

ALGORITM LITERAR

Nr. 5 Anul III 2012

*revistă de literatură și artă *apare periodic în Călan județul Hunedoara
*director fondator Ioan Barb *senior editor Silviu Guga

ALGORITM LITERAR

REDAȚIA:

Director: IOAN BARB

Senior editor: SILVIU GUGA

Secretar: SOFIA BARB

Departament traduceri, responsabil blog:

DANIEL LĂCĂTUȘ

Adresa: Călan, str. Streisângiorgiu nr. 214A, jud. Hunedoara

Contact: tel. 0763698229

e-mail: algoritm-literar@yahoo.com

ioan.barb@yahoo.com

Materialele trimise vor fi publicate în funcție de necesitățile editoriale.

Au colaborat la acest număr:

Silviu Guga, Leo Butnaru, Dumitru Hurubă, Adrian Suciu, Mariana Pândaru, Lucian Mănăilescu, Gheorghe Neagu, Călin Sămărghișan, Andrei Velea, Carmen Sofianu, Radu Vasile Chialda, Teodor Dume, Virgil Titarenco, Nicolae Cornescian, Ioan Alexandru Despina, Ion Iancu Vale, Ioan Barb, Liviu Ofileanu, Veronica Pavel Lernier, Irina Lucia Mihalca, Camelia Hegheduș, Ștefan Petrea, Gorun Manolescu, Eugen Evu, Victor Sterom, Constantin Stancu, Petruț Pârvescu, Cristina Ștefan, Dan Dănilă, Constantin Dragoș, Daniel Lăcătuș, Melania Cuc, Viorica Popescu.

ISSN2068-0392

Silviu GUGA

CĂLANUL (ca și cum ar fi fost) LITERAR

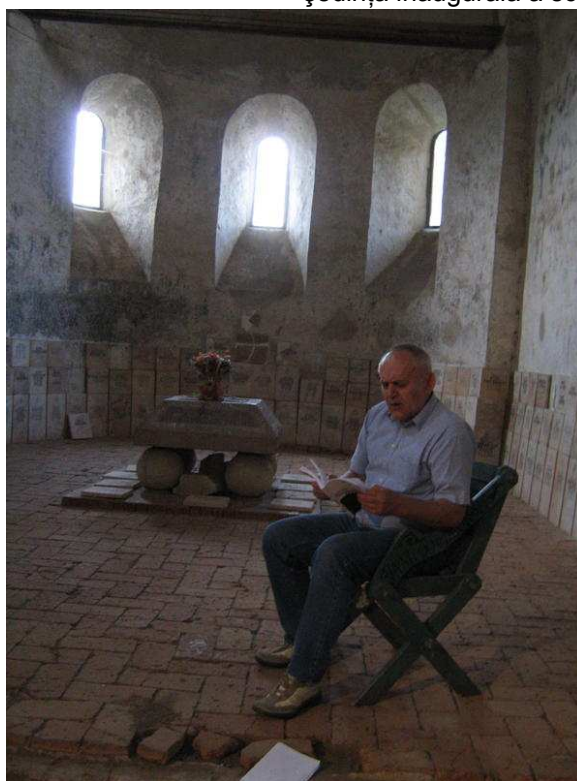
În toamna anului 1968, când venisem la Călan ca profesor, eram convins ca n-am să gădesc aici o ambianță propice creației literare. Nimeni din acest oraș nu-mi cunoștea „realizările” din studenție pe acest plan. Nici eu, la rândul meu, nu cunoșteam nici un „literat” din partea locului. Mă gândeam să fac naveta la cenaclurile din Deva sau Hunedoara. Îmi plângeam „soarta” în scrisorile care le adresam prietenilor.

Ada Orleanu, singura scriitoare care a locuit câțiva ani în această urbe industrială, era de mult plecată în Capitală. Am întâlnit-o întâmplător în Hațeg și câteva momente am avut o iluzorie bucurie crezând că se reîntoarce în Călan. Mi-a spus, fără să simuleze vreun regret, că n-are de gând să mai stea mai mult de o zi la Călan. Mi-am plâns de lipsa unui „climat literar” și atunci m-a încurajat, pentru că „dracul, nici la Călan, nu-i așa de negru cum pare” și trebuie să scap cât mai repede cu putință de obligațiile didactice la care, de voie de nevoie, mă înhămasem și să mă retrag ca să-mi văd de preocupările mele, să scriu, să citesc și să public. Voi găsi cu siguranță și la Călan iubitori de literatură cu care prin „elanul creator tineresc” (era o sintagmă la modă atunci), vom realiza „un Călan literar”, nu numai siderurgic. Sfaturile ei, spuse pe jumătate în bășcălie, m-au determinat să încep „depistarea” de „aspiranți la gloria literaturii”, mai întâi printre colegii și elevii liceului unde predam și apoi din oraș. N-a fost chiar atât de greu cum mi-am închipuit. Cu sprijinul

unor colegi, Ion Lupulescu Gelu Stancu și Ernest Urkar, după două luni am întemeiat un cerc literar. Într-o toamnă mohorâtă din noiembrie 1968 ne-am permis să aducem în vizită pe membri cenaclului „Ritmuri” din Deva. Întâlnirea a fost consemnată, sub semnătura T. Ioniță, pseudonimul redactorului șef, Tiberiu Istrate, în ziarul „Drumul socialismului” (An.XX, nr.4318 din 20 noiembrie 1968). Se mergea pe „drumul socialismului”, dar cu libertatea vremelnică de după „primăvara de la Praga”, așa că oaspeții au vrut să demonstreze că se poate renunța definitiv la canoanele realismului socialist, iar eu lasam „cerchiștii” mei să dovedească talentul lor în poezii „îndrăznețe” și „fără mesaj”. Îmi amintesc că au făcut „senzație” versurile ce încercau să transpună literar zburdălnicia adolescentine și sentimentul iubirilor precoce. Articolul citat consemnează numele elevilor Tamara Anghel, Teodor Barbu, Anca Bărulescu, Felicia Maga, Elena Răzmeriță, Gherlinde Schikerle și Marian Semenciuc. Acesta a fost doar „preambulul” pentru că adevărata

„mișcare” literară s-a produs câțiva ani mai târziu, după ce îi cunoscusem pe Ionel Amărieuței și pe Ion Marinescu. Ei reușiseră să publice cărți, eu speram să-mi apară un volum de proză scurtă care însă a rămas „îngropat” într-o editură pentru că acolo l-a prins nu știu ce „directive”, date după o vizită „istorică”, care stopau iluzoria libertate de după 1968. Eu, pentru niște laude, de fapt nemeritate, spuse la un post de radio „recalcitrant” și pentru încăpățânarea mea de a nu schimba titlul „Ceva trebuie sacrificat” în „Diminețile unui tânăr”, am rămas fără volum tipărit. În Călan însă organizam tot felul de „șezători literare” și dezbateri, „reviste vorbite”, pe care le-am numit inițial „Convorbirile de joi”. Modelul nostru a fost luat de „forțe” mai mari la Deva („Amfiteatrul artelor”) și la Brad („Agora”). Am „înjghebat” și un cenaclu literar în toamna lui 1973, care din 20 decembrie 1974 s-a denumit „Radu Stanca”. (Aflasem eu că părinții viitorului poet erau să se mute din Șebeș la Călan, și numai în ultimul moment au ales Petroșaniul.) Despre ședința inaugurală a scris Emil Duțu în revista

„Transilvania” (An. IV nr.2 / februarie 1975). Cenaclul a funcționat cu sincopă mai bine de zece ani. Au venit în cenaclul nostru mulți scriitori consacrați, Ștefan Augustin Doinaș, Horia Stanca, Anghel Dumbraveanu, Radu Ciobanu, Ștefan Popescu, Radu Ciobanu, Vasile Andru, Iv Martinovici, Nastasia Maniu, Luminița Petru, dar cea mai deosebită „ședință” a fost cea în care am avut ca oaspeți aproape întreaga redacție a revistei „Transilvania”, Mircea Ivănescu, Mircea Braga, Ion Mircea și Titu Popescu. Sigur că a fost la Călan și Adrian Păunescu cu cenaclul „Flacăra” ceea ce ne-a determinat pe noi să organizăm, în replică, spectacole de cenaclu sub genericul „Căutarea tonului”

(după o poezie a lui Nichita Stănescu). Atunci a debutat Mariana Anghel, pe atunci cânta muzică pop. Am amintit „vizitele oficiale”, dar în Călan au venit „neoficial” - mai mult sau mai puțin pentru dezbateri literare - și Romul Munteanu, Eugen Todoran, G.I.Tohăneanu, Mircea Sântimbreanu, Valeriu Bârgău, Neculai Chirica, Eugen și Ioan Evu, Mircea Tomuș și poate și alții pe care, cu scuzele de rigoare, nu-i mai rețin. N-am să pot însă niciodată uita vizita „neoficială” a lui Mircea Ivănescu. Atunci a fost prima dată când am avut o ora tăiată, lăsasem de izbeliște o clasă de elevi ca să-l întâlnesc. Cineva de la primărie telefonase la secretariatul liceului că mă așteapta la gară „redactorul” Mircea Ivănescu. Am plecat fără să-mi asigur suplینirea la clasă și l-am găsit la bufetul din spatele gării. Era mândru că a avut inspirația să poarte o legitimație de...redactor cu care a făcut impresie, dovadă e că am fost imediat anunțat de vizita lui. A vrut să meargă la Cluj ca să dea „bun de tipar” unui

volum ce urma să-i apară la Editura „Dacia”, dar din Vințul de Jos „s-a răzgândit”, asta înseamnă că a urcat din greșeală în trenul care l-a dus la Simeria. Aici și-a amintit de Călan și de mine. N-am reușit să-l aduc la mine acasă, nu dorea în ruptul capului să-mi deranjeze familia, așa că am rămas la bufetul gării până la trenul de întoarcere. Am dezbătut toate subiectele posibile și am ajuns și la dorința mea de a edita o nouă culegere a cenaclului „Radu Stanca”. Prima, apărută în 1979, „Sub arcuri de lumini” - la care vreau să revin - era „depășită”, pretențiile membrilor cenaclului crescuseră și se impunea să recidivăm cu o nouă culegere. Mircea Ivănescu a acceptat să ne prefățeze și cum nu eram însă decizi asupra titlului, ne găsește el unul: „Literatura Călanului”. Am râs cu poftă, dar trebuia să recunosc că acest titlu „generic” era o...”bombă”. Păcat că totul a rămas un vis frumos. Editarea culegerii n-a mai depins de amabilitatea lui Mircea Ivănescu pentru că... „altele” trebuiau să fie „luate în calcul”.

Singurul lucru „palpabil” în istoria literară a Călanului a rămas culegerea cenaclului „Radu Stanca” pe care am pomenit-o. Aici au publicat Ionel Amărieuței, Marcel Anghel, Ioan Barb, Violeta Deminescu, Emil Duțu, Otilia Ignat, Mihaela Ispas, Dorina Itul, Ion Marinescu, Niculina Mihăilă. Eu am reușit să public, bineînțeles cenzurată, povestirea care trebuia să de-a titlul volumului cu care doream să debutez, „Ceva trebuie sacrificat”. Prefața culegerii era semnată de Radu Ciobanu, pe atunci cel mai prestigios scriitor din județul Hunedoara. Culegerea a fost bine primită și a fost recenzată în revistele „Tribuna” (An.XXIII, nr.48/ 29 noiembrie 1979) și „Orizont” (An.XXX nr.49/ 6 decembrie 1979). Ca să dovedim că „ne asumăm riscul de a ne impune” am pregătit a doua culegere care ar fi avut prefața semnată de Mircea Ivănescu. Scriitorii Călanului au început să apară în publicistică, alții deveniseră certe „promisiuni”, alții își așteptau debutul. O nouă culegere se impunea să apară, dar până la tipar era o cale lungă în care te puteai împotmoli prin lehamite sau prin încăpățânarea de a nu mai face compromisuri sau, pur și simplu, prin grijile cotidiene.

Pasiunea scrisului nu a fost însă abandonată la Călan. Dacă siderurgia prin care acest oraș era renumit, a dispărut cu desăvârșire, literatura a prins cheag, cum se spune. Fapt dovedit de antologia „Semințe literare”, editată de Daniel Lăcătuș ce grupează 20 de iubitori ai scrisului din Călan. Antologia e „prefățată” de versurile lui Adrian Păunescu: „Jurăm credință luptei de-a ne regenera/ să aibă fiecare dreptatea, munca sa,/ jurăm ca adevărul să fie printre noi/ Puterea de a scoate Călanul din nevoi/ și-atât cât ne mai bate o inimă în piept / Călanul să renască așa cum este drept”. Dan Mircea Cipariu apreciază antologia și consideră că ea „pariază pe memoria culturală și literară a unui spațiu, Călan”. Demn de menționat este și faptul că, la ora actuală, Călanul are doi locuitori care sunt membri ai Uniunii Scriitorilor din România, Ioan Barb și Daniel Lăcătuș, și aici apar două reviste literare, „Cuib literar” și „Algoritm literar”. Importanța industrială s-a pierdut, dar cine știe, importanța literară să aibă sorți de izbândă.

Rezervația de zimbrii din Hațeg

Cetatea Colț din cadrul Parcului Național Retezat

Mănăstirea Prislop, Silvaș

Chilia părintelui Arsenie Boca

Leo BUTNARU

CÂND MULȚI PRETIND CĂ SUNT EROI...

Peste vârfurile copacilor – păsări murind
din senin în senin
înainte de a cădea – țipând numele
neamului tău
dimpună cu numele haosului
și al sufletului difuz.

Printre fisurile dintre taine
se insinuează corciturile de sentimente pe care
unii dintre noi nici nu le-am încercat și
va fi greu să dovedim că nu ne aparțin
în lipsa de evidență
și elocvență
când toți pretind că ar fi eroi
fără să fi participat la curmarea luptei – să fie culegători fără
să fi cunoscut munca semănatului
fie și de maci sălbatici peste câmpuri
dimpună cu vântul zădărniciilor
vântul ce răsfoiește *Biblia* uitată în oarece spațiu
și – parcă anume – lăsând-o deschisă la adagiul cu
deșertăciunea deșertăciunilor...

INDIRECT DESPRE VORBIREA DIRECTĂ

Vorbire. Parcă ți-ai scote spini din gâtlee
accentuat metaforic vorbind – din inimă
din traheea ta rotunjită din petale roze puse straturi-straturi
unele
peste
altele
și din lemn de trandafir alb – reconstitui tu în memorie
imaginea de pe planșele de la lecția de anatomie –
nici pe una dintre ele nu erau înfățișate țesuturi sângerânde
ca sub

coroana
de
spini.

Această vorbire e ca o scoatere de spini din propriul gâtlee
din propria inimă fiind și ca o anulare a amestecului de
senzuri

și de
senzații
în melanjul lor provocator de neliniște
vorbire directă care ar putea anunța o noapte mai puțin
întunecată
(dar și gluma neinspirată că – pe cerul negru al gurii –
stelele se văd mai luminos...).

Temperarea lăcomiei – anihilarea excesului de senzitivitate
și gust
renunțarea la vinuri înspumate și dulcetuuri provocatoare
care probabil însoțesc omul încă din pruncie.

Vorbire directă. Spinii se împuținează – gâtleejul e tot mai
liber
ceea ce nu se poate spune și despre inimă – sclava propriei
tiranii

indirect
este și această vorbire directă.

CELĂLAT OBRAZ

Bifronsul cu două fețe
dar
doar un singur chip...

Și totuși
când e să întorcă și celălalt obraz
lanus întreabă:

Care?
Cei din față
sau
cel de la ceafă?...
Al trecutului
al viitorului obraz e
de pălmuit?...

POEZIA ȘI MINISTERELE

1

bineînțeles
80 la sută din personalul ministerului culturii
habar nu are ce ar fi să fie
tanka
hokku
adică e ceva rău înțeles

iar din cele 20 de procente rămase
80 la sută a personalului chiar de știu – vag – că ar fi totuși
vorba
de poezie
nu este exclus să considere că
tanka e un gen de poezie a tanchiștilor
iar hokku – versuri despre hocheiști...

2

Din păcate
ministerul economiei a înțeles neadecvat spus lui Eminescu
poezie – sărăcie iar ministerul sănătății
rămâne în continuare absolut indiferent
la starea sănătății literaturii în țara noastră
apoi – colac peste pupăză – veni
și această noutate trăsnet: cică
undeva în Transilvania
sau poate în Pennsylvania
un om cumsecade pur și simplu a murit
din cauza unei doze prea mari de poezie...

PROTOGRAFFITI

Zicea-scria apostolul Ioan:
„...Iar Isus,
plecându-Se în jos,
scria cu degetul pe pământ”...

și aceasta îți vine în gând
în timp ce contempli urmele tale din praful drumului...

Parcă tu
nu ai putea fi parcă un simplu vreasă cu care
mai scrie ceva Dumnezeu?...

-----:-----

Artgothica Sibiu 2011

Artgothica Sibiu 2011

Lansări la Gaudeamus 2011

©Emilia Dănescu

©Emilia Dănescu

©Emilia Dănescu

©Emilia Dănescu

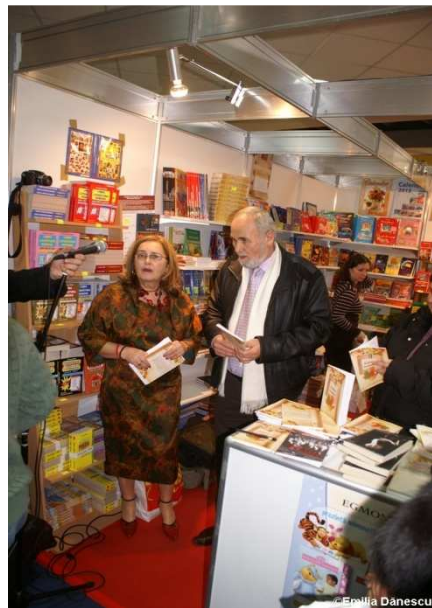
©Emilia Dănescu

©Emilia Dănescu

©Emilia Dănescu

©Emilia Dănescu

©Emilia Dănescu

O RETROSPECTIVĂ 2011

Dumitru Hurubă

ȘOFERUL ȘI AUTOBUZUL LUI

O stație obișnuită de autobuz. Lume multă, înghesuială și șoferul autobuzului într-o presupusă ușă a mijlocului de transport.

ȘOFERUL: Poftiti în vagoneee! Cine are bilet – cine nu, îl aștept la stația următoare. Pofțiți, pofțiți! Hai, leliță și iar hai, suie iute, ce mai stai! Uhăi, bade! Hei, Puștiu'!... Hallo! Dă biletu', fiule, că te las rapid fără o ureche... Gata, treci! Mai în spate, mai în spate pe culoar, doamnelor, domnișoarelor și... Oho! la uite, ce-avem noi aici: un cuțu... Bade, hei! Hallo! Domnuu'...! Aveți probleme cu timpanu'? Ce-i cu monștru' ăsta?

DOMNUL: Care monștru, domnu' șofer? E un cățel de rasă, îl țin în brațe – nu-i nici o problemă. Plătesc și pentru el dacă trebuie...

ȘOFERUL (fals speriat): A, nu, Doamne-fereste! Dacă i se face rău băietelului?... Țineți-l în brațe cât vreți și unde vreți: în parc, la film, sub plapumă, în sala de așteptare – sunt locuri destule, e lumină, poate-i citiți ceva, că-l văd inteligent... Regret, la revedere, la... Vânjosule, cumetre, ajut-o, bădițule, pe bunicuța să urce – mersi. Hai, tanti, mai viguros, mai viguros, că ne trezim aci în ziua de Paști... Biletu' dumneavoastră?

O VOCE: N-am.

ȘOFERUL: Cum adică, n-ai? Și vrei să călătorești așa, ca regele? Bravo! Hei, ce faci, domnule cu animalu'? Nu ți-am ceterat destul de clar că poți să-l legeni cât vrei în sala de așteptare?

DOMNUL: Lasă, domnu' șofer, că e mic și nu se observă trei stații...

ȘOFERUL: Adică, cum? Cu mine vorbiți? Eu tomna' terminasem conversația... Da', dacă dumetale crezi că autobuzul e parc zoologic, te privește. D-aci încolo ne conversăm pe bază de poliție.

DOMNUL: Ne descurcăm noi și-acolo, că am pe cineva...

ȘOFERUL: I-auzi! Bravo! Pofțim mobilu' meu – sunați...

DOMNUL: Nu cred că e cazul...

ȘOFERUL: Ba e, domnu'! E, fin'că dumeatale mă agresezi, înțelegi? În primu' rând, știi că n-ai voie să ții șoferu' de vorbă? Fiule, tu, ăla fără bilet – jos! Jooooooooos, am spus! Nu te-nghesui, că dai de pumnu' meu...

TÂNĂRUL: Da' nu merg decât o stație...

ȘOFERUL: Perfect și pe jos. De Badea Cârțan ai auzit? Ăla a mers până la Roma pe jos... Dacă nu, ajută-l pe domnu' la legănat cuțu' – la revedere! N-am priceput: te bate gându' să urci cu forța? Ay, mânca-ți-aș sufletelu' tău de pasager! Ai noroc că ești tânăr și judeci devreme, că altfel... Hai, mamă dragă, mai repejor, mai repejor...

Dumneavoastră, doamnă? De ce nu ocupați loc pe scaun?

DOAMNA: E ud.

ȘOFERUL: Stop! Nu mai urcă nimeni până nu cercetez. Gata, domniță, l-am sters, cu batista – puteți lua loc fără probleme – e ca nou... A stat un bețiv și cre'că s-a... Ei, ce săriți așa? Că doară n-o fi avut sida... Scuzați de deranj: dumneavoastră parcă nu mi-ați arătat biletul...

TÂNĂRUL: Sunt student.

ȘOFERUL: Bravo! Urcă în liniște și ocupă loc lângă blonduța de colo, poate mai schimbați o vorbă, un zâmbet, da' cu limită și vedeți-vă de morală.

TÂNĂRUL: E sora mea...

ȘOFERUL: Formidabil, ce soră, ce ochi, ce...! Ce faci, bade? Ți-a mai rămas ceva pe-acasă? ăsta ce-i?

O VOCE DE BĂRBAT: Fierul de plug.

ȘOFERUL: Și ăsta ?

VOCEA DE BĂRBAT: Rășchitoru'.

ȘOFERUL: Și asta ?

VOCEA DE BĂRBAT: Perna.

ȘOFERUL: Perna ?!...Pfu, trăzni-m-ar! Și vaca? Și caru'? Bine, bagă-ți supermarketu'-n în port-bagaj și... Sigur că tot! Hai, executarea, că altfel ne întâlnim mâine la aceeași oră și la același peron. Gata, următoru'!... Biletu'? Da' câți mai sunteți, fraților? Ce Dracu? Au fost inundații? Cutremur? Vin pieile roșii? Ce Dumnezeu se-ntâmplă, oameni buni, de părăsiți toți orașul? Vai de capu' meu, și nevastă-mea a rămas cu ăl mic și numai cu treișpe mii de lei... Gata, suspendez cursa. Ne vedem mâine, pa!

ALTĂ VOCE DE BĂRBAT (minunându-se): Ce faci, vecine?!

ȘOFERUL (bărbatului): Ferească Dumnezeu, domnu' comandant! Cum să suspendez? Apoi, dumeata crezi că mai am curaj după aia să dau ochi cu vipera de nevastă-mea și cu scorpioanca de soacră-mea? Habar n-ai matele ce zoologie am eu acasă... Da' câți mai sunteți, fraților? Trei, patru, șase... Gata: încolonarea pe culoar și zburăm peste cinci minute. Biletu'! ăsta ce-i ?

VOCEA UNUI TÂNĂR: Pașaport.

ȘOFERUL: I-auzi! Bravo! Și unde ziceai că mergi, șmecherețule?

TÂNĂRUL: Până la a treia stație...

ȘOFERUL: Cu acesta, cu pașaportul! Auzi, da' matale știi în ce țară te afli, dacă nu te superi?

TÂNĂRUL (râzând): Ha-ha-ha! Hai, bădită, că pierd legătura de leș...

ȘOFERUL: Am înțeles, mânca-ți-aș inima și creierul tău de-nșcolit, da' știi cum facem? Dacă tot ai pașaport, o iei frumușel pe jos, că nu te-ntreabă nici zbenga de bilet. Te descurci... Nădraji rupți în fund văd că ai, sacoșă Made in USA ai, la păr nu te-ntrece nici Maria Dragomiroiu... Mă bucur că ne-am văzut și succes! A, vezi să treci strada pe unde-s linii albe... Pofțiți – mai e cineva ? Domnu', închideți ușa - mersi.

DOMNUL: Nu pot.

ȘOFERUL: Am înțeles, domnu'. treceți pe culoar și păstrați liniștea, ordinea și curățenia. Gata, am plecat - Doamne-ajută! Ha ? Parcă aud un scâncet... A, domnu' cu cățelu'! Pe unde și când naiba ai urcat, bade ? Apăi, ce-ți spusăsam eu ? Fir-ar a Dracului de zoologie și băga-mi-aș levieru'-n ea de șoferie! Unde-i animalu'? Dacă nu cobori în trei minute cu monștrul, să știi că se lasă cu morți și răniți... Hai, gata: îmi pare rău că ne-am cunoscut și la bună vedere spre mare, pa, cuțu'! Prindeți-vă bine de scaune, că zburăm... Uraaa! A, mă scuzați: am pană și n-am roată de rezervă. Toată lumea jos! Jooooooooooooos! Rapid! mergeți acasă și petreceți un plăcut sfârșit de săptămână în sânul familiei și ne vedem luni la aceeași oră și la același peron. Fără animale, da? Mersi!

Cortina

Adrian Suci**Un an greu**

A fost un an atât de greu încît
grîul de primăvară
nu s-a făcut și mai multe suflete
nemuritoare
s-au stins. Atît de greu a fost
că numai eu vorbesc
despre anul acela, ca un prunc
în mijlocul unei adunări de femei sterpe. Amintirile
cu morți se îngroapă mai greu decît morții. Se leagă
de om și-l năclăiesc. Trec de la unul la altul.

A fost un an greu. Mamele au dat lapte puțin
și salcîmii s-au uscat. Nimeni n-a spus
vreo poveste. Oamenii s-au tîrît pe pămînt
și n-au lăsat nicio urmă, au săpat în pămînt și
n-au lăsat nicio urmă, s-au îngropat
în pămînt și n-au lăsat nicio urmă. Dar eu sînt

suflet nemuritor din creștet și pînă în tălpi
și anii grei trec peste mine ca săniile pe derdeluș. Și
n-aduc mai multe griji decît copiii femeilor sterpe.

Și toată mirarea e cum poate unul și altul
să aibă atîta suflet, sărac și zeflemitor fiind.

Cîntăm și spunem poezii

Dacă moartea ar îmbrăca o haină roșie și-ar veni
să asculte cum cîntăm noi într-o limbă mică,
la marginea lumii, i s-ar face așa o milă de noi! Dar
cred că moartea n-are haine roșii. Să dezbrăcăm noi hainele
roșii, să i le trimitem prin poștă,
împreună cu o invitație veșnică la toate serile
cînd spunem poezii într-o limbă mică, la marginea lumii!

Dacă va veni vreodată,
i se va face așa o milă de noi!

Dacă nu,
oricum n-avem ce face cu-atîtea haine roșii...

Un om cu ferestre

Acum, altă data, în altă iarnă. Eu sînt cel care
lustruiește ghiarele vrăbiilor secerate de îngheț și le dă
cu o ceară vișinie, să nu se arate golașe ori negătite
înainte Atoatejudecătorului. Mult am de lucru în iernile grele
și mai sînt și greșelnic. Mult sufăr dar e frig
și nu-mi aduc aminte...

Mereu am crezut că o femeie e un om cu ferestre. Și am
privit
înăuntru pe oriunde am găsit o fantă în femeie. Și am văzut
numai cărnuri și abur. Să privești într-o femeie e greu. Ca și
cum
ai fi la ospăț într-un oraș sub asediu iar mamele și-ar devora
pruncii fierți și fripți, cu tot cu gătelile de pleu și mătase
puse aceluia ca să nu se arate golași dinaintea
Atoatejudecătorului.

Eu sînt acela care gătește copiii femeilor vii,
după rețete din Arabia și Chitai. Mult am de lucru

în cuhnile mele dar e război și nu-mi aduc aminte...

N-am nici o altă memorie. Am amintiri atît de tari
de cînd am privit în femei încît mușchiul memoriei
privitului în femei pare a fi singurul exersat vreodată. Acela
și mușchiul memoriei privirii afară din pîntecul unei femei.

Sînt purtat înainte de doi mușchi.
Sînt memoria a doi mușchi îndelung exersați...

Fărădeliniștea

Dacă dragostea m-ar obosi pe cît e de tare,
ar trebui să dorm minute în șir pe umărul tău
în fiecare zi. Dacă bucuria de-a te ști vie rodește,
va trîndăvi dragostea ghiftuită prin cămări!

Ne putem petrece oboseala împreună. Mă
înmoaie plînsul copiilor,
suferința din dragoste și somnul.
Te fericesc pentru ochii tăi privindu-te și mă rog
ca Dumnezeu să fie un fotograf bun!
Va vedea, astfel, că din cer atîrnă nori ca niște sîni. Din cer,
atîrnă sîni ofiliți, ca niște șosete pline cu pietricele.

Fărădeliniștea mea o vreau. Iar odihna
și pacea să le dai cui vei gîndi. Și să-mi zidești
casă vătuită pe dinăuntru. Din poarta casei,
deznădejdea să se audă ca un gîngurit de copil.
Din poarta casei, scrîșnetul dinților să se audă
ca un rîs cristalin. Căci vor trece mame
cu prunci și mamele vor spune aceluia:
Iată, mult se bucură bărbatul femeii! Și nici
mamele nici pruncii nu se vor sminti. Voi ține,
astfel, sufletul gol dinaintea ta cum
aș ține de ceafă un pisoi ud înnebunit
după țîța mă-sii! Și copiii fărădeliniștii
vor mîngîia pisoiul și-l vor usca în prosoape moi.
Pisoiul va adormi sub soarele blînd
și nimeni nu se va sminti.

Iar eu voi adormi pe umărul tău
și nimic nu se va sminti.

Sînt desăvîrșit

Sînt desăvîrșit. Pînă și cheia de la ușa mea e
desăvîrșită, ca un surîs nichelat predicînd frumusețea
în pustiu. Căci am petrecut ani în pustiu și a venit
un înger conducînd un tractor roșu și a zis: Du-te între
oameni căci vei găsi între ei pustia și cheia casei tale! Sînt
desăvîrșit și complet nevinovat pentru asta. Căci a venit
femeia mea vorbind ca o soră bună neputinței mele.
Căci au venit copiii și toți ai mei
cu ochii deschiși ca o recoltă de felinare. Căci a venit
un înger și roind de miere din care mai am și acum.

Numai doctorii în otrăvuri mă vor pricepe,
regii cucutei, amanții mătrăgunei.
Cunoscătorii celor o mie de ierburi.

Căci sînt un orb desăvîrșit vorbind ca unul care vede.

MARIANA PÂNDARU

FULGERE PE MARE

Era atât de adâncă noaptea
și eu mă plimbam desculță
pe nisipul încă fierbinte
Gândurile mele, odată cu
vântul
lunecau toate în urmă...
țipăt de pasăre
țipăt de pasăre îmi era inima
Deși mergeam liniștită
pe lângă marea
ce nu se lăsa în nici un fel
îmblânzită
Doar din când în când
limbile ei îmi ștergeau urmele
sau, repezite
alergau să-mi atingă călcâiul
jucându-se parcă – într-un târziu –
cu umbra ce devenisem

Când iată, noaptea sfâșiată de fulger
prevestește apropierea furtunii...
Nu mă puteam încă desprinde de țărnam
De volbura apei
De acest rămuriș din bice de foc
Pe care nu l-am mai văzut
niciodată atât de aproape
atât de real...
și deodată pășesc peste ape
Ca peste o oglindă vie
și nemuritoare
Dansul meu, fără spaimile formei
Se întinde cât orizontul
într-o cadență amețitoare
Bice de foc
îmi sfâșie carnea
odată cu întunericul
Iar tălpilor mele
le e dat să pășească
– umede oase –
pe fierberea mării

Nu mai aud nimic dinspre țărnam
Nu mai văd umbrele fosforescente
știu doar atât:
Eu mă înalț
în vreme ce văzduhul
se umple de zgomote

MÂINILE – O PERECHE DE ARIPI

Acestea sunt mâinile mele:
de pământ sunt!
și eu mă rotesc în jurul lor
ca un bulgăre mirosind
a iarbă și flori

O hartă întipărită în palma de ceară
se încăpățânează să amenințe
cu drumuri tot mai înguste
lată, eu știu: E harta destinului
– vă spun: E harta vieții

continui să repet cu încăpățănare
În timp ce voi, priviți cu încântare nespusă
stolul de grauri
iubind libertatea și cerul
împânzit de lumină

„Dar nu uitați nisipul din oase”
spun înțelepții la vreme de înserare
Nu uitați...

Acestea sunt mâinile mele
Luați-le și faceți din ele
o pereche de aripi.

LA LUMINA SCORUȘULUI

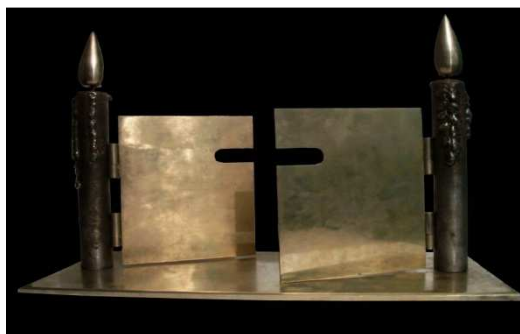
Îmi veneau atâtea idei despre lume
Când stăteam la lumina scorușului
din livada mea de pe munte
Îmi veneau atâtea idei
încât mă simțeam o pasăre
cu gâtul aprins de cuvinte...
și toate luau forma
unor pești zburători
plimbați prin imagine acvarii
iarba devenea o apă verde-verde
și neliniștită
Scorușul – oh! – scorușul
o flacără vie și miraculoasă era!

Nu mă mai putea nimeni întoarce
Din această visare de albă duminică
Viața era undeva, ca o felie de pepene
din care lacom mușca
ba unul, ba altul.

SEMNE ÎN CRUCEA NOPTII

Doamne
Cel mai adesea
mă folosesc de slăbănoage cuvinte
să te întâmpin
în pragul casei mele de lut

Dar tu, blând și îngăduitor
cu neștiutorii
aștepți răbdător
apoi intri și luminezi întunericul
cu dragostea TA
cea fără de margini.

Lucrare realizată de **Alex Podea**

Lucian Mănăilescu

XXV

Stăteam cu sufletul în nuc
foarte amar și singur cuc...
Și-n vremea-n care mă iubeai
eu am plecat răsând din rai
și fluierând a depărtări
umblam hai-hui, cerșeam la flori,
sau înotam în așternut
spre arșița unui sărut...
Și suntem astăzi doi năuci
căzând, ca nucile, din nuci.

XVII

Dacă am auzi cu surzenia lui Beethoven,
dacă am putea vorbi în culori, dacă am vedea
tăcerea, dacă oboseți de cer l-am căuta
pe Dumnezeu printre lucrurile mărunte:
în ghearele pisicii, în cântecul mierlei,
printre păpușile cu mâinile rupte
de fericirea plâpândă?
Dacă în loc să murim mereu între o zi și alta
am pipăi lumina cu lacrimi
învățând să trăim până la capăt?
Dacă ți-aș spune acum „te iubesc!”
ce sinucidere invadată de greieri ar fi...

XIX

Îmi amintesc ziua când
limbile ceasului au mers înapoi
și tu te-ai întors plictisită
la marea noastră iubire...
Din lacrimile
pe care le-am plâns atunci
au răsărit copaci ornamentali,
orașul s-a împodobit
cu zgura culorilor
și fericirea umblă
beată și hai-hui
mereu numai pe strada cealaltă.

XLVIII

Încă o zi și încă o zi printre viscocele
filmate cu încetinitorul ale zilei de mâine
printre marea blonde ale iluziei
încercând să-ți revendici viața, încercând
să supraviețuiești, luându-te după urmele
care se pierd în pustiu.
Ți se spusese cândva să privești
către Steaua Polară, acum în cer
nu mai sunt decât licăririle țigării tale
și tragi în piept, cu nesaț, indiferența
de fum a galaxiilor...

XLIX

Nu-mi mai arăta, Doamne,
tot timpul fotografiile astea,
cu străinul de tata, cu mama
pierdută sub paloarea retușului
cu toată copilăria mea pândind
papagalii din colivia
bătrânului fotograf
și copiile de hârtie lucioasă
ale fericirii...

L

Nu-mi mai amintesc
unde trebuia să ajung...
Știu doar picăturile de rouă
în această întoarcere
nicăieri
și ciripitul vrăbiilor
fărămițându-mă
și norii împietriți pe cer
și amintirile
care ridică liniștite pistolul
spre tâmpla soldatului
aflat în misiune secretă.

LI

O mie de singurătăți printre oameni,
precum cele o mie și una de nopți
care amână moartea...
Câte lucruri nu ai visat, câtă fericire
nu ți s-a scurs printre degete,
păstrând totul pentru aureola
obișnuinței și pentru meticulozitatea
lucrurilor bine făcute...
Doamne și ce imense aripi
aveai pe umeri! dar ai spus:
- Nu am vocația zborului!
demontându-le cu migală.
Ultima dată te-am văzut
pe un acoperiș de casă, șindriile cerul
și râdeai ca un copil, păcălit de Dumnezeu
cu un pumn de cireșe amare.
A doua zi ai plecat și nimeni
nu știe unde...

LVIII

Merg printre cioburile zilelor,
fiecare reflectând un alt posibil
unghi de vedere, admir nonșalanța
polițiștilor comunitari care calcă
fără să le pese pe sticla pisată
din ochii câinilor de aceeași rasă,
salut statuia revoluției fără cap
plasată în centrul Buzăului,
mă înghesui printre privirile
țăranilor din piață, cumpăr
roșii turcești și un kilogram
de pește oceanic (e la doi pași
oceanul ăsta, îl aud în fiecare dimineață
cum se zbate sub tâmpla orașului)
mă duc la ghișeu să cer o adeverință
de proprietar al singurătății
o iau la stânga pe lângă posterele
candidaților de la toate alegerile
trecute și viitoare intru
pe fereastra deschisă a unui televizor
(ăia de acolo trăiesc pe planeta
dezastrelor, toți se pricep,
toți întreabă, toți se agită)
plictisit apăs pe buton și se face întuneric
chiar dacă știu că lumina trebuia
să o stingă ăla care pleacă ultimul!

*(poeme din volumul 60 aparut la EDITURA RAFET
Râmnicu Sărat, 2011)*

GHEORGHE NEAGU

BASARABIA ANULUI 1990

Bănuind de existența unor relații de rubedenie, m-am înverșunat a le găsi și vedea măcar o dată în viață. Și poate că niciodată n-aș fi cutezat a-mi duce gândul la împlinire, dacă nu m-ar fi iritat gloata de turiști gălăgioși și tuciuiri ce-au invadat granița proaspetei democrații într-un iureș de neconceput altă dat.

Zecile de prietenii cu care mă înconjurasem cândva, se transformaseră subit în tot atâtea elemente de sfidare a bunul simț temător și prudent cu care-mi cultivasem existența. Aparent, fiecare prieten devenise mai liber, mai comunicativ, în realitate, mai fățarnic și mai ascuns în intenții. O avalanșă de comunicări calde începuse a se așterne între noi, fiecare își disimula dorința de a se îmbogăți peste noapte clamându-și brusc educația antitotalitaristă pe care fusese nevoit să și-o înăbușe atâtea vreme, cu atâtea vehemență, încât mă apuca mirarea cum de reușise o asemenea performanță. Comuniștii, deveniți brusc liberalii democrației noastre crude și imperfecte au irupt nestăvilind de la Mediterană la Pacific, încercând să-și convingă cunoștințele trezite prin buzunarele umplute cu febrilitate, cu tot felul de impresii palpabile.

Autocare cu rulmenți și creioane, porbagaje cu porci vii și capre îmbătate, sacoșe cu blugi și crățiți geamantane cu țigări și gume de mestecat, trecute în mod „democratic”, de o parte și de alta a lumii democratice. Și de acolo doar dolari și nimic altceva.

Căzut în **desnădăduire** prin nemișcarea mea, m-am căznit să-mi reconsider ideile și să mă înregimentez în rândul celor care pleacă și nu uită să se întoarcă de acolo de unde au plecat, fie și numai pentru faptul că-și are mormintele în grijire veșnică. După mai multe zeci de zile petrecut în sălile de așteptare ale poliției Vrancea, mi-am văzut pașaportul cu ochii. De valută nici vorbă. Principiul descurcă-te cum poți l-am aflat destul de ușor de la primul cetățean liber bronzat, întâlnit la întrunirea barului de la hotelul Unirea din Focșani. Pentru o paritate de zece lei rubla am găsit și suma necesară asigurării unui sejur decent de zece zile în Moldova sovietică. Mi-am luat inima în dinți și pentru prima dată în patru decenii să bat la porțile granițelor românești, așteptându-mi cu înfrigurare verdictul.

Am ajuns cu mare greutate în posesia unui bilet de călătorie dus întors prin agenția C.F.R., după o strădanie ce a durat peste o lună de zile. Prindeam totuși ultima lună a verii, pentru a mă putea prezenta în fața grănicerilor cu pieptul gol și privirea senină. Căldura mare de peste zi, atenuată noaptea, m-a făcut să mă felicitez pentru ideea de a-mi lua scurta de piele, ce m-a slujit cu folos și noaptea și în alte împrejurări, ce se vor vedea mai târziu. Grănicerii și-au început activitatea încă de la urcarea în vagonul de dormit. Se pare că U.R.S.S. este țara care-și alcătuiește trenurile de călători mai mult din vagoane de dormit. Pe scurt, însoțitorul cu fustă al vagonului mi-a înmănat un formular de declarație vamală scris exclusiv în

limba rusă, pe care l-am completat cu sinceritate. Mi-am trecut cele două aparate de fotografiat, radiocasetofonul cu care intenționasem să fac interviurile, 400 de ruble, cumpărate de la diverși cetățeni sovietici și 150 de dolari schimbați cu mari intervenții la oficiul județean de turism din Vrancea.

Noaptea, pe la ora 3, grănicerii români s-au urcat la Nicolina, pentru verificarea actelor și bagajelor. Civilizați și calmi mi-au ștampilat pașaportul și mi-au urat călătorie plăcută. În urma lor, veneau și rușii. Doreau ceva și nu înțelegeam ce, pe urmă aveam să înțeleg. Mi-au citit declarația vamală și mi-au numărat rublele. Curios că dispăruse 5 ruble. Mi-au dat o chitanță și mi-au spus că voi putea să le ridic la înapoiere. De dolari și de aparate nu s-au interesat, în schimb bagajele mi-au fost complet răscolite. Același lucru și cu ceilalți pasageri.

- Nu trebuia să declarați că aveți ruble, îmi spuse un basarabean ce fusese martorul sincerității noastre.

- De ce?! nu mi-am putut stăpâni nedumerirea.

- N-o să-i mai vedeți. Aștia nu mai dau nimic înapoi, mai precizează ei sub privirile aprinse de ură ale unuia dintre vameșii aflați pe culoarul vagonului. N-am mai spus nimic. Mi-am înecat amărăciunea cu fumul unei țigări purificându-mi naivitatea și sinceritatea prin jarul păcatosului obicei de fumător.

Puricarea garniturii a durat cât călătoria de la Focșani la Iași. Se luminase de ziua când vagoanele ridicate cu macarale speciale de pe boghiurile românești au fost așezate pe osiile mai late ale republicilor unionale ruse.

Primele sate luminate de soarele lui august îmi scot sub privirile amorțite și primele siluete umane. Câțiva bărbați cu cămăși albe și pantaloni închiși la culoare se grăbeau spre vagoanele unei garnituri locale, emblema imensă de pe peronul gării, cu însemnele U.R.S.S. nu mă impresionează, dar mă avertizează asupra dispoziției dintre ambalaj și conținut. Gara mică pare împovărată de emblemă și asta numai pentru că a avut neșansa să se afle la graniță.

Soldați mulți în uniformă și ceferiști dubioși, semănând a vameși sau securiști umplu spațiile verzi, băncile și spațiile dintre liniile ferate ce acopăr câmpuri întregi de metal și traverse.

O atmosferă sumbră și un disconfort general mă cuprinde pe nesimțite. Nu mai am nici o copeică pentru telefon. Dacă la gară nu sunt așteptat, am rupt cuiul. Iar ce mi se pare mai alarmant e faptul că trebuie să mă întâlnesc cu persoane care nu mai m-au văzut niciodată în viață. Ei nu știu cum arăt, eu, la fel. În sfârșit trenul se oprește în gara Chișinău. Îmi succesc gâtul privind la toți cei ce par a aștepta pe cineva. Strig:

- Toader!

Vocea de stentor pare a scula gara din amorțeală, pentru că între viața trepidantă a gării de la Ciulnița și cea din Chișinău nu prea există mari diferențe. Arhitectura ei pare a fi de vreme României mari, la care socialismul a mai adăugat de-o parte și de alta a intrării spre sala de așteptare, câte o placă ce poartă în bronzul zgrumțuros teste de recunoștință și de readucere aminte a momentelor revoluției proletare din zonă. Un bărbat de vârsta mea, cu ochelari de soare și cu o servietă diplomat ne privește insistent.

- Fedea?! Încerc eu cu o stratogenie vocală să atrag atenția celui ce-și ațintise privirile spre vagonul meu.

În sfârșit, omul zâmbeste. Zâmbesc și eu, răsufând ușurat. Ne strângem mâinile, dar nu suficient. Urmează trei săruturi. Știam de obiceiul slav, cel puțin din

filme și literatură, dar ca să-l simt chiar pe buzele mele nu mă așteptam. Oricum, bărbați sărutându-se...

Vrem un taxi. Știam că sunt foarte ieftine. Nici pomeneală. Taxiurile nu mai sunt ieftine. La un salariu de jurist de 200 de ruble, poți face circa 20 de curse cu taxiul, iar de trăit trăiești cu apa, care-i foarte ieftină și cu soarele care-i gratuit. Până la urmă ne mulțumim și cu un troleibuz arhiplin care ne poartă într-un talmeș balmeș de bagaje și de limbi vorbite prin tot orașul. Prietenul stă doar în partea cealaltă a orașului, privind din troleibuz, Chișinăul seamănă în partea centrală cu Oradea, rupt din când în când de clădiri uriașe administrative. Apoi, vechiul dispare, lăsând ochilor imaginea blocurilor de cel puțin 10 etaje. De fapt, specificul acestor cartiere constă nu în blocuri înalte așezate unul lângă altul, ci în cvartale imense cu câte 8-10 scări despărțite unele de altele de spații verzi proaspăt create. Ici și colo resturile satelor moldovenești de altădată sunt sufocate de cvartale betonate, dizgrațioase.

Dacă până la Chișinău toate satele, dar absolut toate satele își aveau ulițele trasate cu rigla, aici haosul arhitectonic domnește pe deplin. Nu am văzut sat fără o geometrie a ulițelor riguroasă întocmită. Sate cazarmă le-am **cândit** și m-am cutremurat. De câțiva ani urmărind posturi de televiziune moldovenească reușisem să iau contact cu civilizația fraților de dincolo. Primeam reviste literare și de opinie moldovenești, în limba rusă, apoi în limba română, cu caractere slave și în sfârșit cu litere latine. Atunci îmi umpleam sufletul de curățenia și candoare sufletului moldovenească, emoționându-mă la naivitatea lingvistică, apărută pe ecranul azuriu, cum spuneau ei.

Acum mă minunam că în satele geometrice prin care treceam, ca în uniforma de cazarmă sătească în care-și duceau zilele, moldovenii reușiseră a-și păstra firea și limba.

Ajunși în cartierul nou al capitalei Basarabene, sunt puternic izbit de spațiile mari dintre blocuri cât și de monoliții uriași de granit perforați de zeci și sute de ferestre. La fiecare colț de stradă zăresc cisterne mici, portocalii, la umbra cărora stau femei grase și moleșite de căldură cu mânecile sumese, fie ca să-și vândă o halbă de kbac, adică o băutură maronie și acră pe numele ei românească adevărat cvas, fie un borcan de trei litri pentru 10 kopeici. Mari băutori de cvas, mi-am zis, dar m-am înșelat. Nici vorbă de așa ceva. Moldovenii aveau o adevărată oroare de apa potabilă. Spuneau că-i plină de holeră, gândaci, viermuși, dizenterie și tot felul de gunoaie. Cât adevăr era în aceste teme nu știu, dar la noi câteva cazuri de holeră fuseseră depistate la Tulcea. Iar vestea se lățiase cu iuteală și asupra Basarabiei, demonstrând încă o dată că ei ne sunt frați. Zvonurile, obiceiurile, bancurile și tot comportamentul acestor oameni mă făceau să cred că sunt undeva între Bârlad și Vaslui. Era de ajuns să-i privești cum se citește în sufletul lor, regretul după Ștefan cel Mare și te convingeai că nimic nu le alterase structura launtrică.

Ajunși în fața intrării blocului, pașii mi-au fost țințiți de o duhoare insuportabilă.

- Așa-i vara, îmi spuse Tudor simțindu-mi ezitarea. Pereții roși de viermuiala copiilor și a locatarilor, amețiți de căldură și orice alcool, alcătuiă un spectacol dezolant, respingător, pentru oricare dintre trecătorii stradali care ar fi îndrăznit să se apropie de aceste intrări.

Eu nu numai că îndrăznisem să mă apropii, ci eram nevoit să locuiesc înconjurat de tot ce-mi displicuse. Cutiile poștale sfărtecate, colorate într-un verde ruginit și coșcovit stăteau atârinate de pe un perete crăpat de ultimul cutremur, gata să cadă. Și totuși nu cădeau. Am sunat la ușa maroniu închis a apartamentului în care urma să stau un timp nedefinit. Ceva sumbru și apăsător plutea în atmosfera duhlină de mirosul gunoiului neridicat. Ni se deschise. Ne vedem sfoși pentru prima dată. Fiecare încercă să deslușească de la celălalt al cui strămoș comun îl are, identificând, alegând și tot alegând până la lămurirea definitivă a originilor, de parcă nu ne-ar fi ajuns Decebal și Traian. Nu așa îi cheamă pe copiii gazdei, dar Alexandru și

Ștefan sunt, cred, nume tot latine cât și cele ale străvechii Rome.

Ne așezăm la masă. Scot coniacul nostru, care este pe departe foarte bun și vorbim cu ochii înlăcrimați de amintirea celor ce nu mai sunt printre noi. vorbim despre rudele apropiate, la aflăm cu stadii de veci prin Siberia sau scăpate din infernul rece, dar aruncate de la Baltică la Marea Neagră de necazurile vieții. Văd pe viu programul televiziunii moldovenești. Nu diferă cu nimic de ceea ce vedem la Focșani. Doar imaginea este mai clară, iar culorile mai roșii. Seara, tot blocul are patru ore de filme video prin cablu, asigurat de un „cooperativ”, cum zic ei, adică un întreprinzător particular care cablat în cartier cu banii locatarilor, dându-le câte două filme de la orele 20 la 24.

Toate seriile, moldovenii din bloc stau cu privirile ațintite asupra „ecranului azuriu” urmărind filme sexy și de groază. Apetitul pentru aceste filme e atât de mare, încât majoritatea apartamentelor la miezul nopții au geamurile luminate. După masa extrem de bogată, nu mai puțin de opt feluri de bucate ne-am delectat cu vin de Odobești și cu ciudata băutură locală kbac, din care oricât am băut tot cu senzația de sete am rămas.

Seara am ieșit în cartierul botezat de localnici Ciocana, unde patrulele de către trei militari sau polițiști se succedau la un interval de câteva minute unele de altele. Pentru localnici nu era o ciudățenie. Se înmulțiseră furturile, violurile, bătăile și toate relele de care aproape că uitaseră o bună bucată de vreme. Magazinele de la parterul blocurilor, situate la câțiva metri înălțime față de nivelul străzii erau închise. Privindu-le zidurile de piatră ce stăteau la baza teraselor pe care se aflau magazinele, simțeam că suntem niște omuleți micuți, micuți de tot, de parcă nici n-am fi contat în existența mastodonților de piatră. Pașii noștri sună rece și strident pe asfaltul muiat de căldura soarelui de peste zi, iar patrulele ne privesc cu destulă curiozitate. Ne oprește un tânăr și ne cere monezi de 2 kopeici. N-am, dar are gazda mea. De la ea aflăm că acestea sunt fise de telefon public. Deci și la ei problema fiselor telefonice este critică, îmi zic purtându-mi privirile pe trotuarul de vizavi, în speranța că voi găsi un local sau un ceva deschis la orele de început a nopții. Dar nimic. Localul și-a transferat nevoile în apartamentele cetățenilor. Și la ei se bea, ca și la noi, în familie. Nunțile se fac în apartamentele ce le dețin, uneori câte 2-3 pe aceeași seară. Mai mergem câteva minute și suntem din nou oprți de un cetățean între două vârste care ne solicită într-o limbă rusă corectă, țigări. Îi întind pachetul, mi-l ia și cu nedisimulată răbdare își extrage o țigară cu mișcări febrile, fără să ne privească în față.

I-am înțeles jena după ce am aflat că singura fabrică de hârtie și filtru de țigări este prin Ajerbaidjan și aceasta a fost distrusă de cutremur. În centralizarea ei, economia rusă n-a prevăzut o altă fabrică pentru așa ceva. Nu se fumează de câteva luni decât în „păturile proletariatului” ajuns în funcții sus-puse. Gazdele mele nu fumează, dar mi-au făcut rost de câteva pachete de țigări „Doină” și „Fluieraș” cu litere slave. Tocmai bine, pentru că înșelat de turiștii sovietici ce ne străbăteau țara vânzând țigări, am crezut că în Basarabia problema țigărilor nu va fi o problemă. M-am înșelat amarnic dar n-am renunțat la fumat. M-am înrolat și eu natural în rândul celor care fumează cât pot și unde pot. Orice ajutor venit era bine venit și n-am refuzat niciodată pe nimeni în a ajuta un alt fumător aflat într-o postură mai dificilă decât cea în care eu însumi mă aflam.

Seara, la televiziunea moldovenească vești de la București. Piața Universității este din nou blocată. În Transilvania sunt mari tulburări. Românii pleacă din satele lor cu lacrimi în suflet. Basarabienii ne înțeleg. Prin comparație, atrag problema asupra problemei găgăuze. Nu știm nimic despre asta. aflăm și mă cutremur. Basarabia nu are ieșire la mare, iar Bucovina, câtă a mai rămas nu-i mai aparține. În iubirea lor „frățească”, una dintre republici, Ucraina, a răsluit ambele capete ale moșii lui Ștefan cel Mare, schilodind pământul fraților noștri, atât la nord cât și la sud. Moldovenii au ajuns să nu-și mai poată vedea Marea Neagră, decât

dacă ucrainenii le permit acest lucru, iar din partea de munți, cât le-ar mai fi rămas, ucrainenii au devenit stăpâni absoluți ai pământurilor neamului românesc. De parcă asta n-ar fi fost de ajuns, populația turanică din sudul Basarabiei a fost îndemnată de partea rusă a fuflării marii uniri sovietice să-și ceară independența. Ei se pot dezlipi de patria mamă Rusia, dar Basarabia ba. Și așa, fiecare sat va deveni un stat, fărâmițând pământul albit de oasele strămoșilor noștri, sub ochiul blând și drăgăstos al Moscovei pravoslavnice. Nenea Mișa, nici nu vrea să audă de independența Basarabiei, dar tace atunci când găgăuzii o fac pe găgăuții, iar veneticii slavi pripășiți prin satele dintre Prut și Nistru vor la rândul-le să-și facă o republică .

Occidentul bate din buze bla-bla-bla, dar nu-și bagă degețelele în nici un fel de restituire istorică de reintegrare a neamului. Germania se unifică în azonde universale, Iugoslavia se dezmembrează, Cehoslovacia la fel, iar Ungaria își aduce aminte decât a mulș Transilvania când a coborât de pe caii pustiei asiatice și o cer cu insistență. Iar astea sub privirile occidentului, de parcă s-ar repeta povestea sau mai bine zis, realitatea de după al doilea război mondial, când perfidul Albion, în persoana figurii indoistului Churchill ne-a abandonat pur și simplu tătuclui Stalin. Tacul românilor cu grecii a fost cea mai umilitoare atitudine a celor ce și-au zis democrați și care acum par să fi uitat ce-au făcut, învinuindu-ne tot pe noi pentru lașitatea proprie și mai ales pentru obtuzitatea politică și umanitară de care azi fac atâta caz. B.B.C. englezescul trâmbează pe toate lungimile de unde că românii îi măcelăresc pe urmașii lui Atila la Târgul Mureș, când în realitate, românii erau și mai sunt și astăzi izgoniți din satele românești de către vagaii pustului asiatic pripășiți în inima Europei. Discutând cu gazdele mele, ne readucem aminte cu durere că nici măcar Franța nu ne-a blagoslovit cu prea multă înțelegere în problema Transilvaniei. Dovada o constituie cererea expresă de a ne jertfi sângele românesc dincolo de Tisa pentru a-l izgoni pe comunistul de Bela Kuhu, omul lui Trozchi și Lenin, dacă vrem să ne unim cu Transilvania. Din pudoare istorică, tăceam, dar nu știu până când.

Despre ce fel de frăție de gintă latină au dat dovadă la 1918 francezii când ne-au cerut să readucem pacea grafilor maghiari pentru a ne fi recunoscută unirea Transilvaniei la patria mamă? S-ar putea oare să ne ceară să eliberăm popoarele uniunii sovietice pentru ca să ne unim cu Basarabia? Nimic nu mi se pare mai illogic în ceea ce-i privește pe domnii politicieni occidentali. Cât despre Anglia, ce să mai spunem, când ei abia le mai prididesc de a-și număra păraluțele din afaceri liberalizate de secole.

Sătuli de atâtea nedreptăți pătimite de-a lungul și de-a latul istoriei neamului nostru, ne hotărâm să ne culcăm. Dar nu reușim. Starea sufletească nu ne lasă și ne prinde ziua tot trăind la planuri „din cuțite și pohană” vorba poetului. Obosiți de drum și de nesomn, privim cartierul despletindu-se. Străzile extrem de largi, construite așa din motive strategice, mi se explică, sunt pline de oameni somnoroși. Serviciile publice încep de la ora opt, altele de la nouă și durează până la ora 12 sau 13, după care au o pauză de o oră pentru masă, continuând până seara la orele 17 sau 18. și asta tot din motive strategice, mi se spune. „Pentru ca să nu-i mai rămână timp cetățeanului pentru altceva”. Se pare că aceasta nu-i metoda cea mai potrivită. Englezii încep după ora 9, cu o pauză pentru „lemch” de o oră și-și termină munca după orele 18 și tot din aceleași motive. Oricum strategia este peste tot indiferent de sistem. Cred că rușii se înșeală dacă-și închipuie că în caz de invazie vor staționa convoaiele strategice la graniță pentru a-și schimba oșiile la vagoane sau că tancurile se vor dezlănțui mai lesne pe bulevardele imense ale orașelor propriu-zise. S-ar putea să fie binevenită alinierea excesivă a caselor din localități pentru ca soldatul rus să nu se rătăcească. Oricum, dacă asta le-a stat în scâfârlie domnilor de la sistematizare este explicabil și scuizabil, dacă altceva, atunci e regretabil.

Cartierul Ciocana este despărțit de centrul orașului de o pădure tânără, plantată în rânduri dese de salcâm, stejar, plop și specii forestiere de-a valma. Îndărățul lor sunt câteva locuri în care ne putem spăla jegul adunat de pe drum, pentru că la gazdă așa ceva nu e posibil. Stă-n reparații de aproape doi ani de zile și când mai apucă un ceva necesar pentru continuarea reparațiilor acestea avansează. N-au ciment, n-au cherestea, n-au faianță. N-au. Atunci ce au? Nu mă întreb și nici nu întreb. Au exact ceea ce avem și noi, o lehamite de toate și de tot, transformată într-o lene adaptată perfect la condițiile socialismului dezvoltat. În pădure-i multă lume. E zi în care nu se lucrează, dar și când se lucrează, populația vine să-și răcorească trupul înfierbântat de soarele lui cuptor. Până nu de mult, funcționarii și intelectualii era cei ce-și permiteau mai des escapadele zilnice, acuma își permit cu toții. Iar de producție se ocupă cel de sus, care fiind atât de sus, nu prea ajunge să le umple sacul. Ce mai, exact ca la noi.

Guvernul, în schimb este iubit, iar scriitorii, pur și simplu adulați, cel puțin așa îmi spunea gazda în mâinile căreia mă aflam. Aveam să mă conving pe rând de toate și de tot.

M-am tolănit la soare îmbrăcat cu cămașa cu mânecă scurtă și cu pantalonii pe mine. nu eram pregătit pentru baie. Jegul aveam să mi-l rezolv la chiuveta din bucătărie sau la ligheanul smălțuit pe care familia pretindea că-l are. Oricum, seara aveam datoria să mă orientez. Am plecat din pădure spre casă. Din vârful dealului am zărit ciroul de stat din Chișinău, care nu mi s-a părut mult deosebit de cel din București. Cel puțin, de la distanță, avea tot o formă circulară, cu pereți din sticlă strălucind în soarele sufocate de mirosul străzilor cu asfaltul muiat de căldură. Ajunși acasă, făceam poze, de care nu sunt sigur că vor ieși. Nu mă pricep prea bine să lucrez cu aparatele pe care le am.

Oricum, încerc și asta tot e ceva. S-a aflat de venirea noastră în tot cartierul. Suntem întrebați de toate și de toți. Avem de vânzare ceva? Cu toții sunt interesați. N-avem nimic. Avem numai daruri. Dăruim câte ceva cunoscuților și ne așteptăm la daruri ca răspuns. În loc de asta, ni se aduc banii. N-au ce ne dăruie. Lipsesc produsele de toate felurile, ni se spune. Rămâne să ne convingem.

Seara suntem invitați la o familie cu un grad de rudenie mai îndepărtat. Fac o baie în condiții de înghesuială tipice apartamentelor românești și descopăr cât de apropiați suntem și din aceste puncte de vedere. După baie, vine o masă ce numără peste 15 feluri de bucate. Sugregitând normal la primele două feluri, am indispus gazdele prin refuzul de a continua înfulecarea celor pregătite în mod special. Curios, rămâne doar faptul că într-o asemenea primire de alimente, felurile de bucate nu se mai sfârșesc. Se bea Fontă și altă băuturi ce le credeam occidentale. Dar nu sunt autohtone. Se pare că vestita firmă de băuturi răcoritoare Cola, a deschis fabrici de producere a acestora pe bază de licență în toată Rusia. Adio prăpăditei noastre citronade, am spus atunci, avântându-mă din toată ființa asupra tonetelor din tablă ondulată, vopsite în roșu cărămiziu sau galben orange, pe toată perioada șederii mele dincolo de graniță. Cheful s-a prelungit. Ultimele sticle aduse de mine s-au dus. Se bea șampanie rusească mult mai proastă ca cea de la noi și un fel de coniac acrișor produs de industria autohtonă ce mi s-a părut de nebăut. Petrecerea mi s-a părut stânjenitor de apropiată. Atât la plecare cât și la sosire, n-am putut scăpa de cele trei săruturi așezate de cele mai multe ori pe gură, iar atunci când mă sustrăgeam, pe obraji. Am înțeles aceste gesturi familiare ca fiind un împrumut inconștient din sărutul slav. Amintindu-mi mereu de Iuda, mă cutremuram fără voia mea, ori de câte ori frații mei sânge apela la gestul sărutului de împrumut. Timid, caut și de faptul că majoritatea cuvintelor erau extrem de grași, mă surprindeam cuprins de un resentiment ce risca să iasă pe nedrept la suprafață. De aceea, m-am bucura când am putut respira aerul nestingherit al nopții, care oricât de poluat de miresmele citadine era, tot mai acceptabil decât

mirosul trupurilor neclătite de căldura pereților de beton în care stăteau atâtea ceasuri.

Bineînțeles că nu am scăpat de un alt obicei de împrumut, acela al cântatului pe mai multe voci, pe care l-am curmat atât cât m-am priceput, câteva acorduri din muzica noastră populară.

Nu vreau să fiu înțeles greșit. N-am nimic împotriva împrumutului dintre popoare. Dar m-am temut de mutilarea la care fuseseră supuși frații noștri dintre Prut și Nistru. Sunt moldovean din tată-n fiu, dar niciodată părinții mei nu m-au sărutat pe gură, iar în statutul meu nemțean nici o melodie de petrecere n-a fost lălăit pe mai multe voci cu inflexiuni atât de îndepărtate de obiceiurile noastre acorduri românești.

Am aflat cu stupeoare că abia la puțină vreme au început să cunoască „a life” muzica noastră adevărată, prin artiștii care au avut curajul să treacă granița și să aducă mesajul nostru artistic fraților într-un neam și suferință.

Seara am avut surpriza să văd un program de două ore, dedicat lui Adrian Păunescu.

Cu o nedisimulată recunoștință pentru valoarea lui de poet și de om, televiziunea moldovenească alcătuieste medalionul celui interzis la noi imediat după revoluție.

- A fost singurul român care ne-a adus mângâiere în sufletele noastre, mi-au zis gazdele cu ochii înlăcrimați. Am aflat cu stupefacție că filmele cu cenaclul Flacăra au fost distruse din dispoziția Elenei Ceaușescu în vreme ce fiul ei, Nicu Ceaușescu a dat un milion de lei pentru a alcătui un film despre cenaclu.

Însuși poetul declara acest lucru. Să vezi și să nu crezi. Aici moldovenii din Basarabia îl admirau cu lacrimi în ochi, în vreme ce la noi, condeierii îl huiduiau fără nici o reținere. Aș fi vrut să pot spune ceva împotriva lui, dar n-am putut. Mă opreau versurile lui atât de demascatoare și mult mai patriotice decât versurile multora dintre cei ce-și spuneau revoluționari. Știam că a avut și păcate, dar mai știam că Robespierre a numit din cauza prea multei dreptăți și a caracterului curat și feroce de cinstit.

A doua zi, plin de pofta cunoașterii, m-am trezit înainte de ivirea zorilor.

Înghesuit într-unul din troleibuzele municipalității, călcat de unii, îmbrâncit de alții și boscorodit mai întotdeauna într-o rusească aproximativă, am trecut pe lângă cirul cel zărisem din vârful dealurilor de la Ciacana. Singura asemănare cu cel de la București era forma circulară. În rest, era mult mai mare și mai butucănos. Ferestrele mari erau încadrate într-o adevărată rețea groasă de beton armat, ce mohorau căldura peste măsură. Pe măsură ce mă apropiam de centrul capitalei, străzile se îngustau. Ba într-un vârf de deal, la o intersecție ce ducea spre Botanica, alt cartier cunoscut și recunoscut al capitalei, troleul s-a împotmolit în fața unui șir lung de alte mijloace de transport, împotmolit în fața unui șanț adânc ce traversa șoseaua. Care cum trecea prin șanțul insuficient acoperit, atingea malurile cu dușumeaua sau cu partea metalică, în vreme ce o echipă de lucrători de la drumurile publice asistau liniștiți în jurul unui motocompresor. Exact ca la noi, am ajuns pe strada Limba Noastră, așa-i spunea pe atunci. Și am mers pe Limba Noastră până la miezul zilei, tot întrebând de Uniunea Scriitorilor. Duceam cu mine ultimele numere din „Revista V” și rugămintea redactorului șef de a stabili contacte și legături cu oamenii de condei din această parte a neamului nostru.

Într-o clădire impresionantă, la primul etaj cum spunem noi, la etajul doi cum se spune în Basarabia, am fost primit de domnul Mihai Cimpoi. Înalt, sobru, cu fruntea plină de semnele unui om inteligent, secretarul Uniunii Scriitorilor a fost plăcut impresionat de faptul că în „Revista V” a găsit referințe la apariția nouă a revistei „Eminescu” aflată la al doilea număr. Când a aflat tonajul în care ne permitem să scoatem revista, a fost și mai surprins. Fără nici un cuvânt, mi-a dăruit câteva din cărțile celor pe care domnia sa îi considera demni de a fi recenzati de criticii revistei noastre, promițându-mi un material extrem de interesant peste trei

zile. Probabil că urma să-l întocmească în acest interval de timp.

Am vrut să-l văd pe Grigore Vieru și i-am cerut domnului Cimpoi acest lucru. O cută dureroasă i s-a instalat pe față. Am aflat că e bolnav și se află undeva într-un sanatoriu pentru refacerea stării de sănătate. L-am mulțumit și am plecat spre birourile revistei „Literatura și Arta”.

De ani de zile eram abonatul revistei. O citisem și atunci când era scrisă în rusește și atunci când era în românește, dar cu caractere slave, ca și acum când era latină de la un capăt la celălalt. Vroiam să-l cunosc pe Nicolae Dabija și să-i aduc mulțumirile mele pentru neostenita luptă pe care o dusea necurmat ani de zile prin revistă, pentru latinitatea noastră cea din totdeauna. Nu l-am găsit. Era plecat în concediu. Am dat peste niște tineri, abia angajați, din colegiu, care nu știau mai nimic din ceea ce vroiam să aflu. M-am mulțumit să-mi propun să revin peste cele trei zile când tot aveam să vin la Uniunea Scriitorilor.

Flămând și obosit, am părăsit clădirea Uniunii și a diverselor reviste literare, purtându-mi pașii tot pe Limba Noastră, fosta Kievskaia, până spre sediul revistei condusă de Leonida Lori. O văzusem la posturile de televiziune moldovenești, contestată și adulată în egală măsură. Știam că e brunetă, că are mult curaj și că e poetă. Câteva poezii le citisem în „Literatura și Arta”, dar atât. Pe Grigore Vieru îl întâlnisem și în volumul „Rădăcini de foc”, dar pe ea nu. Oricum vroiam să-i iau un interviu separat și să o fac o colaboratoare permanentă a revistei noastre. Cel puțin, așa stabilisem cu Traian Olteanu, redactorul șef al revistei noastre.

Deși între numărul de la Uniunea Scriitorilor și numărul revistei „Glasul” nu era decât o diferență de treizeci de numere, am mers mai bine de o oră până când am ajuns în zona indicată.

Și ca un făcut, după ce mi se umflaseră picioarele de atâta drum, sediul situat într-un modest imobil era pustiu. Leonida Lori era într-o ședință de parlament. Acolo se grăbise și Mihai Cimpoi, mi-o spusese doar și nu m-am gândit că s-ar putea să dureze atât de mult. Ușor înfuriat pe neșansa mea, m-am întors spre Casa Cărții, pe lângă care trecuram în grabă și de unde puteam lua troleibuzul spre Ciocana. Casa Cărții sau „dom knighi”, cum trebuia să citesc pe firma imobilului, era la fel de impozantă ca și clădirea Sovietului republicii aflat nu departe în zonă. Întru și rămân plăcut impresionat de rafturile pline. Lenin în variante multiple, dar și Marin Preda, legat între copertile unei reviste de lux cu „Cel mai iubit dintre pământeni”, la un preț extrem de accesibil. Îl cumpăr pentru gazda mea, vrând să-i fac o bucurie. Aveam să aflu, că-l cumpărase mai înainte. Ghinionul m-a urmărit în ziua aceea până la capăt.

Și pentru ca să-mi treacă amărăciunea, am găsit poeziile lui Eminescu editate la noi în anul acesta jubilar și le-am luat pentru mine. În România nici vorbă să le fi putut cumpăra.

Ajuns acasă, îmi istorisesc neșansele și sunt sfătuit să merg mai devreme dacă vreau să-i găsesc cu adevărat pe cei care mă interesează. Îmi propun acest lucru, golesc o sticlă cu băutura răcoritoare, mănânc ceva și particip la evenimentul zilei, filmele video de seara târziu. Văd niște rechini maltratând o plajă de americani zăpăciți și prostiti care acționau fără nici o faimă, enervându-mă. Mai văd un film cu niște evadați paranoiți terorizând populația pașnică reprezentată de tot felul de semibărbați, care deși dădeau impresia că sunt gata să facă mereu pe ei, reușesc să vină de hac abilitilor teroriști.

Dimineața pornesc cu noaptea în cap la revista „Glasul”. Ajung la prima oră, dar întâlnesc ceea ce mă așteptam să întâlnesc: birourile goale. De parcă ar fi la revista „Contemporanul” în vremea dictaturii comuniste, când Ulici și ai lui jucau interminabile partide de șah, dar numai după orele 10....

Va urma

CĂLIN SĂMĂRGIȚAN**Punct mort**

Ți-am promis moartea mea
ca o hârtie aruncată din turn,
ca un cearceaf alb în vânt.

Murim, Francesca
și nu știm că murim.
Va trece o seară,
o zi,
apoi o generație.
Ocolim mereu același răspuns,
același zid înainte,
același Atlantic.

În spitalele albe vor sta
îngeri la coadă
pentru transfuzii.
Își vor schimba sângele lor alb
pe scuipatul nostru alb
și ne vor privi în ochi
printre tuburi.

Le vor vinde apoi în piețe pielea de înger.
Vor lua un preț bun,
hohotind.

Un măr va mușca din tine
din umărul tău,
din pântec.
Vor pune lacăt grădinii
și vom muri flămânzi la porțile ei.

Cântecul ei trist

Ar fi trebuit s-o crezi,
ea cânta atât de bine
de parcă toamna se prăbușea
de parcă murise o lume
și toți râdeau
când ea plângea
în cântul acela.
Ar fi putut să panseze cu mâinile ei
armate,
săruturile ei ar fi putut potoli conflicte
planetare.

Dar ea plângea
lua un fum de țigară,
buzele ei care-ar fi potolit războaie
care te-ar fi putut face să uiți...

pianistul cânta doar pe clapele negre

luau un fum de țigară buzele ei
și plângea
și era frig
era iarnă deja
o iarnă fără regrete.

Enstază

Blând august.
Pe naiba, e cald ca-n iad.
Acum o ninsoare ar fi raiul.
Sau Apocalipsa.
Să faci un bulgăre,
să faci un bulgăre imens

și în el să sapi o peșteră.
Una pentru tine
și una pentru Moise.
Când a despărțit Marea Roșie
era vară,
că dacă era iarnă ar fi despărțit Gheața Roșie
în bucăți
și poate ar fi inventat mai repede
și mai vesel
Coca-Cola.

Așa: Ilie vine mai târziu,
Coca-Cola încă nu e inventată
și lumea e abia la început.

Dacă ar fi vară în iarna închipuită din vara asta
ar fi exact invers.
Simplu.

Celălalt Enkidu

Enkidu știa mai bine. Nu, n-are cum să fie rotund. Pe vremea
lui Ptolemeu era plat ca-n palmă, vorba poetului. Apoi, ne-
am deșteptat noi și-am zis că-i rotund. Cam ca o minge. Și-
am și demonstrat că-i rotund. Dar trebuie să ne explicăm
asta în fiecare zi.

Apoi am zis, tot noi, păi atunci și Universul e rotund. Și acum
vine unu tare și zice: bă, universul e plat! Și a și demonstrat
că e plat. Stăm pe o planetă rotundă într-un univers plat! Ce
să mai crezi? Eu zic să-l întrebăm pe fratele nostru Enkidu,
care știe mai bine.

- Enkidu! Bă, Enkidu!

- Uf, e ocupat cu leii!

Gratii în tavan

Micul dejun la parter.
Acolo o planetă îți dă ocol,
apoi un tren,
apoi o vrabie.
O specialitate bulgărească
are rahat roșu exact prin mijloc.
Cafeaua cu gândul la lift
la lungul drum până la șaișpe.
Uneori se oprește la 6, ea
coboară la 6
și nu știi ce să faci;
"no understand".

Și vrabia se izbește de gratiile din tavan.

"Bulgaria" cu verde.
De parcă ai mânca la micul dejun prune acre
cu cremă de ciocolată.

Andrei Velea – “aplaudăm vidul”

timpul își roade în liniște coada

*

la marginea unei țigări proaste
un om beat vorbește de tatăl său

cineva te acuză-ntr-un bar de lipsă
de sens

mai e și-o fată care te tot invită-ntr-o
tăină:

de-atâtea zile o refuzi,
că s-a plictisit până și câinele ei
(iar acum își roade în liniște coada)

de astăzi nu mai aplauzi vidul
și nici prietenii care se cred poeți:
știi bine că ei, în mațele timpului
lor,

și-arată reciproc foi de hârtie cu
zeci de noduri înșirate pe ele

la urmă rămâi doar tu să te prinzi de șiretlicuri,
doar tu și ți-e mai ușor să spui:

iubitele voastre au prins mucegai, prietenii caraghioși,
deja sunt ani de când vă bârfesc printre obiecte

critica rațiunii impure

*

în camera mea secretă am invitat o fată senzuală
și-i vorbesc de kant

ea nu mă crede nici liniștit, nici aberant:
ea are despre mine o singură părere,
și-aceea mai vagă ca ceața;
peste două zile am să-i rețin numele, promit!

Însă azi îi vorbesc cu patimă de kant: gesturile mele, aerul
incert...

s-a construit ceva în jurul nostru, s-a pus un geam, o ușă
și deja suntem priviți:
nu mai e camera mea secretă, nu mai e nicio fată,

ci, față-n față cu immanuel kant, îi vorbesc despre el!

e-un aer molcom, erotic,
sunt fanteze care ne privesc cu aberantă tandrețe;
nu mai agită nimeni în public vreo ureche,
nici interlocutorul meu măcar...

doar eu care să rețin totul:
și promit, am s-o fac!

despre cum trișat la cărți

*

de fiecare dată când se bea la mine,
cineva împrumută cărți; refuz, insistă:
ultima dată mi-a luat două volume din pessa

acum însă, am fost eu cel care,
două ore în camera ei plictisit ascultând-o,
am rugat-o să-mi aducă o scamă din celălalt colț
al cartierului

între timp mi-am furat propriile-mi versuri,
pe care nici de două zile nu i le dădusem

sunt sigur: nu va băga de seamă,
chiar dacă pe masa ei a rămas o urmă grosieră,
iar când a revenit în cameră,

mă ascundeam după versurile acestui poem,
hlizindu-mă ușor tâmp

pentru un pahar de absint

*

m-ai ajutat să mă decid: nu te-am iubit!,
te-am părăsit prea intrigat să se fi întâmplat asta...

dar poate niciodată n-am făcut-o
și m-aș putea părăsi chiar și pe mine
ca pe-o cămașă aiurită,

cândva într-o dimineață
c-un soare frustrat la marginea ei

când toate se întâmplă într-o frazelă

*

imaginație bruscă:

o fată pe-al cărei chip l-am desenat pe-al meu
și pe care o strig cu numele meu

noi nu facem dragoste, nici nu ne adorăm!,
noi ne rezumăm la a fi
fazi și superbi în zodia noastră idiot-ideală

ea-mi spune acum un secret și-nchid ecranul
pe care desenez astea:

voi ieși pe stradă, voi admira câțiva mediocri
și-mi voi îndesa mai târziu în urechi
vise erotice și idei despre mine

în care să nu mă regăsesc
nici măcar preț de o clipă

Carmen Sofianu

Clipa

Candva
m-ai respins
cu toata fiinta ta ;
indiferenta m- a durut mai rau
decat palmele cuvintelor
pe care mi le-ai fi putut da.

Acum ma chemi,
iar eu
mi-am educat inima
sa nu te mai vrea.
Am tinut-o
flamanda de iubire
si asa am invatat-o
sa moara,
putin cate putin.
Nu te gandesti ca
o asa emotie
ar putea-o ucide pe loc ?
Si totusi,
spre clipa asta
a nadajduit mereu.

Ramas bun

Timpul nu a vrut
ca noi sa ne cunoastem,
doar vocile noastre s-au intalnit
intr-un dans al poeziei pe panza.

Radu Vasile Chialda

Despre apocalipse imaginare

Sertare colective din creier au fost închise
Cu lacăte uriașe de-oțel întărit
de cuvinte,
Iar dosare prăfuite aproape de
la nașterea mea
N-au mai fost rânduite de mult
în jurnal.

Pagini întregi scrijelite cu
gândul,
Așteptă să se nască pe alba
hârtie,
Iar glosare cu indici de nume și-anexe de vise
Au stat mereu formalizate, gata să fie rostite.

Cheile rațiunii-au deschis dosarele-ncuiate
Și-am reușit să listez pe-această cale
O seamă de-atlase ascunse în minte,
Vechi și inconștiente apocalipse imaginare.

Balaurii minții-au ieșit acum la iveală
Și-au început să umble pe foaie,
Iar gândurile-amăgite de frica pieirii
Au devenit rugăciunile-mpietririi de timp.

Infernul Satanei și lumea divină
Mi-au evadat de pe limbă în stih,
Mi-au transformat poezia-n legendă,
Iar rima a-nceput să piară subit.

Îngerul care mai sunt

Moartea n-avea cum să mă privească-n ochi,
Nici n-avea dreptul să-mi zâmbească,
Dincolo de mine se-ascundea surâsul divin,
Iar zborul de înger e viață-n senin.

Cândva am fost un înger...
Încă mă mai rod rămășițele îngerești,
Rănilor s-au prefăcut în vis și-n aripi deschise
Mereu îndreptate în sus.

Am iubit omul și-am devenit asemenea lui,
Mi-am dorit fiorul iubirii și-a sărutului gust,
Îmi plăcea nespuse de mult strângerea-mbrațe,
Să-mi cuibăresc propriul loc în inima cuiva.

M-a născut și mama-mi spune încă înger,
Am cunoscut plăcerea zborului înalt,
Mai bat zărilor cu aripi colorate,
Sunt încă omul care-a fost odată înger.

Dar îngerul din mine e încă acolo,
Pitit în sine însuși, mistuit de plăcere,
Uns cu alifiile ce-i amorțesc esența divină
Și-nlănțuit de dorința măștii sale de-a fi.

El însuși s-a-nchis între viu și etern,
Cu aripile frânte și-atrofiate de timp,
Cu aripi obosite să mai lovească-n pereți,
Să se izbească de carne și oase din plin.

Cu Dumnezeu la plimbare

Am ales să plec cu Dumnezeu la plimbare,
În speranța că îmi va da un colțișor de Rai
Și-mi va înmuia sufletul în propria-I esență divină.

Am ales să nu mai bat câmpii căutând porțițe subterane
Și pasaje secrete născocite de oameni nevolnici,
Pentru a pătrunde fraudulos în Raiul Său.

Am ales să-L țin de mână ca un suflet de copil,
Să mătur cu mantia de înger primită în dar de la Dânsul,
Tot praful drumului, prin deșert până-n Rai.

Am ales să culeg doar poame mestecate de alții,
Să umplu cu pietre spălate de râu coșul durerii din spate,
Decât s-asaltez mărul cu-armate de rugi prihănite.

Am ales să bat gonguri povestind cete de vină,
Să smulg răul din mine căutând să-i mănânc rădăcina,
Scoțându-mi din adâncuri de fire ispita cărnii de-a fi.

Am ales să-mi trăiesc peisajul vieții
Stropindu-i florile tinere cu miresme de veșnicie,
Șoptind, să prindă viață cuvinte albastre de înger.

Am ales să plec cu Dumnezeu la plimbare
Bătucind cărările vieții de-apostol, ca suflet
Ce-ar sta mai bine să-l fie alături, decât să rămână stihie.

Căraușul de apocalipse

Am închis ochii în plină gară,
Așteptând ultimul tren
Care duce spre tărâmul
Apocalipselor de vară.

M-am retras ștregărește
În sala de așteptare a viselor trecute,
Crezând că mi le voi aminti
Înainte de a le uita pentru-o eternitate.

Mi-am ținut ochii-ntre-deschiși
Mult înainte de-ai închide de tot,
Sperând că voi găsi-ntre timp
Un final fericit al visului din noaptea trecută.

Însă peroanele gării dintre lumi
Și forfota călătorilor captivi,
În stația timpului cu semafoare programate de toamnă
Mi-au tulburat scenariul ultimului episod pe Terra.

Înainte de-a fi închis ochii-amețiți de lentile și rame,
Părăsit de ultima picătură de voință și vlagă
Mi-am verificat sacoșa de gânduri
Și-am dus la gunoi o parte din ele.

Apoi am adormit amintindu-mi
De vânzătorii de-apocalipse,
Din Târgul Imaginarului de la capătul lumii,
Un port la Marea Amăgită de vreme.

În trenul care nu se mai întoarce
În vagonul nouă punct șapte, șase, trei,
În compartimentul scenariilor mai puțin credibile,
Mă așteptau înghesuite bagaje de sfârșit...
De iarnă.

Am sperat până în ultima clipă
Să am un biletul fals...
Cu dus întors,
Am sperat să vină totuși,
Primăvara.

Teodor Dume

doar oamenii buni mor în decembrie

doamne, cum să explic ceva ce rămâne fără sens...

tata a murit într-o noapte de joi spre vineri

aerul greu amplifică teama
sub cerul atât de rece și negru
se prăvălește ca un bulgăre lumina
adâncind disperarea

unde s-a produs o greșeală

mama avea ochii sticlați și
mirosea a pâine proaspătă
mă ținea strâns cât mai aproape de piept
să mai fim împreună doar pentru o vreme

dincolo de toate acestea
chiar și Dumnezeu clipea îngăduitor

poate sunt vinovat în ideea că
n-am știut să aprind o lumânare pentru tata
dar există riscul să nu pot să-l mai strig
ca atunci când îmi doream să fiu bărbat
și îi imitam toate mișcărilor
însă am învățat cu timpul
că acel ritual
e jumătatea care rămâne aici

mi-e teamă acum
respirația îmi aburește vederea
bântuie printre imagini
unde la margine cade o stea
îmi aduce aminte de copilărie
de serile târzii în care numărăm
stelele în cădere și inima îmi bătea
ca aripa unui fluture

nici nu știu dacă totul e adevăr sau minciună

dar știu că dincolo de clipa aceasta
mă așteaptă tata

și e decembrie

am glezne de sticlă realitatea
mușcă din mine sufăr dar nu spun nimic
nici nu vorbesc despre tata

e decembrie

și oricum anotimpurile se repetă

peronul de pe partea stângă

de la o vreme începe să mă doară rău spatele
la ora când cocoșii echilibrează noaptea
tresar îmi rotesc ochii prin cameră
cobor din pat și ca un ultim gest
îmi pipăi părul până mă pierd prin
respirația albă a pereților
dincolo de geam
cade o stea
gândul se ghemuiește în mine
într-un colț al gurii
se oprește o rugă
ca o tristețe
stau încovoiat cu umerii grei
și aștept

în fiecare zi aștept și îmi spun
că trebuie să plec și că
în mine
n-a mai rămas nimic
chiar nimic
nici măcar o tristețe

nu pot inventa lucruri
timpul mi s-a lipit de tălpi
și e greu ca o bucată de lut
oasele chircite unul într-altul
reazemă carnea puțină și ea
doar jumătate de trup îmi ține umbra

în fiecare zi
îmi spun că trebuie să plec știu
în mine există o gară cu peronul
pe partea stângă
biletul doar dus se cumpără
în a șaptea zi când Dumnezeu
deschide albumul cu fotografii
privește și lasă un semn

totul pare să fie perfect

cotrobăi prin sertare și încep să împachetez
șervețelele cu dedicații de la primele întâlniri
globul cu iluzii și câteva zile
doar câteva
cât să-mi ajungă până la ultima oprire

nici nu știu dacă am luat totul...

Virgil Titarencu

stare de emigrant

viața
cea mai cumplită stare de emigrant
mereu străin printre cei care au ajuns acolo
în vîrsta aceea
în felul acela de viață
înaintea ta
ei te privesc așa cum meriți
un intrus un novice
unul cu valiza în mîină
mereu găsești pe cineva
care se va apropia și îți va spune despre cînd era el
sau ea de vîrsta ta
cum erau verile și toamnele cum erau oamenii vinul cărțile
și va spune cum ar trebui să te simți
cum ar trebui să te adaptezi
să te resemnezi
nu te așezi bine și trebuie să pleci din nou
spre un nou lagăr spre o altă zi alte fețe
renunși să și mai desfaci lucrurile
dormi îmbrăcat transpiri
te trezeși în mijlocul nopții
agitată
fără să știi de care parte a pleoapelor e realitatea
tresari
și cauși actele
afli din nou cine ești tu
pipăi conturul literelor numele
prenumele adresa codul numeric
personal
se face din nou bine
se face liniște în cutia ambulantă
a existenței
dimineața și iei din nou rămas bun
de la tine

copacul dinăuntru

mîinile și picioarele
îmi sînt rădăcini
pentru copacul care crește
spre înăuntru
fiecare bătaie de inimă fiecare respirație
improbabile adieri
foșnet de frunze
în limba orelor
uneori seara mă cașăr în el
pînă sus
mă ghemuiesc
privesc departe
cum vara îmbătrînește
în mine

ca o femeie frumoasă

domnule Labi

nu am mai ucis nimic
ca să mînc
de multă vreme
doar cutii pachete borcane butoaie pungi conserve tuburi
saci
în jur
privesc o moarte disipată în prafuri și paste
topită în seuri congelată în forme abstracte
o moarte fără viermi
o moarte cu adevărat moartă
nu mă face decît
să nu mor foarte repede
unde sînt zilele acelea
cînd mîncam ca să trăiesc
trăgeam la sorși
cu degetul pe trăgaci
despicam locul acela cu unghia
unde începe și se termină
viața
și mîncam domnule Labi
mîncam

cambodian oud

nu te-am întrebat niciodată dacă îmi permiși
dar în visurile mele de contrabandă
te răpesc uneori
te ascund
printre calabăficurile
unei caravane albastre
în cotloanele ei ca în burta
unui pește uriaș rătăcim
ne descoperim pielea și fiecare os
pielea ta miroase a fum
a seu de crocodil și a oud
oasele și trec prin mine
ca sulițele unor spahii
ca împreunarea unui altoi de smochin
închid carnea la loc
din locul din care ai ieșit
și nește apă și sînge
mă dori pînă mori
dimineața

introfanie de toamnă I

mi-am dorit să mă plimb cu dumnezeu încă o dată
printr-un cinematograful pustiu
din acelea ce stau dărîmate cu o jumătate de acoperiș lipsă
apoi să căutăm niște fotolii mai acătării
să le batem bine pînă iese tot praful din ele
să ne tolănim cu picioarele pe spătarele din fașă
și să plouă mărunț fără să ne pese în partea noastră
de cinematograful unde mai este o bucată lungă de acoperiș
să stăm de vorbă ca pe vremuri
despre cum e cu oamenii care n-au pîine sau n-au idei
sau n-au dumnezeu să îl privesc cum tace
nemișcat ca și cum m-ar ignora
să închid ochii să aud ploaia cum răpăie ușor
pe umerii de tablă scorjită ai cinematografului
apoi să mă trezesc tresărind
și să nu mai fie acolo plecat numai el știe pe unde
să mă simt singur și să fie
toamnă

Nicolae Cornescian

Mirajele morții

1. Tăierea aripilor

Auzisem un sunet bizar, ecoul amplificat de vântul tăios, amintind zbaterea aripilor ori ceva asemănător. Mi se părea că odată cu acea rezonanță absolut totul, în acele clipe de neliniște, când teama începea lunga-i călătorie, purtându-te spre tărâmul necunoscutului, totul încremenea și te izbăvea de orice forță de ripostă. Ce puteam să fac? Așteptam în tăcere. Ascultam, încercând să localizez sursa sunetului. Însă, în clipa imediat următoare, nu mai puteam desluși cu exactitate izvorul aceluia răsunet. Poate că totul s-a petrecut doar la nivelul subconștientului. Și chiar am avut senzația că preț de o fracțiune de secundă, pe lințoliul de frunze negricioase văzusem alunecarea umbrei de pasăre. Am ridicat privirea. Cerul rămânea neschimbat, de același gri indefinibil. Indiferent de poziție aleasă, una pur ipotetică, totul părea identic. Tabloul acela exaspera prin lipsa oricărei învolburări. Dar poate că acel tipar static dăinuia dintotdeauna. Mișcările mele, gesturile pe cât de șovăielnice, pe atât de stupide, anulau desăvârșirea dată de farmecul neclintirii. „Dacă ceva se mișcase, gândeam, ceva străin și tainic, însemna că puteam să găsesc drumul de întoarcere”. Orice învolburare avea privilegiul de a contesta perimetrul indefinibil al necunoscutului, îl anula ori, în cel mai fericit caz, diminuea din prezumtiva sa nemărginire.

Nici nu știu cât timp am așteptat triumful intuiției. Bănuiam că alături se mai afla cineva. Chiar și acel aer închegat, la un moment dat, mi s-a părut că fusese străbătut de fasciculul respirației străine. În mrejele aceluia iz stătut percepușem o emanare dulceagă, ceva ce amintea florile din scuarul copilăriei, dintr-o îndepărtare fastuoasă, tot mai mult estompată pe voalul memoriei. Ceva străin, lucios și prezent străpungea spațiul static. Asemenea senzații trăiești atunci când, pe neașteptate, alții încep să-ți descrie amintirile tale. Ascultă și recurgi la analogii pentru că ceea ce ți se povestește simți că îți aparține în aceeași măsură. Aidoma suflului străin, fasciculului de văzduh stingher, gândul că încă se putea respira mă obliga să rămân acolo, să aștept ivirea posibilei ființe, vânăndu-mă în acele momente ori cerându-mi ajutorul. Însă glasul ei deocamdată devenea doar o presupunere, doar o chemare înverșunată, metamorfozată în brizele respirației extrem de prezente.

Și totuși, undeva în dreapta, apoi, în stânga, la o distanță imprecisă auzisem ecurile vocilor descriind o altă posibilitate. Cuvintele croiau realități aparente, se împleteau în dialoguri și monologuri pline de sens ori, când frazele se rupeau din pricina altor sunete, pline de absurditate; ilogice chiar.

„De ce n-ai ales drumul întoarcerii?” „Pentru mine, dincolo de acest loc, nu mai există absolut nimic. Am făcut tot ce mi-a stat în putere, iar acum îmi rămâne doar așteptarea”. „Puteai să revii în orice clipă. Întotdeauna exista o ultimă posibilitate”. „Am rămas acolo pentru că nu știam unde ești”. „Puteai să răspunzi, să cauți, să mergi mai departe. Puteai să și rămâi. Știi prea bine că întotdeauna ne rămânea o ultimă șansă”. „Când ai plecat, strada a rămas pustie”. „Noaptea veneau alții. Marcau potecile cu semnele necunoscute. Mutau pietrele din loc”. Un sunet straniu rupse șirul gândurilor. Au apărut alte voci, rupturi de fraze, respirații întretăiate de freacă metalică al frunzelor: „... m-am hotărât

să renunț”, „...acolo începea tărâmul nopții”, „...întunericul ademenea toate umbrele și nici nu mai exista vreo cale de evadare”. „În fața mea creșteau copacii...”. Alt sunet strident m-a adus la realitate.

În fața mea creșteau copacii seculari, zăplazurile mărcinișului de un verde negricios, poteci mărginite de brocartul mușchilor și albastrelor, un ștraif sticlos, în repezeală gravat pe stofa pădurii de vreun pictor neiscusit, încercând să reprezinte apa pârâului închegat în vecinătatea cadrului stacojiu ori alte deviații ale confuziei. Locul părea mărginit de zidurile umbrelor depășind înălțimea coroanelor catifelate, vibrând în acord cu zefirii, păstrând amprenta gemetelor bizare. Auzisem un țipăt ascuțit, urmat de plânsul descompus până la icnetele prelungi și invocatoare de îndurare. Trebuia să înaintez. Privind înspre locul din care răsări ecoul acelei voci tânguitoare, am observat că în spatele țesăturii de ferigi, plante agățătoare ori crengi fasonate în geometrii imprecise, la câțiva pași de mine creștea un enorm perete de piatră. Ușa întredeschisă, din lemn de nuanța lutului, fusese cheia misterului ce urma să-l descopăr. Acolo, sub povara vegetației negricioase se ascundea drugul ei, o casă veche, din timpuri indefinibile, o vizuină ideală în perimetrul acelei răvășeli sălbatică. În lumina amurgului totul căpăta nuanțe spălăcite, se năștea un fel de mixtură incertă între grenă, oranj și tonuri nisipii. Îndeosebi frunzele, peticele clareobscur, completând diformitățile simetriilor aparente, adăugau paletei culorilor necunoscute nuanțe greu de precizat, ceva ce se afla într-o veșnică glisare între gri, verde și negrul umbrelor desprinse de siluetele arborilor, ca niște huidume pietrificate în dimensiunea altei posibilități.

Odată cu mine, în acea casă tainică din inima pădurii, năvăliseră brizele lucruii, consemnând prezența vieții, mișcării, aerului în cele din urmă. Interiorul părea pustiu. Mai degrabă, aveam impresia că pătrusesem în vreo peșteră săpată în adâncul abisului dintr-o reverie străină. Pe alocuri, îndeosebi în apropierea pereților pecetluiti cu paingul cutelor proeminente, aidoma urmelor lăsate de niște gheare nevăzute, pregătite probabil pentru ultimele evadări, ferindu-se de orice contact cu zidul, creșteau arbuștii azurii, ca niște decupaje de cer, când ploile anunțau trecerile în anotimpuri neclare. În mijlocul încăperii trona un jilț cu spetează de fier, cu picioare de marmură și petice de postav atârând pe marginile șezutului. Din punctul în care mă oprisem văzusem o mână albă, din cot și până la încheietură legată de brațul scaunului cu niște curele subțiri din piele ori ceva asemănător. Mi s-a părut că pentru câteva clipe surprinsesem două sau trei mișcări repezite ale degetului arătător. Pe degetul mijlociu și pe umărul dezgolit luceau niște fire aurii, probabil, podoabele necesare pentru săvârșirea vreunui ritual secret sau trecut în uitare. Mă apropiam, străduindu-mă să nu distrug misterul acelei realități ambigue chiar și printr-o simplă neatenție. Acolo, în acel jeț, era o femeie, o ființă străină, o nălucă ce ți-e dat s-o vezi aievea după ce, nu se știe din ce motiv, ai visat-o cu câteva nopți înaintea întâlnirii decisive. „Se mai întâmplă, gândeam, se mai întâmplă să visezi ființa pe care nu ai văzut-o vreodată, iar apoi, în decursul aceleiași săptămâni, s-o întâlnești în cele mai neprevăzute circumstanțe”.

Nu știam cum să reacționez, ce trebuia să fac și, mai ales, ce puteam să-i spun. În privirea ei, în ciuda faptului că de la gât și până la picioare fusese legată de acel jeț cu niște hățuri de piele vineție, din așteptate ochi de nuanță văzduhului din interior se revărsa o acalmie apăsătoare. Capul îi rămânea sprijinit de speteaza de rugină și postav înflorat cu licheni și mușchi mătăsoși. Ochii obosiți și goi nu încetau să mă privească. Sau poate că privea dincolo de acele ziduri, imaginându-și lumea de afară, siluetele străine grăbindu-se neîncetat la întâlniri cu destinul neprevăzut, nereușind niciodată să se încadreze în limitele timpului prescrist. Sunt sigur că nu m-am înșelat în clipa în care pe obrazu-i drept observasem alunecarea lacrimii de un albastru ireal. Am privit în jur și în apropierea oglinzii, înlocuind geamul, văzusem o bucată de pânză. Dar cu cât

mă apropiam mai mult de acel obiect, cu atât mai clar înțelegeam că, în fapt, mă apropiam de o aripă albă, nemaivăzută până în acele clipe; o aripă ce nu putea aparține vreunei păsări pentru că era mult prea mare și atât de caldă. Am căzut în genunchi. Am privit în direcția ei.

- Cine ești? am întrebat, dar nu primisem nici un răspuns. Simțeam că zidurile încep să se strângă, că aerul devenea mai greu decât lutul de sub genunchii mei, că am ajuns dincolo de orice posibilitate. Puteam să ies îndată. Ușa rămase deschisă. Însă sentimentul milei incomensurabile mă ținea în prizonieratul aceluiași loc și aceluiași timp.

- M-au legat aici și au plecat, zise ea într-un târziu. M-au părăsit pentru totdeauna. Au uitat de mine. Au uitat că exist. Și totuși am rezistat. Iar acum, acum ai apărut și tu. Însă celelalte cuvinte fuseseră înecate într-un plâns prelung, ceea ce semăna cu ecoul ce-l auzeam cât timp mă aflam afară. Rezistam. Știam ce trebuia să fac. Legăturile tainice cu acel loc și dorința de a mă simți trebuincios îmi dădeau puterea să merg mai departe. Încăperea aceea era spațiul în care râvneam să ajung vreodată, ceva ce doar ne imaginăm că ar putea exista, dar care există separat de cunoștințele noastre. Vocea ei, vocea acelei străine mă făcea să cred că ea mă aștepta cum se așteaptă vreo pasăre întoarsă într-o noapte pustie, aducând cu ea crâmpetele înaltului închipuit. Ea era acolo. Îmi șoptea: „ – Ai venit!”.

2. Instantanee cu frânturi de etern

Bărbatul sosit noaptea nu avea nici un nume. Toți îi ziceau „străinul”, ziceau că e un ins bizar, că vorbește în pilde și proverbe nescrise. În fișa de prezențe, în locul numelui, doctorul Lyr trecuse punctele de suspensie, urmate de semnul întrebării. Motivul pentru care necunoscutul venise aici era cât se poate de straniu: în corpul lui creștea un loc gol. Asemenea astmaticilor din acel sanatoriu, situat în inima silvei de brad și molid, omul respira greu, se sufoca și simțea arsuri insuportabile pe întregul corp. Era ca și cum o mână nevăzută, ținând un enorm urciur de aramă, mai mereu turna în viscerele trupului său picături de mercur și de plumb topit. Mai apoi globulele imaginare se îmbinau cu sângele și cu ramificațiile nervurilor microscopice se înhățau de epicarpul organelor vitale. Astfel începea chinul, durerea insuportabilă, glisarea la hatul demenței.

- Niște umbre sărate îmi dospesc în suflet, zicea omul în timp ce personalul de gardă îi administra supradoze de medicația.

Auzind respectiva exclamație, doamna von Östrich decise că străinul făcea parte din rândul persoanelor alese. Cuvântul „alese” în mintea ei se asocia cu șirul particularităților, desemnând, mai cu seamă, ceea ce gravita în jurul ideii de sacralitate. Tânăra doamnă, rămasă văduvă încă din vara trecută, înțelese că bărbatul ce venise aici aproape de nicăieri, dacă se luau în considerare zvonurile răspândite asemenea molime în rândul pacienților, acel bărbat, pentru ea și doar pentru ea, era sufletul întors de pe drumul de la marginea neantului. „În privirile lui creșteau noduli de lumină celestă” gândea în timp ce se plimba pe aleile din scuarul lazaretului. Evident că, știindu-l pe doctorul Lyr încă din perioada studenției, nu putea alege un alt centru de recuperare. Pe deasupra, condițiile de aici, locul ideal, atât de bine ferit de năvala tumultului zilnic, întreceau orice așteptare. Chiar și angajații sanatoriului dădeau dovadă de cordialitate și ospitalitate lipsită de orice umbră de perfidie. În fond, aici era stația terminus, ultima haltă către etern.

- Credem că visăm, dar, de fapt, nu facem altceva decât să ne amintim ceea ce imaginăm în fiecare noapte. Și nici nu ne dăm seama că imaginile din vis sunt frânturile veciei subiective, zise bărbatul, apropiindu-se de doamna von Östrich. Ea îl privi cu spaimă și-l întrebă cum se mai simte.

- Am visat că mi-au umplut trupul cu nisip și cenușă. Însă doamna von Östrich, cunoscând destul de bine situația străinului, știind că pentru el lumea ideilor era mult mai reală decât realitatea însăși, schimbă subiectul și... tăcu. Se

apropie de un molid secular și rămase nemișcată.

Stetoscopul doctorului Lyr, scăpat din greșeală, rămase suspendat la câțiva centimetri de sol. Câțiva porumbei, desprinși de umbra pavilionului din mijlocul scuarului, păreau doar niște pete de acuarăle din neatenție improșcate prin văzduhul coagulat. Sforile de fum din spatele gardului de nuiele prinseseră forma arborilor pregătiți de migrare. Fluturii decupați din pânza storului liliachiu și cioburile ferestrei sparte compuneau deasupra scaunului, formând cu pavajul aleii un unghi ascuțit, imaginea goblenului cu rafia ciuruită de acele razelor rubinii. Frunzele din parc își schimbau nuanțele, umpleau bocalele, farfuriile și glastrele de lut cât timp străinul, acomodat cu vremea schimbătoare, cu otreapa înmuiată în vinul stătut ștergea frunzele viei. Mișcările lui declanșau alte ritmuri. Cadrele tabloului general fuseseră schimbate într-un mod spontan. Era ca și cum o mână nevăzută ar fi întors caleidoscopul și acum, privite prin tuburile brizei sticloase, elementele întregii compoziții alcătuiau alte structuri. Bărbatul aranja lepidopterele de aba, separându-le de haosul cioburilor și spărțurilor luminescente, iradiate de colbul ridicat. În sfera pulberii de umbre, firelor de lucoare și parâmelor de văzduh, înnodate în zulfii zefirilor, tremurul degetelor prelungi lăsa urme incerte, conferind statorniciei refracții eronate. Doamna von Östrich ar fi zis că respectivele greșeli se puteau asemui retușurilor tabloului din verandă, înfățișând bidivii fără coame și cozi, păscând iarba albastră, crescută pe malul prins în refluxurile amurgului.

- Se năștea impresia că profilul sufletului de sub dermă fusese trasat cu vârfurile aripilor înmuiate în sângele sacru, interveni străinul, ascultând gândurile femeii. Abia când slobozii primul fluture din colivia umbrelor sparte, înțelese că simultan cu neantul prelins din spărțura zidului, peste siluetele scuarului curgeau răsrângerile morții. Boala se rezuma la câteva pagini gălbejite, la folii de plastic fumuriu, la schițe și rapoarte notate în grabă, oferind uitării ultimul cuvânt. Aidoma zborului fracturat, suferința se îmbina cu vântul ce se putea fixa doar cu sticle, cu membranele sufletului, aidoma pieilor tăbăcite, întinse între două schelete de arbori zbiciți. Și chiar dacă porumbelii își continuau plătirea deasupra imaginilor răsturnate de pe oglinda iazului, în acea fixitate de forme și păreri fremătau spiritele prinse într-o continuă alunecare spre tărâmul eternului.

Aplecându-se peste zăplazul de «*Paliurus spina-christi*», străinul ridică bisturiul de zinc. În aura trupurilor pietrificate făcu câteva incizii esențiale. Acolo unde viscerele sufletului închegau, formând plăgi de lucoare vâscoasă, el așternea straturi de umbră și rouă. Ochii deschiși, lipsiți de sclipirea privirii, eliberau întunericul închegat, dospit în găvanele trupului. Înțelegea că raportul dintre greutatea umbrei și masa corpului dădea treimea exactă din valoarea ponderii sufletului. „Căci, gândea el, aidoma trupului, chiar și sufletul are organele sale interne. Iar moartea nu e altceva decât unul din organele importante. Purifică amintirile și toate simțămintele inutile veciei”.

- Spațiul pentru inimă e ceea ce timpul e pentru suflet, gândea femeia.

Amurgul devenea sărat și în afluxul înserării, între două siluete de umbră, pe tăișul palei de lumină, încolțeau cheagurile chimozinei de cer. Macule frez, ca niște giuvaiere de jar, ondulau reverberațiile luciului orbitor, acumulat în norii plasmei cleoase deasupra iezerului vitros. Străinul privi ceasul mecanic, dar secundarul se blocase între două cifre. Știa că uneori timpul îngheța, iar cornul de apus al clădirii iradia tăceri sufocante pe când, din celelalte unghere, se revărsau ecurile ultimelor respirații. Reverberau acolo și niște sunete stranii, întârziate între antracetele tăcerii pentru că lemnul din care fusesse construite violinele se usca doar în varnițele întunericului. Ploua peste clapele pianului sau poate că era doar o părere, aidoma celei din vis, când i s-a părut că doamna von Östrich îi spusese ultimul adevăr:

- În vis omul nu are nici o vârstă.

Părul ei avea nuanța corzilor de vioară. Și chiar i s-a părut că acea femeie șoptise încă ceva, însă cuvintele, aidoma cioburilor de sticlă spartă, s-au risipit prin saloanele pustiite

ale sanatoriului cuprins de flăcări. În aureola fumului scorjît ea ar fi vrut să strige, să șoptească și să respire, dar sângele se făcu praf. Acoperirea arcurilor de șperlă, desprinse de crengile ultimilor copaci. Niște degete albe, ca de var sau nisip, neîncetate loveau în clapele pianului mistuit de foc. Abia când se întoarse înspre public, străinul observă că din statuetele de cenușă în parcul lazaretului au mai rămas doar siluetele umbrelor pregătite de înălțare. Cel puțin profilul doamnei von Östrich se mai putea salva. Dacă s-ar fi acoperit cu o pojghiță de lut reavăn, acea umbră putea fi trasă până la deschizătura lizierei. Apoi urma râul cu apa sărată, podul de scoici și ultimul drum, un fel de nervură a sufletului, trasată în labirintul din inima silvei.

3. Cealaltă moarte

Vara ne mutam în altă casă. Așa îi ziceam: „cealaltă casă”. Era o clădire veche, respingătoare, cu ziduri veșnic jilave, năclăite chiar, groase, dar goale pe dinăuntru. În ultimii ani fuseseră schimbate ușile, ferestrele, transperantele și o parte din acoperiș. Au fost reamenajate încăperile subsolului. Am adus alte mobile, din lemn de mahon și trandafir, rezistente și necesare depozitării cărților rămase de la o rudă răposată. Muncitorii veniți la sfârșitul primăverii au săpat câteva grote în pământul argilos, astfel încât extremitățile tunelurilor, în peretele din subsol, deveneau niște ferestruici, iar în exterior păreau fisurile canalelor astupate cu discuri de sticlă concavă. Grație acestei născociri arhitectonice lumina ce pătrundea în interior dădea impresia că, aflându-te în biblioteca subteranei – cum în glumă numea ea spațiul meu favorit – mai mereu plutești într-un acvariu enorm. Chiar și cele mai neînsemnate mișcări, precum ridicarea ziarului, din neatenție scăpat pe pavimentul de gresie neagră, frunzărirea cărții sau tremurul creionului ce lăsa urme ilizibile pe foi immaculate, toate acele gesturi se diminuau până la impresia stării de nemișcare. De alte dăți, dacă surprindeam pe cineva în acea încăpere – ea, sora ei sau vreun muncitor de întreținere – percepeam acea prezență străină doar dacă acel cineva, oricine ar fi fost, începea să vorbească. Talazurile, consistența și trepidația luminii anula orice formă de umbră. Dacă te așezai în jilțul de lângă etajerele supraîncărcate cu *Laminaria digitata*, *Porphyra yezoensis* ori *Ascophyllum nodosum*, vedeai cum murii de un verde marin, cu fiecare secundă, măsurând statornicia liniștii, începeau să se dilueze, să-și schimbe nuanța, pe când, încăperea, cu tot ce era în ea, se deda rotirilor temperate. Respirai greu și, instinctiv, te apucau de brațele fotoliului. Urmau înlăturirea sunetelor oprimante. În cavitațiile pereților susurau acordurile valurilor îndepărtate. Poate că așa începea viforul neliniștii, halucinația sau demența.

Apa de aici avea gust de pește. Înainte de a fi consumată, ele o fierbeau și o depozitau în chelarul catului superior. Sora ei zicea că întunericul în care se păstrau baloanele de sticlă schimbă proprietățile lichidului vital, îl purifică și îi conferea transparența necesară. Ea, în schimb, nu acorda nici o importanță acelor amănunte. Prepara ceaiuri de beladonă, romaniță, ceaiuri negre; le turna în paharele de iena și, după gust, uneori adăuga sare de lămâie, zahăr sau esență de rom. În general, îmi recomanda ceaiul verde, fără zahăr ori vreun alt îndulcitor. Spre seară cu toții se adunau în livada din spatele casei; degustau acele băuturi aromate, ascultau uverturile brizelor, dar nu cutezau să-și mărturisească ceea ce, treptat, isca agitații: în vibrarea tăcerii tot mai insistent se insinuau niște sunete bizare.

- E ca și cum, zise ea, venind după pocălul gol, ca și cum din clepsidrele sparte s-ar fi scurs clipele visului.

Nu îi răspundeam pentru că știam foarte bine că acele sonori nu erau doar niște năzăriri deșarte. Erau un fel de cântece ale apei din râurile pădurii, urmând fluxuri clare, până la izvoarele risipirii în mii de ecouri nestăvilite. Apa interpreta simfoniile eternele singurătăți. Fundalul vibrant și aproape metalic se succeda cu ecouri tăioase, apostrofatoare chiar. Glasul pătrunzător fusese împrăștiat de

aripi, arbori și frunze ce nici într-un caz nu puteau fi radiate de lamele sticloase ale râului pentru că rezonanțele freamătelor sale aparțineau altor dimensiuni. Cealaltă voce ori ecoul asurzitor se desprindea de refracția apei stătute, oglinzind păsări albastre, învinse de vifor, trunchiuri îngenuncheate pe malurile nopții, umbre străine și mâini, adunând flori autumnale. În asemenea voci se puteau auzi chiar și zboruri, respirații și șoapte dintr-un timp uitat. Aidoma luminii filtrate de tuburile subterane, acele sunete ne invadau casa. Izvorau din adânc, din plămâni pământului, fermentând între crustele de cromit, hematit ori vreun alt minereu. Urcau în pereți, în vidul lor, învingând tremolul tăcerilor stăruitoare, spumegând și strunind stări confuze. Dispersându-se, deveneau gânduri, izuri, lucruri și unduirii derutante.

- În această casă, accentuă ea, viețuiesc șerpuirile glasurilor apuse.

- Au plecat cu toții, strigă sora ei, referindu-se cu siguranță la acei zileri.

- Ar trebui să ai grijă cu ce flăcări îți hrănești umbra pentru că, uneori, hlamidele de cenușă sunt purtate de sufletul stins, spusese, încercând să înfrunt năvala șoaptelor agasante.

-... dar, mă întrerupse ea, trebuie să recunoști că există umbre lăsate de lumina zilei, cum există și umbre desprinse de licărul nopții.

Apoi s-a apropiat de perete și cu ceva solid și ascuțit lovi de câteva ori în tencuiala igrasioasă. În acest timp se ivi sora ei, ținând în mână cuțitul de bucătărie. Aprinse trei lumânări și trecu lama tăișului prin flamele aproape vitroase. Zise:

- Astupasem cu ceară cavitațiile ușii. Priveam cu stupoare. Mi se părea că geamurile se mutau de pe un perete pe altul, iar cercurile de fum multiplicau alte cercuri și astfel se nășteau spiralele bezei. Ea mă prinse de mână și mi-a zis să plecăm pentru că murii clădirii s-au umplut cu apă.

Le urmăam în tăcere. Urcând treptele de marmură albă, mă sprijineam de umărul ei pentru că niște valuri lipicioase, de ceară azură, curgeau, croind pledul prins cu niște tije ruginite în locurile de îmbinare ale fiecărei trepte. Aveam impresia că pășesc în gol, că sub povara frunzelor de plastic topit pâlmarul scării se dilua, iar glastrele căpătau forma sfeșnicilor. În mâna dreaptă sora ei ținea peștele ce încă se mai zbătea. Nu știam cât din ceea ce mi-a fost dat să văd putea fi adevărat și cât era iluzie.

- Unele clădiri se proiectează aici și se construiesc dincolo.

- Altele nu sunt altceva decât paștele schișelor creionate acolo și ridicate în această viață. Casa noastră...

Refuzam să mă amestec în dialogurile lor, deoarece ecourile căpătau alte ritmuri.

- Sub ultima cărămidă ei îngroapă umbra păsării.

Sunetul se făcea tot mai clar, ascuțit, dureros. Nu mai exista nici o cale de întoarcere. De sticla ușii se încleiaseră aripile cerului, grele și noroioase. Ceva ca un nor mâlos se desprinsese de tavanul albastru și căzu peste masa de sticlă. Aș fi vrut să mă ridic și să adun cioburile, însă ea s-a împotrivit, spunându-mi că ar trebui să dorm. Dacă închideam ochii, mi se părea că mă aflu într-o luntre de lemn putred, iar apa neagră și rece mă purta înspre adâncurile orizontului, spre locul în care ziua se despărțea de noapte, lăsând pe velința văzduhului pete de umbre, de zboruri și vid. Râul acela, cum mi-a fost dat să înțeleg, curgea doar în timpul apusului. Se oprea lângă o casă de lemn, cu ușile veșnic deschise, cu geamurile sparte și zidurile vopsite cu șperlă și smoolă. Am intrat înăuntru, dar nu am zăbovit mult deoarece, la scurt timp după apariția mea, în holul imens pe aceeași ușă intră un cal alb, precum visul ce uneori se oprește pentru câteva ore. Pe sticla ochilor săi verzi, într-o perpetuă pendulare, se roteau pești și păsări. Oglinda spartă, suspendată între două statuete de bronz, amplifică scilipirile stranii, descompunând privirile bidivului în fascicule de văzduh fluid, în sfară și macule de lucruri nisipoase.

Animalul păși înspre una din încăperi și în urma sa apăru un bărbat îmbrăcat în alb. Reverenda lungă, dintr-un material lucios, îi ajungea până la nivelul genunchilor. Gulerul și manșetele erau împodobite cu solzi și pene azurii. În locul brăului fusese legată o fâșie de năvod. Pantalonii de nuanță ninsorii și sandalele cu talpa de lemn completau vestimentația străinului, oprit pentru câteva clipe în fața aceleiași oglinzi. În acvariul ce-l ținea în brațe, în urzeala pânzei de păianjen și mucegaiului sticlos, se zbăteau niște fluturi mari și albaștri.

- Restanțe de suflete, rosti bărbatul, privind dincolo de pânza oglinzii ca și cum ar privi dincolo de refracția propriului vis. Unele oglinzi nu reflectă umbre, continua pe același ton liniștitor.

Am deschis ochii, dar nu mai era nimeni alături. Înfruntam zidurile de mucegai, croindu-mi drumul spre izvoarele sunetelor cunoscute. M-am oprit pe malul opus. De cealaltă parte a râului ea și sora ei povesteau cu un bărbat îmbrăcat în alb. Nu mă vedeau pentru că apa dispersa orice formă de umbră.

Ion Iancu Vale

Autorăstignirea

Alerg spre mine și mă caut
Dorm poate-n gândul unei flori
Sau mă-nfășor în cânt de flaut
Ori mă împrăștii în ninsori

Mă am toreador și taur
M-ațâț cu roșu și mă sar
Ochii îmi plâng nădejdi de aur
Si sub copite-adânc mă ar

Să cânt ca lebăda, se vrea
Dar eu mă gust de mult pierit
Căci într-o clipa dulce - grea
Cu Dor de cer m-am otrăvit

Neîmpăcat mă caut, trist
Spre soare încă mai privesc
Un singur frate am, pe Christ
Și deci m-autorăstignesc

Îmi mângâi stânga pironită
Cu dreapta încă liberă
Sfidez retina-nmărmurită
Când tot înviu din literă

Și iar mă caut, iar mi-e dor
Din nou m-autorăstignesc
Și pregătit lucid de zbor
Un Semn aștept ca sa pornesc

Ioan Alexandru Despina

Povestea lui Belay

Cu două ceasuri înainte de lăsarea întunerului, Belay părăsi riada gazdei, trecu de Jbel Lakhdar și pătrunse în Arset el-Bilk, unde căută adăpost din calea arșiței necruțătoare la umbra unui palmier. Aici adăsta zi de zi scăpătatul soarelui, privind prin ochii încetoșați de albeață colcăiala medinei. Îi plăcea să amușine prin nările fremătânde odorul pământului bătucit, nădușeala cailor înhămați la caleștile înșiruite de-a lungul străzilor ori mirosul dulceag de harissa. Toate îl încântau și-i trezeau amintiri, toate în afară de putoarea grea de benzină a motoretelor ce goneau năuce printre oameni. Își mută apoi privirea asupra vânzătorilor de mirodenii și-și miji ochii pentru a desluși grămăjoarele colorate de scortîșoară, șofran, ardei iute, piper, ghimbir și kharkoum.

Hassan, negustorul ce vindea riifa dimineața și băuturi reci după-amiaza, de cum îl văzu turnă ceai de mentă într-un pahar, apoi veni să i-l dăruiască lui Belay:

- Salam aleikum! zise acesta.

- Wa Alaikum as-Salam! îi răspunse negrul, plecând capul într-o parte în semn de mulțumire, apoi dădu pe gât ceaiul și-i înapoie negustorului paharul.

- Și ce poveste o să spui astă-seară? îl întrebă Hassan, așezându-se lângă el și frecându-și tâmplele cu mânecele largi ale jellabiyei.

- Astă seară am să spun povestea primului rege al Tumbutului, zise Belay trist și rar, mestecând fiecare silabă în parte. Pentru el totul era un ritual, de la primitul și băutul ceaiului de mentă și până la intrarea în Djemaa el-Fna. Cum destăinui numele istorisirii, un cârd de copii apăru ca din pământ și începu să chiuie și să se scâlâmbie în jurul negrului, implorându-l să le spună câte ceva despre acel rege. Însă Belay îi refuză promițându-le totuși că o să le-o istorisească tuturor mai târziu, după maghrib. Iar puștani, mulțumiți de răspuns, o apucară care încotro pe străzile înguste ale medinei pentru a le da tuturor de veste că Belay o să spună în acea seară povestea regelui maimuță al Timbuktului.

Pentru Belay și asta făcea parte tot din ritual. Învățase să-și pregătească așa cum se cuvine ascultătorii și niciodată nu se așeza în piață decât după ce numele poveștii pe care avea de gând s-o spună făcuse ocolul medinei și ațâțase imaginația copiilor. În vreme ce negrul privea pierdut soarele alb și pal scoborându-se în spatele zidurile scorjite, Djemaa el-Fna începea să se umple de lume. Îmbălzitorii de șerpi și negustorii de apă plecară, iar în locul lor sosiră zeci de tarabagii ce vindeau cușcuș, harira și tajine, mâncăruri al căror miros inunda văzduhul. Ceva mai departe copiii acrobați, îmbrăcați în sirwal roșu cu verde și cu pieile goale, făceau tumbe, iar cântăreții bantu se apucară să bată frenetic în tobe. Belay însă nu se grăbea. Așteptă să audă din minaretul Kautoubiei vocea muezinului, apoi se ridică, își strecură în buzunar misbaha din fildeș de cămilă și intră în piață. Numai îndată o droaie de copii îl învâlu și îl însoți pe negru până la locul preferat al acestuia, lângă vrăjitorii ce întindeau în drum borcane cu fel de fel de animale. Pentru mai multă atmosferă, Belay îl chemă pe Ashur, un negru bantu ce nu știa araba, să-l acompanieze bătând din tobă. Ashu, deși nu înțelegea ce povestea Belay, se ghida întotdeauna după mișcarea buzelor și agitația negrului yoruba.

După ce Belay se asigură că toții copii stau roată în jurul său, se puse să istorisească, mișcându-se dintr-o parte în alta, unduindu-și mâinile și vânturându-și neîncetat poalele galabiyyei: "Istorisirea ce v-o spun acum - începu

acesta să vorbească -, sub lumina palidă a lui Sigui nu-i despre Olokun, zeul adâncurilor, ori despre Abassi, creatorul omului Efik, și nici despre Legba, spiritul Fon ce-a încurcat limbile oamenilor. Istorisirea ce v-o spun acum, sub lumina palidă a lui Sigui, este despre Kete, primul rege al Tumbutului și se petrece pe vremea când Nyame și Odomankomo se mai luptau încă între ei pentru îmblânzirea animalelor. În timpurile acelea de demult pustiurile dintre Isa Ber și Barbaria arareori erau umblate de oameni, iar cel mai nordic oraș, unde Kete era rege, se găsea în savana de la poalele muntelui Hombori Toro. Doar duhurile rele și stafiele ce căutau calea înapoi spre lume locuiau pustiul, precum și spiritele Abiku ce scoborau uneori până dincolo de valea râului Isa Ber pentru a mistui trupurile copiilor răătăciți. Însă niciunele nu se comparau cu Musso-Koroni ce intra în sate și sădea zăzanie între oameni ori de câte o caravană se avânta să străbată pustiul fără nume. Iar când plecau, oamenii nu se mai întorceau. Pentru a zăgăzui spiritele rele, regele Kete s-a urcat pe muntele Hombori Toro pentru a cere ajutorul Minonei. Dar cum în vremurile acelea poporul lui Kete își trata urât femeile, Minona nu era de găsit. Așa că a trimis în căutarea ei oameni încărcăți cu daruri. O parte s-au dus înspre sud și au intrat în pădurile Ghineei, alții au purces spre apus, acolo unde se varsă-n mare ținuturile Senegambiei, iar cei din urmă au apucat-o spre răsărit, acolo unde se-ntinde Bangana, cu ale ei nisipuri umblătoare. Vreme de șapte săptămâni a așteptat Kete întoarcerea lor. Iar în acest timp pustiul înainta cărat de spiritele rele ce căutau calea înapoi spre lume. Care, deși arătau la înfățișare ca niște oameni, dar cum îți luai ochii de la ei se năruiau la pământ și se prefăceau în movile de nisip. Când s-au întors cei dintâi oameni trimiși în ținuturile Banganei, pustiul trecuse deja râul Isa Ber. Însă oamenii întorși din ținuturile Banganei dăduseră de Minona care ședea ascunsă în trupul unui tamarin. Oamenii au împodobit-o cu daruri și i-au adus apă ca să-i ude rădăcinile, iar Minona s-a învoit să îi ajute. Ca să țină spiritele rele-n frâu le-a spus să construiască un oraș înăuntrul pustiului fără nume și să țină aprinse-n el, noapte de noapte, lumini. Apoi să-l înconjoare cu păduri de tamarini pentru a stăvili spiritele de nisip. Cum a auzit acestea Kete a poruncit oamenilor să clădească un oraș pe malul nordic al râului Isa Ber, acolo unde un pârâu firav izvora din nisip doar ca să se piardă în nisip. Dar oricât se străduiau oamenii să care după ei stânca și să așeze piatră peste piatră, la căderea nopții nisipul și vântul pustiului le dărâmau și le împingeau în râu. Timp de șapte săptămâni, zi după zi, s-a străduit poporul lui Kete să ridice ziduri în deșert și timp de șapte săptămâni, noapte după noapte, zidurile le-au fost doborâte la pământ. Până ce-au sosit oamenii trimiși în ținuturile Senegambiei și i-au zis că au dat de Minona în apele adânci și nesfârșite ale mării. Iar la primirea darurilor Minona le-a spus să nu construiască orașul din piatră, ci din nisip și pământ, lipite între ele cu apă. Căci între zei așa este obiceiul. După cum Eboare și-a făcut casa din nori, tot așa și oamenii trebuie să-și facă orașele ori satele din ce se află împrejur și să nu caute mai departe. Iar poporul lui Kete a purces să făurească un oraș din pământ și nisip pe malul de nord al râului Isa Ber, după cum i-a învățat Minona. Au culcat copaci mulți, apoi i-au despărțit pe de-a lungul și au așezat între cele două părți pământ amestecat cu nisip și apă și s-au rugat la zeul soare să-l zvânte cât mai degrabă. Apoi au luat trunchiurile, le-au pus deasupra și iar au turnat între ele noroi. Ca să nu cadă le-au sprijinit cu alte trunchiuri. La lăsarea nopții luau cu ei lemnul și se retrăgeau la sud de râul Isa Ber, într-o vale unde pustiul fără nume nu ajunsese încă. Iar zidurile de noroi pe care le lăsau în urmă păcăleau spiritele rele care nu-și dădeau seama ce vor oamenii să facă. După ce au clădit zidurile, tot din noroi au făcut și casele, unele deasupra altora. Apoi, ca să poată locui în orașul din noroi, poporul lui Kete a făcut din trunchiurile copacilor uși mari din lemn pe care le-au pus la cele trei porți: Bab Sahara pentru spiritele rele ce se duc după moarte în pustiul, Bab Neel pentru spiritele bune ce se duc după moarte la zeul râului și Bebe el Kibla pentru spiritele ce mai

trebuie să trăiască o dată și care se nasc după moarte în maimuțe. De cum se lăsa seara oamenii se retrăgeau în orașul de noroi și zăvorau porțile cu drugi grei din lemn, apoi aprindeau la ferestre lumânări din seu. Însă imediat spiritele Abiku au priceput că au fost înșelate și au început să urle turbate. Nu mai așteptau venirea nopții pentru a ieși din pustiul fără nume, ci se năpusteau sub lumina năucitoare a soarelui și mistuiau copiii ce se avântau să se scalde în râu ori femeile ce-și spălau hainele în pârâul din apropiere. Chiar pe atunci s-a întâmplat să sosească și oamenii trimiși de Kete în pădurile întunecate ale Ghineei. Ei au găsit-o pe Minona ascunsă în umbra neguroasă, iar după ce i-au oferit darurile pe care le aveau, Minona le-a spus ce să facă. Pentru a scăpa de spiritele Abiku poporul lui Kete trebuia să aducă maimuțe și să le gătească asemenea oamenilor, apoi să aleagă una dintre ele rege, iar pe celelalte să le lase să se joace prin oraș și prin împrejurimi. Și atunci oamenii au pornit prin păduri și au făcut întocmai cum i-a sfătuit Minona. Păcălite, spiritele Abiku răpeau din maimuțe crezând că sunt copii și se retrăgeau apoi cu ele în pustiul fără nume. Oamenii se îngrijeau așa cum se cuvine de maimuțe temându-se că altfel spiritele or să pătrundă în cetate și or să răpească dintre ai lor. Fără spirite care să-l năruiască, orașul din noroi a început atunci să înflorească. Când nu petreceau cu wargi și wasa, oamenii lui Kete, însoțiți de maimuțe, porneau să cutreiere deșertul pentru a face negoț, ducându-se înspre apus până la Sana, unde locuiesc oamenii al-Bukum ce umblă goi, iar spre răsărit până în valea Eghellal, la poalele munților Baghzem. Oamenii lui Kete cumpărau sare din Bilma, takawt din Kugha și săruri epsom din Kalimari. Dar oamenii din Bilma, Kugha și Kalimari doreau și ei să vină în orașul lui Kete pentru a lua mai multe m'hoad de aur și saas din grâu pe care oamenii îl păstrau în matamore. Însă Minona îi povățuise să nu lase pe nimeni din afară să pătrundă ori să se apropie de orașul din noroi, căci atunci aveau să bage de seamă că orașul e condus de o maimuță, iar spiritele Abiku, văzându-le mirarea, aveau să-și dea seama că iarăși fuseseră înșelate. Dar poporul lui Kete, fermecat de sare, takawt și epsom a uitat de vorbele Minonei și i-a lăsat pe străini să se apropie. Și atunci, spiritele Abiku, aflând numaidecât viclesugul poporului Kete, și-au juruit să se răzbune. Cum ieșeau din orașul cetate oamenii erau atacați de spiritele rele ale pustiului și oriunde se duceau nu mai aveau scăpare. Nisipul le intra în gură, în ochii și-n urechi, apoi le mistuia măruntaiele. Doar negustorilor veniți din afară spiritele nu le făceau nimic pentru că ele nu se puteau atinge de cei care nu se tem. Și știind acestea, oamenii veniți din afară, pe cămile sau asini, au ucis maimuța-rege, iar din oamenii orașului de nisip au făcut robi. S-au stabilit în casele lor și s-au culcat cu nevestele lor. Au adus deșertul înăuntru și au lăsat porțile deschise pentru ca poporul Kete să sufere caznele spiritelor rele. Adevăratul rege, mahnit peste măsură de neghiobia de care dăduse dovadă, a pornit atunci în căutarea Minonei pentru a-și cere iertare. A cutreierat de la un capăt la altul pădurile Mungo, și-a cufundat trupul în râul Komadugu și a răătăcit vreme de ani prin pustiul Kakagum. A pătruns în Agad, Halk, Wadi, Teder, Housa și alte sute de orașe fără nume, oprindu-se de fiecare dată în kasserea pentru a povesti cum a înflorit și decăzut regatul său, Tumbutu, și a-i întreba pe localnici dacă au văzut-o pe Minona. Oamenii se strângeau roată în jurul său și îi priveau nedumeriți. Se hlizeau la maimuțările lui și îi aruncau monezi de argint ori tablă. Dar de priceput cu adevărat, nimeni nu-l pricepea, pentru că nimeni nu mai auzise până atunci de Minona. Iar Kete strângea banii și trecea apoi la alte orașe repetându-și descumpănit întrebarea: știe cineva unde-i Minona, zeita care a ajutat omul să înfrângă pustiul?"

Ioan Barb

Neînțelesul joc al rățării

Ultimele nopți cu zăpadă mi-au adus aminte de iernile vechi, am revăzut clișee din viață și am înțeles că cineva își întinde tot mai des mâinile prin noi, cotrobăie în cuferele vechi din suflet și le răvășește interioarele, încât ne întoarcem pe linia ferată a memoriei înapoi, în locuri de care multă vreme am uitat. Dumnezeu dorește să ne aducă aminte întotdeauna de ceva, să scoată la lumină un adevăr care a rămas prins în gheața amintirilor ca o corabie care ierneză pe ocean la sosirea nopții polare.

Mi-am amintit de cele trei ierni petrecute ca militar în termen al forțelor armate ale Republicii Socialiste România, aflat sub jurământ, la Brașov, orașul unde am văzut pentru întâia oară zăpadă la întâi noiembrie. La începutul primei ierni de cătanie mi-am dat seama că eram încorporat la o unitate ciudată. Ce m-a uimit de la început a fost faptul că eram o companie formată din cinci plutoane pestrițe: unul de școală de gradați, un pluton de gardă și patru plutoane constituite în întregime din soldați aduși de la canalul Dunăre-Marea Neagră, cei mai mulți unguri din Covasna, Harghita și din Mureș, sași din Sibiu, dar mai ales țigani din toate colțurile țării; cei mai mulți dintre aceștia din urmă erau pușcăriași care fuseseră condamnați și ispășiseră pedepse cu închisoarea înainte de încorporare. Am realizat de la început că eram unul dintre cei aproximativ o sută de oameni care nu aveam antecedente penale - probabil am fost recrutați cu scopul de a fi repartizați la școala de gradați sau pregătiți pentru a schimba garda permanentă pe care batalionul nostru o asigura la tunelele din Predeal.

În nopțile lungi ale acelei ierni am aflat de la militarii prospăți veniți de la canalul Dunăre-Marea Neagră despre lucrurile cumplite care se petreceau acolo, în șantier, chiar sub ochii ofițerilor care nu protestau sub nici o formă, ba din contră, ascultau orbește de cei de la conducerea partidului comunist; am auzit povești cu soldații înghițiți de malurile prăbușite de pământ, soldați morți în accidente, călcați de roțile imense ale belazurilor, făcuți apoi eroi și trimiși acasă în sicrie sigilate. Într-o noapte aduseseră în unitate sicriul cu un soldat mort, însoțit de o gardă formată din alți doi soldați vii și înarmați; au dormit noaptea în unitate după care au plecat să-l conducă, cu onoruri, pe proaspătul erou acasă la părinții săi, într-un sat pierdut printre culmile Munților Apuseni. În unitate circulau tot felul de povești despre moartea soldatului. Cert este că s-a prăpădit într-un accident, tăiat de tren pe când punea sabotul la boghiul vagonului, ca manevrant "la cocoșe", zona din gara Brașov unde se formau trenurile de marfă care aveau partide de manevră compuse exclusiv din militari în termen. În cei aproape doi ani de armată aveam să văd mulți soldați schilodiți sau trimiși acasă între patru scânduri. Acești manipulatori de vagoane erau recrutați, de regulă, dintre soldații cu școală puțină, sau dintre cei care trecuseră în viața civilă pe după gratii, oameni sărmani, de cele mai multe ori de la țară, fără educație, condamnați pentru că furaseră o găină sau te miri ce lucru de mică valoare. Făceau un curs de câteva săptămâni de instrucția transporturilor după care erau băgați direct "în pită", adică în partida de manevră, lucrând pe schimburi, douăsprezece oare cu douăzecișipatru, în regim CFR. Pentru muncă primeau, în afară de solda de 60 de lei lunar, câte o mică sumă de bani care se consemna pe un carnet de CEC și care era înmănat fiecărui soldat la sfârșitul stagiului militar. Am adormit foarte târziu în noaptea aceea, nu tulbura sicriul din camioneta din curtea cazarmii supravegheat de garda unității noastre. Pentru prima dată mă copleșea un sentiment de inutilitate și deșertăciune.

Tot în prima mea iarnă la Brașov, pe când eram planton în dormitorul PTG, adică plutonul tehnic și de gardă, am

povestit cu un soldat din părțile noastre, ale Hunedoarei, care se afla în misiune la unitatea noastră, trimis de o companie din Valea Jiului după cazarmament, adică câțiva saci de izmene pentru iarnă. Mi-a spus că a avut o mare binecuvântare de la Dumnezeu că "prinsese" și el, ca și mine, plutonul PTG și nu mergea la instrucție tactică, adică în mină, în subteran. Mi-a povestit despre condițiile inumane în care trăiau soldații și ofițerii, despre felul cum se murea în "slujba patriei" pe capete, la instrucția cu trocul de cărbune în fundul pământului.

În zadar încercam să-l conving că patria ne cere un sacrificiu, să lăsăm în urma noastră ceva durabil, o lume mai bună. Soldatul m-a privit plictisit, prin fumul de țigară ieftină: "trezește-te amice", mi-a zis.

Altădată am stat de vorbă cu un caporal venit în misiune de la Chitila. Mi-a povestit despre lucrările la prima linie de metrou din București și de la el am aflat tot felul de grozăvii cu și despre soldați, de teroarea ce domnea în rândul acestora și despre faptul că statul socialist ne storcea, sistematic, de vlagă, ca pe niște lămâi. Am mai aflat despre un alt mare proiect socialist, la Casa Poporului, de măreția lucrărilor care vor arăta lumii grandoarea celei mai evoluate societăți umane.

Atunci am început să mă dezmeticesc, să revin din lumea mea ideală, să realizez că nu trăiam un simplu joc de-a vardiștii ci mă jucam cu viața și cu moartea. Începeam să mă întreb tot mai des: unde este adevărul despre patriotism, de ce soldații erau folosiți la cele mai degradante munci și nu la instrucție, de ce ofițerii erau, în final, așa de lași. Toate aceste întrebări le-am legat de felul arhaic, depășit, dehumanizant și înjositor de instrucție din regimentele noastre. Mi-au trecut pe dinaintea ochilor, în prima iarnă petrecută în unitate și poate cea mai lungă iarnă din viața mea de aproape 20 de ani, momentele de care mă temeam cel mai mult "înainte de", povestite pe rând de bunicul, de vecinul Nimu a Pescăreștilor, de tata, de unchiul meu și de toți cei ce făcuseră armata înaintea mea. Adică în armata română toate erau vechi de când lumea, cutumele erau aceleași, am trăit "orele de conducere a valizei pe sub paturi", la comanda unu soldat din ciclul doi, lustruitul "la sânge" a mozaicului cu mantaua, raportul dat rastelului bocancilor, teroarea și plăcerea bolnăvicioasă prin care soldații mai vechi îi chinuiau zilnic pe cei mai noi, "bibani" sau "răcani". În perioada de instrucție am fost de-a dreptul șocat când am realizat caracterul murdar al locotenentului Oltenceanu, un ins de vreo treizeci de ani, cu un început de chelie sub caschetă, cu o statură athletică, voce gravă și ținută impecabilă. Era oltean din Craiova, am aflat că și fratele său era ofițer și am fost încântat să aflu că tipul cânta la chitară și era interpret de muzică folk, adică un artist. Uite un idealist mi-am spus, locuia în unitate, aflasem că nu este căsătorit, începuse să-mi placă tipul, îi scriam zilnic "jurnalul comandantului", fiind ales de el după ce dădusem un test, pentru că scriam frumos. La instrucția tactică duceam lădița comandantului iar jurnalul îl scriam seara, făceam, de fapt o muncă suplimentară, în timpul cât ceilalți soldați se odihneau. Eram mândru de această sarcină de care mă achitam cu mare conștiinciozitate, de abia apucam visam la momentul când voi discuta cu locotenentul meu despre poezie și muzică, mă și vedeam prezentându-i cele câteva poeme pe care le scrisesem de când mă încorporasem și chiar arătându-i volumul colectiv în care debutasem cu un an înainte de încorporare. Deja vedeam frumusețea aceluși dialog în doi, de la artist la artist și de la bărbat angajat în slujba patriei la bărbat angajat în aceeași slujbă și pe deasupra plin ochi de idealuri.

Nu mai că un astfel de dialog s-a petrecut doar în imaginația mea unde și avea să rămână înmormântat pentru totdeauna. Într-o dimineață părerea mea bună despre locotenent s-a prăbușit ca un castel din nisip. Fusesem planton trei și cineva aruncase o sticlă în WC-ul din incintă și-l înfundase. Nu era sectorul meu dar locotenentul cântăreț de folk la Cântarea României m-a chemat la raport, m-a făcut albie de porci și mi-a cerut să desfund latrina. Cum?

L-am întrebat din priviri, consternat. A făcut gestul suflecării cămășii până la umăr; m-am conformat, am băgat mâna în apa unsuroasă ce mirosea a rahat uman, am scos sticla și concomitent am început să vomit. Nu a râs. A părut că nu observă că boram pe jos și continua să mă muștruluiască cu o voce de gheață: "Nu se poate, soldat neinstruit. Cum înțelegi tu să-ți servești patria? Fuga marș în dormitor" Îmi venea să vărs din nou dar nu numai din pricina căcatului care mi se prelingea printre degete. Îmi venea să plâng pentru că m-am înșelat, individul nu avea o altă percepție despre armata română modernă mai elevată decât cea a unui "baștan", adică soldat de ciclul doi. Despre educație și respect al muncii cu material uman nici nu putea fi vorba. În dimineața aceea mi-am jurat că voi ieși la raportul de seară și-i voi spune că nu-i mai scriu caietul comandantului. Dar nu a fost nevoie să fac acest gest deoarece Dumnezeu cel adevărat a găsit o soluție mai bună. La raportul de seară al companiei am aflat că se constituise un nou pluton de gradați, în care nu fusesem selectat și acesta va fi plutonul nr. 1 gradați, iar comandantul său va fi locotenentul Olteneanu. Eu rămâneam, mai departe, în plutonul de gardă, adică plutonul doi, în care erau selectați doar cei fără antecedente penale și cu origini „sănătoase”. Scăpasem de un mic tiran.

Dar ultimele evenimente din viață încolțiseră în mine ideea că am fost sistematic înșelat, că socialismul și comunismul nu reprezentau decât o societate cu două fețe: o față umană, care era prezentată copiilor încă de la grădiniță și mai era o față adevărată, arătată lumii de părintele minciunii, încă din grădina Eden, înainte de cădere. Pentru prima dată mi-a căzut un vâl de pe ochi și am avut sentimentul că trăiesc în vis într-o lume bazată pe teroare și în care fiecare om tiraniza pe omul aflat într-un moment al existenței sale pe o poziție mai joasă decât a sa și acest om, la rândul lui, suporta cu stoicism tirania celui aflat într-o poziție temporală mai înaltă decât a sa. Acest joc de-a tirania era, practic, un joc de șah, în care întotdeauna era posibilă o rocadă mică sau o rocadă mare; chiar și piesele se puteau schimba, iar pionii puteau oricând să ajungă la capătul tablei, înaintând meticulos, pătrățică după pătrățică și să fie pe rând regină, turn, nebun, cal, în funcție de oportunitatea jocului.

În iarna aceea m-am întors dintr-o misiune beat critică, băusem pe tren cu un coleg, Șoni, din Hațeg, care era tot soldat în termen și se întorcea și el la altă unitate militară. M-a văzut garda de departe cum mă legănam pe gheața drumului din fundătura Rulmentul, m-au trecut cu greutate peste gard și m-au dus direct la culcare. Poate totul se trecea sub tăcere; însă m-am trezit peste noapte și am anunțat că-mi voi tăia venele de la mâini. Stărnisem un mare tărbobo în dormitor și, după lungi tratative m-au convins să mă culc - în zori urma să plec la arest. Dar dimineața m-au prezentat comandantului unității, colonelul Pucleanu, care, atunci când mi-a văzut fața de adolescent nematurizat, probabil că a avut un sentiment de milă și nu m-a băgat la arest ci m-a trimis cu sanitarul în spitalul militar, secția psihiatrie. După două săptămâni de spital, colonelul Ilea, medicul de la psihiatrie m-a trimis la unitate cu indicația de a efectua 20 de zile de concediu medical la domiciliu. Așa că ai mei s-au trezit cu mine la ușa casei într-o dimineață de iarnă. Când m-am reîntors, însă, la unitate, mă aștepta un ordin prin care eram mutat într-o companie care lucra în depoul CFR Brașov, în zona Bartolomeu. Se pare că Cel Preaînalt îmi purtase neconținut de grijă, doar că eu nu doream să recunosc. Un furier m-a însoțit la noua subunitate iar când am ajuns se nimerea să fie acolo și colonelul Gheorghe Nae, șeful statului major din batalion. M-a văzut când veneam însoțit de furier și a făcut semn să mă opresc, i-am raportat cine sunt, și-a adus aminte de mine și a ordonat să nu fiu dus la muncă, pe linia ferată, ci a ordonat să fiu întedrat în grupa de meseriași care lucra într-un atelier, împreună cu civilii, chiar lângă depou.

În prima dimineață din aventura mea de soldat detașat în viața civilă am descoperit în drum spre atelierul în care lucram, liceul CFR din Brașov și am fost uimit să constat că

erau și liceeni străini, de culoare; îi priveam curios deoarece văzusem foarte puțini oameni negri până atunci, însă m-am dumirit că era vorba de copii ai unor oameni influenți în țările africane cu care Ceaușescu avea relații economice. Veneau la școală conducând mașini străine, păreau cu mult mai în vârstă decât liceenii români, purtau costume blue-jeans și ochelari de soare. Odată, într-o duminică, am auzit din cazarmă o mare zarvă în liceu, cineva, un șmecher din oraș, venise cu alți câțiva prieteni să-și regleze conturile cu un negru, era o poveste cu o fată. Cert este că albul ieșise din liceu foarte șifonat, cu hainele rupte, se spunea că l-au acuzat de hoție și au vrut să-i taie mâna dreaptă. Norocul a fost că cineva anunțase miliția care a și venit repede și l-a luat pe individ de la poarta școlii ca din oală. Acum îmi dau seama că în toate acele zile maiorul Marin, adică Dumnezeu al unității noastre, era nelipsit din cazarmă. Probabil coordona și activitatea de supraveghere și filaj a acestor neobișnuiți liceeni. În prima noapte de când făcusem descoperirea mi-am amintit că pe timpul cât stătusem internat în spitalul militar am văzut mulți pacienți de culoare, despre care se spunea că erau combatanți și au fost răniți prin nu știu ce țară africană, iar Ceaușescu îi găzduia în acest spital militar. Așa l-am cunoscut pe Pedro, un tânăr negru și suplu ca o gazelă, care o rupea, spre amuzamentul nostru, puțin, în românește, cred că era din Africa de sud unde fusese rănit în ciocnirile trupelor apartheidului lui Ian Smith, și mai mult decât probabil era un partizan al lui Nelson Mandela. Nu-mi aduc aminte exact acum, dar știu că mi se părea curios să văd un ofițer negru rănit într-un război adevărat și care era tratat post operatoriu într-un spital militar din România. Tot mai des începusem să leg aceste aspecte de viață adevărată între ele chiar dacă mă înspăimântau, pentru că începeam să înțeleg.

În atelierul ICCF, unde lucram câte zece ore pe zi, mă atrăgea ceva deosebit. Sau așa credeam pe vremea aceea. O chema Emilia, era magazinera întreprinderii unde se reparau utilajele de cale ferată. Să fi avut vreo treizeci de ani, era blondă, suplă, trasă prin inel și avea o piele albă pusă în valoare de ținutele elegante pe care le expunea la serviciu. Părea frumoasă, sau așa mi se părea atunci, știam că era căsătorită dar toată lumea vorbea de ea ca fiind proprietatea lui Luchian, un șofer de cursă lungă din firmă, un fel de fan local și idol al femeilor din întreprinderea de căi ferate. Dacă-l studiai atent constatai că este un bărbat frumos: înalt, cu trăsături destul de fine pentru un șofer, vorbea cu accent moldovenesc, la fel ca Emilia. De fapt mai toți aveau acest accent și de multe ori îi auzeam spunându-și, mai în glumă, mai în serios că nu locuiesc în Brașov ci în Iașov.

Pe Emilia o urmăream cu insistență, zilnic, îi contabilizam fiecare mișcare, devenise idealul meu de frumusețe; de multe ori o asemănam cu eroina din "Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război" a lui Camil Petrescu, sau o regăseam în amintirea Matildei lui Marin Preda în romanul "Cel mai iubit dintre pământeni", carte care apăruse doar cu un an înainte de a fi eu înregimentat și despre care obișnuiam să vorbim șoptit în anii de liceu. Ea știa că o urmăresc, îmi citea în ochi dorința de a fi măcar puțin în preajma ei, îmi făcusem un obicei din a mă oferi voluntar să aduc orice sculă era nevoie de la magazie. Mă răsplătea adeseori cu un zâmbet discret și eu eram mulțumit. Toată lumea îi spunea Văruța, nu știu de ce, iar ea se purta ca și când ar fi fost nj doar soția ci chiar proprietatea lui Luchian. Îi urmăream atent expresia feței, care se lumina de bucurie ori de câte ori bărbatul se întorcea din cursă, se gudura pe lângă el, nu mai vedea pe nimeni în jurul său. Îmi aminteam de femeia lui Balzac la 30 de ani, capabilă să ofere dragoste, să se dăruiască și de femeia lui Sthendal tot la aceeași vârstă, așa cum era prezentată în preajma lui Julien Sorel, admirându-l până la sacrificiu. Și-mi venea în minte și madame Bovary, o altă femeie dedicată altui bărbat decât soțului său până la sacrificiu, sau de Ana Karenina, copleșită, la primul dans, în brațele lui Vronski, acompaniată de foșnetul rochiei din catifea pe pardoseala sălii de bal. Dar

cel mai mult mă uimeau mâinile Văruței, frumoase, mari, cu degete groase și piele catifelată. De câte ori le vedeam mă gândeam la mâinile Matildei, atât de frumoase și plastic descrise de Marin Preda în "Cel mai iubit dintre pământeni".

Pe Luchian nu-l puteam suferi. În primul rând nu înțelegeam cum poate un șofer să cucerească și să domine o asemenea bijuterie de femeie. Era un bărbat înalt, cu pomeții ieșiți și cu buze subțiri sub nasul puțin coroiat. Să fi avut treizecinci de ani. Întotdeauna era bine dispus și gata să-i ofere Văruței un cadou. Poate acea disponibilitate era lucrul care îi lipsea femeii și nu-l găsea la bărbatul său. Apoi acest Luchian mi se părea un crai de cartier, un seducător specializat în femei de o anumită categorie, mi se părea venit de la țară și călăuzit de un singur obiectiv: inima femeilor. Mă deranja că un șofer putea să poarte numele unui pictor celebru de care mai mult ca sigur că nu auzise niciodată. De ce îl iubea oare Văruța? Pentru mine rămânea un mister.

Într-o dimineață însă, în loc s-o văd pe Văruța în ușa magaziei, am constatat cu uimire că în prag stătea un milițian în carne și oase și vea pe cap o caschetă adevărată. Printre civili și soldați umbla zvonul că Luchian fusese prins când încerca să vândă piese auto și că acestea proveneau din magazia ICCF. Miliția economică nu a putut să constate decât o importanță lipsă din gestiune. Îi ridicaseră chiar la primele ore ale dimineții pe cei doi: Văruța și Luchian. Nu i-am mai văzut niciodată. Dar întâmplarea în sine era pentru mine o mare dezamăgire. În sanctuarul meu interior dragostea coborâse cu o treaptă.

Iosif Ciolănel era numele strungarului de la ICCF. Să fi avut vreo treizeci și cinci de ani pe atunci, locuia undeva pe lângă Brașov și era pocăit, adică credincios adventist, de ziua a șaptea. Mai avea un văr tot strungar, dar pe el nu mai îmi amintesc cum îl cheamă, știu doar că era mic de statură și avea două degete lipsă la mâna dreaptă, dar nu erau lipsă ca urmare a unui accident ci pur și simplu se născuse fără ele. Și acesta era tot sâmbătar. De multe ori l-am întrebat, tachinându-l, cum poate să fie predicator, (pe atunci asimilam predicatorul cu preotul), dacă nu are, așa cum spune scriptura, toate mădularele, practic toate degetele la mâini. El încerca să mă convingă de greșeala mea, deoarece nu era preot. Știu că cei doi lucrau mai multe ore pe zi și li se îngăduise să nu vină la atelier sâmbăta, adică în ziua sabatului, compensând cu ore peste program. În lipsa definitivă a Văruței am petrecut mai mult timp în compania acestor doi oameni, care nu înjurau, nu beau și nu-mi cereau să le aduc de băut de la "Grecu", numele șefului de la alimentara aflată la capătul troleului nr. 1, "capătul lui unu", cum îi spuneau localnicii, în ziua de salariu. Nu vorbeau de femei, nu-și povesteau aventurile și aveau discuții vii, pline de tâlc, despre un Dumnezeu pe care credeam că-l cunosc însă nu-l cunoșteam cu adevărat. În fiecare zi îmi povesteau și mai multe lucruri despre Hristos, despre Avram, Iacov, Iosif și Moise, patriarhii credinței. Eram uimit că nimeni nu-mi vorbește despre aceste lucruri, îmi părea rău că nu avusesem o biblie să aflu adevărul. Cei doi m-au ajutat să înțeleg că o societate care neagă autoritatea divină a lui Dumnezeu nu poate fi cea mai evoluată formă socială, mai ales că în școli, la socialism științific, disciplina care înlocuia filosofia, învățam că legea este voința celor puternici. Iosif m-a ajutat să văd mult mai departe și să accept că fără modele autentice o națiune nu poate evolua și este sortită dispariției, iar ca model uman Dumnezeu Tatăl îl trimisese în lume pe Isus Hristos, fiul său, a doua persoană a Dumnezeirii, ca omul să aibă modelul după care a fost creat. Într-o țară care-și spune creștină este trist că modelul, adică Isus Hristos, este scos afară cu pietre din viața oamenilor. Am început să înțeleg că Dumnezeu este în esență dragoste, iar o societate fără credință nu poate înțelege și nu este capabilă să experimenteze esența lui Dumnezeu. Și multe alte lucruri interesante, pe care le-am înțeles cu adevărat mult mai târziu, am învățat de la cei doi veri Ciolănel. l-am întrebat dacă pot lua legătura cu lumea liberă. Însă s-au ferit, de fiecare dată, să vorbească despre acest subiect. Pentru

mine era un mister de ce evitau discuția, nu vedeam nici un rău în a aborda un astfel de subiect într-o societate liberă, cum credeam pe atunci că era. Un lucru minunat însă s-a întâmplat în acea vreme. Discuțiile mele cu cei doi veri m-au ajutat să uit mai repede de absența Văruței.

Era noapte și maiorul Dumnezeu se afla în unitate. Stăteam aliniați pe platou pentru raportul de seară. "Atențiune!" s-a auzit vocea caporalului de serviciu. Vecinul din dreapta mi-a dat un cot în coste "Trece Dumnezeu", mi-a șoptit. Maiorul Marin primea raportul, ne măsura pe sub cascheta imensă, prăbușită ca o farfurie zburătoare pe capul său mic. În clipa aceea, nu știu de ce, mi-au trecut prin fața ochilor, într-o secundă, toți ofițerii și subofițerii cu care avusesem de lucru până atunci. Mi-am amintit fără să vreau de maiorul Vlad, de la batalion, care a trecut în rezervă de curând și atunci când a venit la poarta unității în civil părea un bătrânel simpatic: când l-am văzut era să nu-l mai recunosc. Dar l-am identificat după mirosul de cârnaț afumat de casă, pentru care avea o adevărată slăbiciune, probabil, cu trecerea anilor și debutul andropauzei acesta înlocuise femeile din viața sa. De câte ori făceam curat prin birou găseam întotdeauna alături de actele militare, în sertarul de sub tablă, adevărate provizii de cârnaț uscat. Apoi m-am dumirit, într-o zi, în timp ce vorbeam cu el, că scotea câte o bucată de cârnaț din birou și-l molfaia gol, fără pâine. Mi-am amintit de locotenentul Turcu, înalt, mătăhălos, cu ochelari și cu mustață neagră pe oală, era la comanda școlii regimentale de sergenți cu diagonală; mergea țanțoș și ne striga: "pizdos, soldat, fii pizdos. Comandantul român trebuie să fie pizdos. Voi veți fi comandanți, mici Dumnezei!". Mi-a trecut prin fața ochilor și figura străbătută de riduri a căpitanului Tecușan, veșnic cu gândul la un șpriț, era slab, aproape uscat pe picioare și mare amator de rom. Maiorul Miere era ca mierea. Rotofei, bețiv și bonom, dacă ar fi condus cu adevărat compania ar fi fost raiul pe pământ.

Dar adevăratul comandant era ceistul, adică ofițerul de contrainformații, maiorul Marin. El era Dumnezeu batalionului. Când am intrat în biroul său am avut impresia că pătrund în iad. Nu avea nici un portret pe pereții zugrăviți într-un gri sinistru. Mă gândeam că nici un om sănătos la cap nu ar fi stat într-un astfel de loc dezolat. Dar astăzi cred că decorul era făcut să te intimideze. la loc soldat, mi-a spus. M-am codit, apoi m-am așezat. Mi-a oferit o țigară. Avea un glas hârșit, ieșea din fundul pieptului, de parcă și acesta ar fi fost cu porție și filtrat. Mi se părea un ins oarecare, mai ales când am vorbit câte în lună și în stele. Apoi, m-a întrebat direct ce cred de elevii negri de la liceul de alături. Ce să cred? Nimic. Am eu dreptul să am opinii? Eu sunt soldat. Îmi servesc patria. Las-o moale, spune scurt. Dar când te-ai bătut cu sergentul Baritz, tot în slujba patriei ai făcut-o? M-a fixat cu doi ochi de lup înfometat. Deci știa și asta. Apoi m-a întrebat de bunicul, dacă știu că a primit ceva de la tatăl său, străbunicul meu, care a emigrat în țara făgăduinței în 1909. De unde să știu. Dar el știa și de moștenirea repatriată sub formă de valută și de CEC-ul pe care, bunicul, în prostia lui mai adăugase un zero, crezând că va primi mai mulți dolari. Când m-a întrebat dacă știu că cei doi veri Ciolănel au relații afară și că vreau să plece și ei din țară, în America, urla de-a dreptul. Pe mine mă trecuseră toate apele morții. Nu știam nimic. "Eu sunt Dumnezeu, soldat. Sunt Dumnezeu soldaților. Știu totul pentru că sunt omnișter." Apoi s-a calmat brusc, mi-a povestit o anecdotă, vocea lui a ieșit mai la suprafață din fundul plămânilor, devenise ușor patetică, mi-a dat un pachet de "Carpați" fără filtru. Când am plecat mi-a întins o mână moale, albă, mică. Avea unghiile îngrijite iar ochii lui căpătaseră o sclipire inteligentă. Nu mi-a cerut nimic. Dar din seara aceea am început să am viziuni, să construiesc în mintea mea scenarii, căutam microfoane peste tot. Practic stăteam pe cea dintâi treaptă a terorii.

A doua zi am plecat la Chifla la un concurs pe regiment unde am luat locul întâi. Poate de aceea mă chemase seara la ordin. Ca să aflu de ei, că există și că nu le scapă nimic. Că bănuielele mele nu fuseseră doar povești. Chiar o poveste se poate întâmpla aievea. Câteodată...

liviu ofileanu

cum se citește rîle

zăvorăști ușa.
astupi telefonul cu perna și
îmbești câinele.
execuți *încălzirea inimii* cu o
vorbă de duh
și ai grijă să uiți, în amintiri,
chipul brunetei;
toți bărbații doresc femeia o literă cursivă.

stai într-un castel, și scrii că stai acolo.
vocea care optește peste umăr nu poate fi a ta,
nodul din gât nu e al tău
dacă e vorba să ne schimbăm garderoba.

și nu în celule rămân vorbele tale,
nici în lanul-de-grâu,
nici în burta umflată a femeii,
acest pește cu păr minunat;
ci, de-a dreptul în aer,
păsări de aer, zburând nevăzute.

poemele despre moarte se scriu când ești tânăr,
când ai ochii fierși de nesomn
iar femeile cred că ai făcut dragoste.
și parcă mi-e dor de oameni
pe care nu i-am văzut niciodată.
și cine poate rămâne tânăr?

liceenii

(unde poetul se preînchipuie – destul de ciudat, n.n. – vizitat de tineri liceeni, atrași desigur, de *forța versurilor*)

și Ei îmi vorbesc cu dumneavoastră
dar le spun că sunt tânăr, încă nu-s ramolit.
și Ei dau din cap că da, că nu-s,
vorbe care pot fi un fel de *nu negat*.

și unul dintre Ei face bube la gură:
*la vârsta dumneavoastră bunicul revenea de pe front,
a znoptit singur un pluton de viitori colhoznici,
s-a jurat pe drapelul regal că se întoarce acasă
și a făcut zece copii cu trei neveste
care și-au făcut murind loc una alteia.*

ei, și? până a urmă a murit
și comuniștii s-au pișat pe fruntea lui patruzeci de ani,
exact vârsta mea, adică a lui... și tinerii tac, vrăjii
de inteligența mea debordantă...
unul scoate o sticlă de vin și mă servește la pat,
atenși sunt cu toții la ultima împărțenie.

atunci rup foaia asta
și mă gândesc cu înfiorare
cum ar fi fost să aflu cineva
că beau pe ascuns de dorul părinților.

când deschizi frigiderul

un lucru lipsit de importanță, amărâtu de frigider,
nici nu ai ce face iarna cu El.
așa se petrece și cu tricourile *nike*,
pălăria cu pană de struț
și faimoasele tale fuste de două degete.
te faci ghem în plapumă și te uiți la televizor
pentru că din valurile de imagini
măcar una va să fie a ta.
așa cum luai, odinioară, la un poker ieftin
o masă plină cu bere
și beat-turtă dispăreai într-un taxi galben.

îți mai place galbenul. galbenul face lumină în sufragerie
și frigul se strânge mai aproape de tine
ca o față nevăzută pe dinăuntru.
și sunt zile în care adorm uitându-mă la televizor
ca la frigider
și câteodată mă trezește vorbitul meu prin somn.
atunci, simt o mână rece pe frunte și nu e mâna mamei,
nu e mâna mamei fiindcă mama îmi spunea:
iar ai visat urât,
doar ți-am spus să nu te uiți la filme cu vampiri.
și am înlocuit televizorul cu frigiderul,
mâna mamei cu mâna myrei.
și frica mea de strigoi nu am cu ce. nu am și gata.

maestre, să cânte musica!

să privești în obiectivul aparatului de filmat
e ca și cum te-ai uita în ochii celor de mâine.
am scris asta și apoi am stat să judec ce am scris.
nu e greu să observ că e o banalitate ca oricare alta –
toată lumea știe ceea ce vede toată lumea.
îmi citesc emailurile, dau peste cap două căni de cafea
și ies, ca de obicei, să pun plicuri goale la poștă.
am toate adresele lor, așa cum și Ei știu că sunt vinovat...

îi scriu lui jean văcărescu și lui silviu guga.
îi scriu lui al. cistelecan și lui mircea bârșilă.
îi scriu lui lucian vasiliu și lui șt. ion ghilimescu.
îi scriu lui tudor cristea și lui ioan evu – că vreau să dau
mâna cu Ei,
fiindcă se lasă iarna peste burg și se termină țuica.
fiindcă e bine să dai din viață ce nu poți avea în moarte.

la prânz bag în mine un platou de sandwich-uri
și torn o vadră de apă minerală. câteodată am gaze
și atunci mă apăr cu un volum flexibil,
broșura unui tip din provincie care aduce izbitor cu mine –
are o grămadă de subiecte și nimic plauzibil.
asta ne costă întotdeauna o țuică fiartă la baru' din parc,
bomba în care plângem după femeile altora:
maestre, să cânte musica!
și muzica se înalță ca un înger dintr-un casetofon jerpelit.

Irina Lucia Mihalca

Veronica Pavel Lerner

un mâine de vorbe vise umbre

acopăr sunetul
din ceas
cu strigăt

taie-mi viața
în sferturi-felii
ca pe un măr

ascunde-mi luminile
de toate clipele
spală-mi rupturile
de toate zilele
pictează-mi vorbele
în pagini
sculptează-mi visele
în gânduri

iar când nevisatele
și nescrisele
de straie și lumini
se vor renaște

tu soarbe-mi
din merele sferturi-felii
ale vieții rămase
și lunecă-mi răcoarea lor
în trupul păstrat
pentru un mâine
de vorbe
vise
umbre

Libertatea

În lanț mă ții, dorită libertate
Dar eu, supusă, soarta mi-o desfid:
Străbat fantasme-n ceruri ferecate
Mirată cât mi-e visul de lucid
Nu știu nici ochii să-i închid, nici gura,
N-am învățat destinul să-l înfrunt,
Și, să nu pierd nici stima, dar nici ura
Jucat-am rolul unui laș mărunt
Ce și-a plimbat menirea pe planetă
Cerșind, umil, statut de domn sau sclav
În lumea poeziei, desuetă,
Din umbra unui cânt cu sunet grav.

Când libertatea sare ca o minge
O flacăară, în versul meu, se stinge....

În fața oglinzii - doar noi și singuratatea noastră!

*Dacă prin suferință simțim stelele pe creștet
și nu le putem atinge doar prin vis o putem face!*
Dincolo de noi începe pustiu,
Dincolo de noi mor singuri copacii,
Dincolo de noi lucrurile dispar,
Dincolo de noi e noaptea și întunericul ei,
Dincolo de noi sunt cerurile noastre,
Dincolo de noi e șoapta din adâncuri auzită în trecere.
Pe pământ stelele luminează calea celor neajutorați!
Prin dispărute păduri va trece vântul,
Râurile, din apa unde nu ne-am aplecat să bem, vor seca,
Trupurile vor muri treptat, prin părăsire, odată cu
lucrurile ce ni s-au învechit prin sertare.
De însingurare vor muri mâinile neatînse,
Din lipsa luminii vor pieri visele nevisate,
Din lipsa iubirii vor inceta bătăile inimilor înghețate,
În noi e lumina și taina ei - ecol ascuns
în liniștea gândului ce va trece prin fiecare oglindă.
Prin ochiul vederii de dincolo de vedere
ne adapăm setea la izvorul vieții.
Au început să picure câțiva stropi mici,
*Sunt lacrimile celor ce nu au apucat
să-și plângă dorul aici!*
Asculți ploaia, ploaia asta care ne sărută,
asculți ploaia și descântecul ei? *Și ploaia asta!*
De ce vine așa rece? Uneori e tristă și rece,
alteori e caldă și veselă, o ploaie senină de vară!
În taina fiecarui ceas,
prin umbră - celălalt chip al luminii -
ne deschidem aripile spre rădăcinile noastre.

*Oare ce iubesc oamenii? Oare de ce
nu se întreabă de ce nu iubim toți la fel?
Eu te iubesc pe tine, posibil tu
să nu mă percepi pe mine așa cum vreau eu!*
Important e doar iubirea - suntem lentila luminii!
La o margine a vieții, în încercarea de a nu pleca,
tarziu intri în piramida singurătății.
Simți că momentul inimii
e răsăritul Luceafarului din unda deschisă,
simți că doar prin întoarcerea ta vei îmblânzi focul.
În fața oglinzii - doar noi și singuratatea noastră!
Tu și eu, aceeași inimă...

Heghedus Camellia

Mașa și Extraterestrul

Nichita Danilov, editura Polirom 2005

Bântuită de onirism, absurd, mito/logic, suprarealism, symbolism în continuă actualizare, magie cu efect multiplu, proza contemporană reușește să urce depozite subliminale în conștiință. M-am atașat de **Nichita Danilov**. De Bikinski. De Feofan și toate feofaniile lui, explozii de lumină, foc, conștiință, divin, intrări și ieșiri succesive din neant în vederea împlinirii *acelui gol*. Care gol? *Golul suprem*. M-am atașat de **Mașa și Extraterestrul**. Un roman în care modulele de fantastic contrabalansează realitatea. Echilibrul creat între absurd și rațional concentrează atâta forță câtă cuvioșie. Dialogul alternează dar face și trup comun cu monologul. Coaja treziei învește oul oniric. Gălbenușul stărilor halucinatorii se păstrează proaspăt, bogat în substanță și bine legat în albușul ceșos al realității. Umanitatea se travestește în animalitate sau invers. (De pildă, Evlampia e și femeia din vecini, ucisă de cel sortit după îndelungi chinuri, și capra Mașei care, alintată, devine Evlavie. Nu e nevoie de vreun efort pentru a sesiza înrudirea, cel puțin sonoră, a cuvintelor *evlampie*, vampă, vampir). Omul lui Danilov e extrem de sensibil la hărmălaia învelind pământul cu aura sa prevestitoare, parcă, a unei crize epileptice extinse la nivel planetar (*De altfel e prea mult zgomot, prea multă vânzoleală în universul vostru. La voi până și peștii vorbesc prea mult... E atâta zgomot, atâta isterie!*) Așadar, în modesta chilie a percepției personale, i-am înghesuit umăr lângă umăr pe Nichita Danilov și Matei Vișniec. De aici presupunerea că ar fi nu doar posibil ci și demn de tot interesul ca proza lui Danilov să fie pusă în scenă. Cumva sub forma unor module care își trag substanță și se dezvoltă unele din altele. Romanul lui Danilov e asemenea unei sfere sau unui ou. Cu scene concentrice ieșind una din cealaltă sau născându-se una în miezul celeilalte. Cu raza reprezentațiilor luminoase în scădere până la cocoloșul de întuneric de pe urmă - un pânțec rotund ca un dovleac, plin de formule, cifre, triunghiuri, hexagoane și alte abstracțiuni – în care un nou Adam și o nouă Evă așteaptă ieșirea la lumină. Evident, într-o altfel de lume. Succesiunea aceasta de ou în ou sau sferă în sferă se poate parcurge, firește, în ambele sensuri.

Venit din deșertul incomensurabilelor depărtări, Extraterestrul aterizează, cu cizmele de gumă încărcate de praf nebuloș și glod cosmic, în căminul Mașei. Am putea împărți romanul în scene ca funcții definite de reprezentările atribuite Extraterestrului cu valori în conștiință. Dar *ce fel de conștiință mai poate avea un om care a pierdut totul?* Probabil o *bucățică din conștiința de clasă, obținută din conștiințele confiscate de la particulari și adunate grămadă, repartizată pe bază de tichet. O bucățică de moloș, o picătură de neant pătrunsă în organism în momentul gestației sau poate cu mult timp înainte (Feofan. Înălțare)*, după care urmează setea de a fi și degradarea ei, o naștere și o moarte, alți demoni în locul celui dispărut. Un du-te-vino

continuu, dacă nu supus, cel puțin expus hazardului. Extraterestrul răscolește, scurmă în rană, poartă prin frământări, induce neliniște și îndoială, stârnește: va definitiva oare procesul de naționalizare a conștiinței, extinzându-l apoi prin internaționalizare, sau îi va declara nule efectele? Traseul parcurs de el are originea în stratul cel mai adânc, înăscut și universal, care este inconștientul colectiv. Străbate apoi inconștientul personal, scoțând la iveală figuri din cele mai stranii care s-au infiltrat în trecutul refutat al Mașei și pe care refularea le-a mutilat mai ceva ca realitatea, înfigându-se adânc și sfredelind, asemenea unui tirbușon, mintea femeii.

Pe parcursul romanului, vizitatorul se dovedește a fi o entitate cameleonică, propunând o diversitate de jocuri în care fie dribleză latura umană, fie o atinge în mod irevocabil. E când trecutul, când viitorul, întruchipându-i ba pe Dumnezeu, ba pe Antihrist. Vine din spațiul cosmic extrasufletesc. Pătrunde prin violare de domiciliu sufletul propunându-i (false) imagini protectoare, tămăduitoare. Ele sunt însă atât de încărcate de sens încât Mașa nu poate gândi prea mult asupra lor deoarece rațiunea sa, ca sumă de prejudecăți și limitări, cedează. Se străduiește peste puteri să facă ordine înăuntru și în afară, să șteargă stratul gros de praf - zgândărind spiritele culcușite cu anii – depus peste amintiri și mobile năclăite. Însă ordinea e adesea mai nocivă decât dezordinea, îi relevă extraterestrul: *Ți se acrește de ea... Începi să te intoxici. Te acoperi de bube, te umpli de puroi. Puroi spiritual, se înțelege*. Brusc, în minte se creează conexiunea cu afirmația care m-a cucerit instant și pe veci: *desăvârșirea insignifiantului este mai toxică decât imperfecțiunea maximaliilor*. Să citești sute și mii de pagini pentru a înțelege un adevăr simplu care tot nepus în practica zilnică rămâne, e ceva irosire. Dar asta e altă poveste.

Extraterestrul vine dintr-un empireu devastat în urma modernizării aplicate de intelect. Zeii au dat bir cu fugiții. Plictisit de monotonia lăcașului ceresc, coboară în căutarea unuia pământesc. Mașa îl crede și nu prea. Singurătatea, pe care ființa-i o emană, o leagă însă de el, peste voie, într-un fel dureros și iremediabil. Musafirul îi citește gândurile, răspunde întrebărilor abia formulate în minte, îi cunoaște pe cei care s-au perindat prin viața ei, îi știe trecutul și, pesemne, viitorul. Însăși amintirile lui se întrepătrund cu amintirile Mașei. Fiindcă în loc de ceea ce se numește în mod obișnuit piele, el posedă *conștiință pură. Cunoașterea absolută. Și cunoașterea dobândită prin intermediari... Prin intermediul altor conștiințe*. Vorbăria Extraterestrului e o explozie de artificii deschizând un număr copleșitor de senzuri, aidoma spicelor de culoare luminând pentru câteva clipe cerul întunecat dar care, cât ai clipi, dispar în neant. Versatil în pronunțarea rostului său, se metamorfozează nelimitat și necondiționat. Cum în contact cu omul capătă înfățișare umană, la fel de bine devine insectă în preajma unei insecte. Specimen care aduce mai degrabă a *moluscă aeriană, a melc ce plutește în vid, poartă o cochilie extrem de sofisticată, alcătuită dintr-o crustă inexistentă*. Un pai înfipt în conștiință, o lipitoare de suflet, suge și pleacă lăsând în loc pustiirea. Mașa e din ce în ce mai dependentă de el, de amenințarea pe care o presimte în nevoia lui de a-și împrăști sângele mirosind a mâl stătut. Dar ceea ce curge prin venele acestei ființe himerice și inconsistente e mai degrabă decât sânge un fel de fum greu, cu efecte narcotice. Singur în eternitate, lepădat de cruci, icoane, credință, lepădat de sine însuși, se închină *Nimicului înălțat la rang de dumnezeu*, dar fără patimă ci doar așa, de dragul închinării.

Într-un astfel de univers, pentru a obține moartea e nevoie de semnături, aprobări, formulare, proteste, amenințări. Treci printr-un adevărat malaxor birocratic pentru a înțelege, aproape de ieșire, că toți cei de la care a trebuit să obții dispensă *nu au fost decât fantezele propriului tău eu și ale propriei tale dorințe de a fi*. Cine ratează dispariția totală, ieșirea spre neant, e pedepsit să ia totul de la capăt, încercând o altă existență prin animarea unui alt trup. Dar fiecare trup e un nou cazan de smoolă. Cu alte cuvinte, iadul e chiar aici, pe pământ. Trupul e granița dintre lumi, portalul spre veșnicie, vasul în care sufletul fierbe. *În trup, sufletele sfârâie ca niște clătite într-o tîgaie. O mână nevăzută le aruncă în aer și le întoarce când pe față, când pe dos, ca să se rumenească bine. Urli, țipi ca apucatul și încerci să scapi de chin, să evadezi, dar încotro? Peste tot e pulbere și praf cosmic. Și în fiecare fir ești tu...* Trupurile adăpostesc miasme îngrozitoare rezultate prin fierberea lor la focul neîntrerupt al instinctelor. Și totul se repetă până ce inamicul suprem, plictisul, se instalează chiar și în infern.

În lumea Extraterestrului înțelegerea înseamnă nebunie și deșertăciune. Fiecare adevăr conține și un neadevăr care-l roade pe dinăuntru ca un vierme. Individul e ceea ce e dar poate fi, la fel bine, și ceea ce nu e. Albul poate fi văzut negru și invers. Totul ține de impresie. La urma urmei aceste lucruri nu par a fi tocmai străine, deci n-au o natură foarte cosmică, extra terestră adică. Evlavia s-a extirpat odată cu glanda (de sub lobul urechii) care împingea sufletul spre credință. O singură entitate a rămas credincioasă pe toată planeta. *Acum ea e bătrână iar glanda i s-a atrofiat de la sine. Mult timp a fost supravegheată îndeaproape. Se mulțumea să stea în cușca ei și să se roage în gol. Simțindu-i neputința, ceilalți o duseră în afara orașului și agățară cușca de un stâlp de sare, lăsând-o pradă soarelui și vânturilor. Acum, probabil, n-a mai rămas din ea decât o grămăjoară de cenușă amestecată cu oase, bucăți de piele și nisip, din care totuși continuă să se înalțe spre cerul gol aceeași umilă rugăciune, care nu folosește la nimic... Din când în când, din grămăjoara de cenușă, apar niște mâini împreunate, ce imploră îndurare. Nu sunt două, ci mai multe, care tremură în lumina amurgului.[...] O infinitate de mâini fumegă în amurg ca niște carpe... Cam asta-i cu credința.[...] Niște mâini împreunate în gol. Detașate de tot ce-i trup și tot ce-i suflet. Niște mâini, nimic mai mult... Mâini neputincioase. Bolnave. Mâini care se roagă din reflex. După cum altele, aparținând probabil altor entități, răsar din alte grămăjoare și încep să joace cărți. Ce urmărește de fapt Danilov? Să reflecte falsa credință sau ravagiile rămase în urma demonilor provenind din cele mai neașteptate colțuri și care s-au folosit de toate mijloacele de ruinare a ființei? Poate că și una și alta. Oricum, țintește de felul său, cu rafinament și exactitate, mai multe obiective deodată. Și-apoi, cu sau fără voie, poetul se dă la iveală. Asemeni oricărui om inteligent, stăpânește finețea plus dozarea ironiei și umorului: dacă indivizii s-au vindecat de credință nu același lucru se poate spune despre dependența lor de alcool; chiar și așa, cu toate măselele smulse, se descurcă prin turnarea licorii euforizante de-a dreptul în creier.*

După ce mai perorează despre sensibilitatea materiei, vidul care există în fiecare, despre faptul că materia nu e decât o altă față a Demiurgului, Extraterestrul ajunge la descrierea sexului multiplu, dublu sau triplu, al celor de speța lui. Simpla existență al celui de-al treilea le satisface, automat, pe primele două: tirbușonul sofisticat și pâlnia spiralată. Cel de-al treilea organ, care își schimbă mereu

înfățișarea, e o combinație stranie, un amestec ciudat de elemente yin și yang, un sex intuitiv de ordin metafizic, o rămășiță a substanței divine, un fel de organ social, politic, care ține loc de parlament, de guvern, de constituție și pe care, la o adică, le poate definitiv substitui.

Fantasmagoriile Mașei amestecă personaje reale și imagine. Se încurcă în ițe cu ale bunicii sale, răposata babulea Tatiana. În viziunile lor apocaliptice, unde imaginația lui Danilov se alimentează pe sine ca un perpetuum mobile, băntuie același Ippolit Subotin însoțit de șobolănița cu cei doisprezece pui. Întrupare a Necuratului, Ippolit îngheață apa sau o transformă în fum. Apare în țințirim, la început de lună nouă, înarmat cu o doniță și o bidinea din care stoarce zahăr amestecat cu limfă, mulge mănecile unui halat alb umplând de puroi ugerele vacilor, preface cărțile de joc în lapte, deoache vitele. Deoache, de altfel, întreaga gospodărie: găinile se împerechează cu găștele, aluatul nu mai crește, în cuptor mâncarea mucegăiește, pâinea e plină de ace, curtea se umple de păpuși din cârpă, falusuri din argilă și mucuri de țigară. Pe icoane urcă viermi groși cât degetul iar crucea se întoarce cu susul în jos. Pe de altă parte, șobolănița cu marsupiul plin de bancnote, însoțită de cei doisprezece ucenici, simbolizează opusul a tot ce înseamnă credință. Trezorerie materială ambulantă, vicleană și abilă, cu un excelent spirit de orientare și de apărare, este simbol al instinctului de a supraviețui cu orice preț. În funcție de gradul pericolului în care se află, ea crește amenințător în dimensiuni sau scade cu falsă umilință ascunzându-se în galeriile subterane care au împânzit, surpând într-o bună zi, întreg pământul. Inconștientul Mașei fabrică tot soiul de idei și vise, spaime și dorințe. Predominante sunt viziunile grotești ale împreunării cu bărbatul venit dintr-o altă galaxie pentru a-i alina singurătățile și râvnele neîmplinite. Nu poate renunța la imaginea celor *trei țevi de plumb orientate spre pubisul ei de culoare aurie lăsându-se mai jos și mai jos, în timp ce testiculele de bronz răsună ciocnindu-se de genunchi și ciocnindu-se unele de altele, rotindu-se amenințător deasupra coapselor sale întredeschise într-o neobișnuit de tandră și melancolică așteptare. Eu sunt Dumnezeuul tău*, repetă neîncetat gândul Mașei declarația șerpească a Extraterestrului deghizat în salvatorul armoniei terestre, însărcinat fiind cu misiunea de decapitare a bărbaților, înmulțiți peste măsură și nejustificat.

Prin intropatie, îi oferă Mașei cunoștințe despre esența intimă a unei alte Mașe trăind în interiorul ei și pe care o influențează profund, alcătuiind împreună un sistem colectiv, bază a unei participări demoniace. Rodul îndoielii semănate în sufletul femeii e pomul ale cărui fructe otrăvite iau proporții gigantice. Intrarea viziunilor în același malaxor cu realitatea generează confuzie și disoluție. Antagonice tuturor convingerilor, manifestările inconștientului par a se orienta către un scop, îmbrăcând un puternic caracter de personalitate. Motivele inconștiente își largesc teritoriul câștigând tot mai mult din terenul hotărârilor conștiente. Amintirile Mașei - miniromane în roman - suferă imixtiuni cu depozitele arhetipale. Memoria ei, asemenea unui automat cu punți asociative ascunde sau distruge, suportă dereglări majore, furnizându-i o aglomerație de chipuri, dintre care unele au existat aievea în timp ce altele nu sunt decât figuri simbolice transmise din generație în generație. Secvențele din copilărie se încălcesc cu secvențele actuale, toate băntuite de babulea Tatiana, întoarsă din morți pentru a deretice în locul Mașei: *Însăși casa în care locuise atâția ani devine pentru ea un simplu pământ cu care încearcă să*

curețe mulțimea de pânze de păianjen ce apăruseră în grajd. Ograda o ia drept un snop de fân și o pune în spinare plecând cu ea la cimitir. Nichita Danilov își perfecționează scenele suprarealiste până în cel mai mic detaliu. O Mașă-Mașă stă ghemuită în interiorul unei Mașe-ou în timp ce toate extremitățile Evlampiei se metamorfozează: ugerul îi palpită și se lovește de abdomen, în locul cozii îi apar două coarne, din fundul animalului se ivesc doi fetuși care împietresc. Apoi fetușii se transformă în capete umane, unul de bărbat, altul de femeie purtând însemnele unei orgii și care îi seamănă Mașei perfect. Din botul caprei curg litere amestecându-se cu tainul. Doisprezece șobolânași se înghesuie spre sânii femeii. În urma acuplării dintre Extraterestru și Mașă în dublă ipostază, săvârșite în trupul animalului, cei doi sau trei dacă nu cumva patru devin o apă și-un pământ, contrazicând un număr remarcabil de legi terestre.

Oricât ai fi pus în gardă de, sau familiarizat cu, travestiurile în te miri ce ale apocalipsei zgâlțâind tocul de scris, tocul de sub călcâi - care înaintează, se învârte, sare, se aprinde, sfârâie, îl sprijină pe Ahile - cum și toate celelalte tocuri - de sabie a apărării, de ușă - prin care înainte vreme intrai în siguranță și cu niscaiva detașare -, de ochelari - necesari, mai nou, pentru discernerea sau cernerea entităților antonime - nu poți să nu te temi, la ora închinării în fața imaginației umane și tuturor resurselor ei de împropătare, de viitorul literaturii. Un *va urma* luminos, răstignit la vreme târzie pe un fundal negru, înțeapă ochii, stânjenește privirea. Un nou episod, alte (*ce fel de?*) cascade aruncând cititorul în toate cele trei sute șazeci de direcții deodată. Va mai putea susura liniștit și limpede scrisul într-o albie netedă? Mă îndoiesc. Cei mici nu mai construiesc din lego animale și case ci portaluri spre alte dimensiuni. Între însușirea expresiei și pătrunderea ei distanța nu poate fi prea lungă. Ce fel de orizonturi se vor deschide dincolo de toate aceste portaluri, granițe, limite? Cea mai însetată și delicată dintre entități, cuvântul, absoarbe sentimentul religios în paralel cu ieșirea religiozității din tiparele prejudecăților, exprimând, tot mai apăsător, nostalgia izvorului.

Povestea vieții babulei Tatiana, isprăvită într-o cutie de violoncel, a lui Ippolit Subotin - a căror forță le-ar putea conferi, la o adică, un caracter de sine stătător -, amprenta pusă de Mașă în hrisovul Extraterestruului lângă mulțimea de *cifre roșii și albastre, triunghiuri, hexagoane și linii înscrise într-un cerc*, rotindu-se toate și schimbându-și mereu forma și locul între ele, peisajul apocaliptic asistând plecarea vizitatorului cu toate celelalte șazeci și nouă de trupuri în care s-a încarnat (în numele simetriei), probează originalitatea, forța și imaginația lipsită de teribilism a lui Nichita Danilov. Considerentele despre adevărul ros de câte un vierme al neadevărului (*Dacă ai vedea cum arată adevărul și s-ar face părul măciucă... Eu am văzut și m-am făcut neom*), despre nonsensul jindului după libertate câtă vreme fiecare atom din alcătuirea umană e legat de un altul, nu sunt decât oneste ridicări pe vârful picioarelor, subordonate foamei de a ști, în starea ei cea mai pură, și curiozității nealterate a ochiului lăuntric. Subordonate, poate, și ochiului de afară care ține morțiș să arunce o privire dincolo de fâșia de pământ despărțitor, prin portal, peste orice zăgaz, dincolo de orice limită, margine, graniță. Doar, doar va găsi el un mijloc să mai amâne, să mai rămână, ori dacă nu, cel puțin o cale prin care să se descotorosească de

teama orbirii. Dar peste toate cele se înalță glasul lui **Feofan**:
Ce ne-a fost dat să aflăm, am aflat. Ce nu, nu.

Ștefan Petrea

Rege în regatul meu

sonet

Aduceți robul cel cărunt să-mi șadă
Cu-nțelepciunea-i la picioare. Rege
Pe cât sunt eu și mintea mi s-a drege...
Mai zi povești și tu Șeherezadă

Căci trupul meu a prins să mă renege
Și la război nu pot să fac să cadă
Dușmanul. Aburul îmi stă-n arcadă,
Ce-am fost odată vine să mă nege.

Eram de neînving în lupta dreaptă,
Precum un arc întins subit de coardă.
Sunt zmeu și-acum. Da'n vorbă nu în faptă.

În odăița mea de la mansardă
Sunt poama cea neîndoielnic coaptă...
Regatu-mi în căderi a prins să ardă.

Ministerul tăcerii

sonet

Necruțătoare e căldura zilei
În noapte sap umbroase adăposturi
Și îngerii de veghe sunt la posturi,
Mânjesc cu-albastru lin albeața filei.

Și insomnia verii intră-n costuri
Sfințirea vorbeii seci îi dau umilei
Hârtii. Nu știu defel culoarea milei
Când diavolii își bagă coada-n rosturi.

Din lună se cobor minuni promise,
În geamul meu reflectă un mister.
Un adevăr tot umblă-n cele zise

Cu pasul lui monahic, auster:
În țară, blând, odaia mea de vise
E al tăcerii tainic minister.

Gorun Manolescu

Richard Rorty și adevărul

PREAMBUL

Intenția inițială a fost să scriu un text despre 'Boerism'. Citind de mai multe ori, cu atenție, 'Manifestul', mi-am dat seama că fără a lămuri, în prealabil, câteva minime lucruri în legătură cu Rorty și postmodernismul, demersul meu ar avea mult de suferit. Și aceasta deoarece referințele multiple din 'Boerism' la cele două "item-uri", pleacă de la premisa că atât concepția lui Rorty cât și postmodernismul (precum și legătura dintre ele) sunt lucruri bine cunoscute și larg acceptate de către cei cărora li se adresează 'Manifestul', cum pare a lăsa să se înțeleagă, într-un comentariu, unul dintre autorii acestuia. Lucru care, cel puțin în legătură cu subsemnatul, nu mi s-a părut deloc că ar fi așa. Și cum nu sunt, de obicei, obișnuit să vorbesc despre ceea ce nu îmi este cât de cât familiar, m-am hotărât ca înainte de a discuta despre 'Boerism' să întreprind o incursiune, chiar și redusă, în teritoriul celor două subiecte. Mai mult, deoarece, printre lecturile mele în legătură cu postmodernismul se aflau și texte ale lui Rorty pe care, mărturisesc acum, le parcursesem în grabă, și față de care aveam unele comentarii de făcut, am considerat că mi se ivește un bun prilej de a vedea cu atenție mai ales 'Rorty, R., 'The decline of redemptive truth and the rise of a literary culture', Nov. 2000'. Alegerea a fost dictată de faptul că din acest text mi s-a părut că rezultă, cel mai pregnant, concepția autorului. Pentru o prezentare cât mai clară a concepției respective de natură postmodernistă, fără a o interfera, în primă instanță, cu propriile păreri, am împărțit lucrurile în două: o primă parte se dorește a fi o scurtă prezentare, dar cât îmi sta în putință de clară, a punctului de vedere al lui Rorty, urmată de o a doua parte prin care să-mi exprim, critic, propriul punct de vedere. Textul de față se dorește a reprezenta această primă parte.

DOUĂ DEFINIȚII

Rorty își începe lucrarea cu două definiții (operaționale).

Prima: 'Voi folosi termenul de "adevăr redemptiv" [(lat.) Redemptio- Mântuire, Izbăvire n.m. G.M.] pentru a desemna un set de credințe care ar pune capăt, odată pentru totdeauna, procesului de reflecție la ceea ce am putea face cu noi înșine. Adevărul redemptiv nu ar consta în teorii despre cum interacționează cauzal lucrurile, ci ar îndeplini în schimb nevoia pe care religia și filosofia au încercat să o satisfacă....A crede în adevărul redemptiv înseamnă a considera că există ceva care stă la baza vieții umane...ceva care este realitatea de dincolo de aparență, unica descriere adevărată a ceea ce se petrece, secretul final'.

A doua: 'Voi defini "intelectualul" drept cineva care tânjește...[după] citirea unui număr mare de cărți (și, în cazuri ferice, dispune de banii și timpul necesar pentru a vizita diferite biserici sau diferiți guru, a merge la diferite teatre și muzee...) [pentru] a deveni conștient de un număr mare de scopuri alternative, iar sensul acestui lucru este acela de a deveni un sine autonom'.

TEZA

Pe baza celor două definiții operaționale (de fapt, ipoteze de lucru) privind "adevărul redemptiv" și "intelectualul", Rorty introduce acum teza pe care, apoi, dorește a o argumenta.

'...Intelectualii Occidentului au progresat de la

Renaștere încoace, parcurgând trei stadii: (a) la început ei sperau izbăvirea de la Dumnezeu, (b) apoi de la filosofie, (c) iar acum de la literatură', și, mai departe, detaliază:

'(a)...Izbăvirea [se realizează] prin intrarea într-o relație cu o persoană non-umană, extrem de puternică... [iar] credința - cum ar fi credința în articolele unui crez - poate fi doar incidentală pentru o astfel de relație (ceea ce accentuează faptul că 'intrarea într-o relație cu o persoană non-umană, extrem de puternică' se bazează, aproape exclusiv pe "experiență interioară", subiectivă și nu neapărat pe o religie instituționalizată, dogmatică n.m. G.M.); (b) Izbăvirea prin filosofie se face prin dobândirea unui set de credințe care reprezintă lucrurile așa cum sunt ele realmente. (c) În sfârșit, literatura oferă izbăvirea făcându-ne cunoștință cu o varietate cât mai mare posibil de ființe umane. (Aici, ca și în cazul 'intrării în relație cu o persoană non-umană, extrem de puternică', intervine "rezonanța" sau "consonanța" cu "fiecare termen" al unei 'varietăți cât mai mari de ființe umane', ceea ce abolește complet - dacă se poate spune așa pentru accentuarea lucrurilor printr-un pleonasm - ori ce urmă de "universalitate" existentă încă atunci când ne referim la o "persoană non-umană, extrem de puternică", i.e. de natură divină, lăsând frâu unei "subiectivități totale", n.m. G.M.)'.

Și, mai trebuie reținut: 'Dumnezeu și Adevărul sunt numele religios și, respectiv, filosofic' pentru "Adevărul redemptiv".

ARGUMENTAREA TEZEI

Mai departe Rorty își argumentează teza, pe scurt, astfel:

(a) Trecerea de la religie la filosofie: 'a început odată cu renașterea platonismului în Renaștere, perioadă în care umaniștii au început să pună aceleași întrebări în legătură cu monoteismul creștin, pe care Socrate le puse în legătură cu Hesiod. Socrate i-a sugerat lui Euthyphron că adevărata problemă nu era aceea dacă acțiunile cuiva erau pe placul zeilor, ci mai degrabă care zei dețineau concepția corectă despre acțiunile ce se cuveneau a fi făcute. Când această din urmă întrebare a fost încă o dată luată în serios, s-a deschis drumul spre concluzia lui Kant că până și Cea Mai Sfântă dintre Evanghelii trebuie judecată în lumina propriei conștiințe', deoarece 'Socrate a [mai] sugerat și că cunoașterea-noastră-de-sine [nu presupune] ajutor din partea unei persoane non-umane, deoarece adevărul este deja înăuntrul nostru' (ultimul citat este din Kirkegaard, fiind preluat de Rorty).

(b) Începutul sfârșitului filosofiei coincide cu sfârșitul idealismului german și continuă cu apariția și epuizarea materialismului. Astfel, sfârșitul filosofiei idealiste germane apare atunci când 'cele mai ambițioase pretenții ale lui Hegel pentru filosofi au căzut aproape imediat în opusul lor dialectic. Nici nu s-a publicat bine Sistemul său, că a și început să fie tratat ca un artefact ce se auto-consumă, ca reductio ad absurdum a unei forme de viață intelectuală care brusc părea să fie cu un picior în groapă' și 'i-a revenit lui Nietzsche sarcina să ne spună, în Nașterea tragediei, că premisa comună lui Socrate și Hegel ar trebui respinsă, și că invenția ideii de cunoaștere-de-sine a fost un excelent produs al imaginației, dar care a spravițuit mai mult decât utilitatea sa'. Trecerea de la metafizica idealismului german la metafizica materialistă a apărut 'între epoca lui Hegel și cea a lui Nietzsche [când s-a conturat această a doua mișcare filosofică (i.e. materialistă)], una care se află în relație cu Democrit și Lucrețius. Aceasta a fost încercarea de a pune știința naturii atât în locul religiei cât și în cel al reflecției socratice [și] de a considera că cercetarea empirică ne furnizează exact ceea ce Socrate credea că nu poate oferi vreedată - și anume, adevăr redemptiv. Până la mijlocul secolului XIX-lea, devenise clar că matematica și știința empirică aveau să fie singurele domenii ale culturii în care se putea spera să se ajungă la un acord rațional, unanim - singurele discipline în stare să furnizeze credințe care să nu fie răsturnate pe măsură ce se derulează istoria....Ca

urmărire, pozitivistii secolului al XIX-lea au tras concluzia că singura sursă disponibilă de acord rațional și adevăr incontestabil, știința empirică, trebuie să aibă pur și simplu o funcție redemptivă.... Acest proiect de conferire a unui statut redemptiv științei empirice este ispititor pentru două tipuri de intelectuali care există și în prezent. Primul este tipul de filosof care susține că știința naturii ajunge la adevăr obiectiv așa cum nici o altă porțiune a culturii nu ajunge. Acești filosofi merg de obicei mai departe și afirmă că omul de știință a naturii este posesorul paradigmatic al virtuților intelectuale, îndeosebi al iubirii de adevăr, care nici măcar nu sunt căutate de criticii literari. Cel de al doilea tip de intelectual care continuă direcțiile trasate de pozitivismul secolului al XIX-lea, este genul de om de știință care proclamă că cele mai recente descoperiri din cadrul disciplinei sale au profunde implicații filosofice: că progresele în biologia evoluționistă sau în știința cognitivă, de exemplu, nu se limitează la a ne spune cum funcționează lucrurile și din ce sunt făcute acestea. Ele ne spun, de asemenea, după cum afirmă acești oameni de știință, ceva despre cum să trăim, despre natura umană, despre ceea ce suntem realmente'.

(c) În fine, impunerea modului "literar" de a vedea lucrurile a început 'să se contureze ca rival al [oricărei] filosofii atunci când oameni ca Cervantes și Shakespeare au început să suspecteze că ființele umane sunt, și trebuie să fie, de altfel, atât de diverse încât nu are nici un sens să se pretindă că toate poartă un adevăr unic în inimile lor....Cervantes și Shakespeare au înțeles sugestia lui Platon [și anume că premisa filosofiei este aceea că există un mod în care sunt realmente lucrurile... independent de orice nevoi și interese umane contingente] dar nu au avut încredere în motivele sale. Neîncrederea lor i-a condus la încurajarea diversității și descurajarea trăsăturilor comune - la sublinierea diferențelor dintre ființele umane, mai degrabă decât la căutarea unei naturi umane comune. Această schimbare de accent slăbește stăpânirea asumției platonice după care toate aceste tipuri diferite de oameni ar trebui aranjate într-o ierarhie, judecate pe baza succesului lor relativ în atingerea unui țel unic'.

CONSECINȚE

Odată argumentată teza (într-un mod mult mai detaliat decât am făcut-o eu anterior), Rorty expune consecințele acceptării ei. Și abia acum textul său devine extrem de interesant și actual. Voi enumera numai trei dintre acestea care, însă, mi se par esențiale.

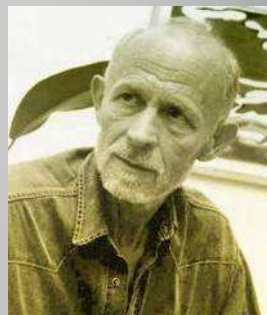
(a) În cultura literară care s-a înălțat în ultimii două sute de ani, întrebarea "Este adevărat?" a cedat locul de onoare întrebării "Ce este nou?"... Ea reprezintă o înlocuire dezirabilă a întrebărilor rele ca "Ce este ființa?", "Ce este realmente real?" și "Ce este omul?" cu întrebarea "Are cineva vreă idee nouă despre ce am putea face noi, ființele umane, cu noi înșine?" '.

(b) Consecința a lui (a): o astfel de "idee" nu poate veni decât din absoluta originalitate a unui (evident) nou punct de vedere subiectiv; dar care mai este și comunicabil "într-un fel". Sau, mai clar: 'În sensul în care folosesc eu termenii de "literatură" și de "cultură literară" [pentru] o cultură care a înlocuit atât religia cât și filosofia, [este că] nu [se găsește] izbăvire nici într-o relație non-cognitivă cu o persoană non-umană, nici într-o relație cognitivă cu judecățile, ci în relații non-cognitive cu alte ființe umane, relații mijlocite de artefacte umane cum ar fi construcțiile, tablourile, cântecele și cărțile (sau mixturi ale acestora, n.m. G.M.)'.

(c) Și a treia, consecința a primelor două: 'pentru membrii culturii literare (i.e. "intelectualii") izbăvirea urmează să fie dobândită intrând în contact cu limitele actuale ale imaginației umane. De aceea o cultură literară este întotdeauna în căutarea noutății (prin urmărirea originalității care șochează n.m. G.M.)... și nu încearcă să scape din temporal în etern. Una dintre premisele acestei culturi este că deși imaginația are limite prezente, aceste limite pot fi

mereu extinse. Imaginația consumă la nesfârșit propriile sale artefacte. Sau, cu alte cuvinte, așa cum arată Rorty citându-l pe Kierkegaard: 'dacă Hegel ar fi scris la sfârșitul lucrării sale Sistemul logicii "acesta a fost doar un experiment al gândirii", el ar fi fost cel mai mare gânditor care a trăit vreodată. Așa cum stau lucrurile, nu e decât un bufon" '. Sau, în reformularea acestei idei de către Rorty: 'dacă Hegel ar fi fost în stare să înceteze a mai crede că ne-a oferit adevăr redemptiv și ar fi pretins în schimb că ne-a oferit ceva mai bun decât adevărul redemptiv - și anume, o modalitate de a cuprinde toate produsele anterioare ale imaginației umane într-o singură viziune - el ar fi fost primul filosof care ar fi admis că a ieșit pe piață cu un produs cultural mai bun decât filosofia. El ar fi fost primul filosof care ar fi înlocuit conștient filosofia cu literatura, întocmai cum Socrate și Platon au fost primii care au înlocuit conștient religia cu filosofia'.

Eugen Evu

De Nevermore

Dor...
Fără cuvinte...(dor e!)
carnea mea să te implore
eu cu suflet de khayaam,
tu cu spirit de tagore,
eu cu pi-tagoric hram/
clipa sacră-a unei Hore
anabel de nevermore
cainabel de nevermore

Numele tău cel adevărat

Cum se întâmplă e un târziu
Uneori foarte rar imortele cu mici sarcofage
De fluturi și-albine sinucigașe în chihlimbar
Când ne-nțîlnim după ce viața ne-a ars
Din preaplina dăruirilor și foamea carnală
dintre suflet și spirit
și un suspin cât pacea de doliu după cutremure
un nirvanic din curcubeu alunecat ferpar
năframa ta aurie – aura mea fisurată...
se va reface aripă cînd ora decide,
iar Vântul fratele nostru
și-o smulge , o resoarbe și o duce
ofrandă zeului frate vitreg- visatul
nouă ne rămâne doar ceea ce am trăit
și nu am înțeles, cicatricea mușcăturii
sublimată-n sărutări și orgasme continue.
Atunci îți voi spune
Follow my, numele tău adevărat
Tace scris doar în sinea-mi.

VICTOR STEROM

NICOLAE GRIGORE MĂRĂȘANU – O CERTĂ DIMENSIUNE ONTOLOGICĂ

Autorul acestui volum antologic „Fiara impară”, format din 12 volume tipărite între anii 1973 și 2009 plus ineditele din „Vocile cenușilor”, editura Tipo-Moldova, Iași, 2011, apărut în colecția OPERA OMNIA- poezie contemporană, coordonator Valeriu Stancu și consultant științific Cătălin Bordeanu, beneficiază de atuu unei culturi de o extremă deschidere care percepe lumea în cele mai umbroase detalii ale ei,

configurându-le cu o solemnitate aproape gravă, întretăiată uneori de accente meditativ-reflexive, conferind textului poetic o certă dimensiune ontologică. „De mult nu am citit un volum de versuri construit cu atâta atenție, unitar, coerent, multiseamificat într-o contextualizare tematică recunoscută și cu toate referințele la vedere”. Astfel își încheie masiva prezentare a acestei carte – și ea masivă, 388 pagini, criticul Aureliu Goci.

Un ritm persuasiv al mișcărilor sufletești, având toate mijloacele disponibile întru conturarea unor viziuni ample, fixează atenția, ca stil, în poezia lui Nicolae Grigore Mărășanu; poezie care ne invită pe un tărâm elegiac, subtil, plin de rigori și legi axiomatice.

„Știu un foc ce arde pe ape/și nu se stinge./Trei virgine vin în amurg/și dau drumul la valuri flăcărilor/înfipte în azimile în formă/de infinite./Fluviul arde/și printre drujii de lumină/dansează o dragoste cu sânul tăiat./Și nu se stinge./nu se stinge” (p.238).

Poetul Nicolae Grigore Mărășanu (născut la 6 decembrie 1937, în comuna Mărășu, județul Brăila) cifrează „edificiul abscons” (Mallarme), ori face ca toate vertebrele folosite în text să-și schimbe între ele locurile, baletând pe valurile unui lexic grațios.

„Iepăd, vai, cămașa ierbii/îmbrac fluviul, veche boală./În el, peștele iubirii/spada grea de dor o spală./Și de moarte fug întruna/refuzat ca o arvună./Singure buzele mele/mă rostesc și mă consumă./Lumea, un tăiș de coasă,/vânt peltic prin minte sună!” (pag.51).

Sunt relevante aceste versuri ludice surprinse într-o magică osmoză unde – spectacolul – de frapante analogii, sintonii și corespondențe devine o fascinație a identității. Meditația conceptuală în fața realului este re-trăită psihic, sugestiv și ontic. Stilul folosit structural este în „Fiara impară” și laconic și lax, iar inspirația e mereu eruptivă, centripetă uneori, centrifugală alteori, dând realmente perspective de ordin plastic – deci în metafore plasticizate.

Procesul semantic este aici de tip ludic, relevându-ne un orizont arhitectural. Printr-un „ochi magic” se întrezărește concentrarea imaginii poetice, dar, numai atingând marginile inefabilului și-al misterului și nu întregul ansamblu ideatic. „Acum se bate știuca în iezerele mele:/își lasă oul moale în calde ape mici./Câmpia se dezmiardă cu iarba-ntre măsele./un Pan, mânănd o turmă, pocnește dintr-un bici./Și parcă vine tata din dealuri elizee,/cu oștii și harpoane, cu toporăști la brâu./Aș vrea să fiu acolo, s-aud cum saltă crapul,/cum cântă boul bălții și ploaia peste grâu!/Aș vrea să fiu acolo, să simt pe mine trapul/priocilor de iepe gonite fără frâu”(paș.95).

Poezia creată de poetul brăilean Nicolae Grigore Mărășanu e plină de o transparență a sincerității, de o transfigurare vădită cu imagini lapidare, cu stări dezvăluind inedite – perle – de sugestivitate proiectivă. „Când adoarme vântul,/sui la cocoșul de vânt pe-acoperiș,/mai tăifăsuim,/el îmi spune: mai mută și tu/înțelesurile din cuiburile inițiale,/așează-le direct pe idee;/de pildă, de ce coroana de spini/să ardă aura frunții/(e adevăr estompat) și nu direct/craniul vocalelor împărătești,/mai aproape creației?/Va fi ca și când ai mobila/după alte preziceri camera de gazare,/ventricolul stâng,/gura leului./La care-i răspund : dragule – fără pene,/te-aș crede/(te-nvârți doar după cum bate vântul)/dar rațiunea asta vine din coadă/din pala vântului ce te cărnește/neîntemeierii să-i fii stindard” (Cocoșul de vânt). Este aici o melancolie ce implică un efect cognitiv, dar și un existențialism bine și clar temperat.

Nicolae Grigore Mărășanu – desenează – cu o peniță fină cu tuș albastru pe - foșnetul eternității – o poezie modernă înrudită până-n structuri nebănuite cu marea poezie a lumii contemporane și care se desfășoară intim în timp și spațiu creând o paralume. În fine, provocarea acestei cărți pare că vine de la un așa-zis – palimsest – în care poemele alcătuiesc o țesătură de fibre semantice.

„Să-ți învețe zboru-aripa/vrut-am, s-amănăm și clipa/scufundării-n valul mut.../Să-nving fluviul n-am putut!/Acum, drumul rob mă duce/spre potmoluri, să te caut.../Și fluviul se face flaut,/mult se tânguie, de parcă/nu el te-ar fi smuls din barcă!/Se învolbură și piere/în tranșea lui de fiere./De mi te-ar da înapoi/ochiul i-aș da că-mi sunt doi,/dar cum să mai vii de unde/gândul nu poate pătrunde?”(pag.61).

VICTOR STEROM**Voi fi al clipei**

Moare vântul
la rădăcina stejarului
îi simt întunericul sub pași
dealul e galben
răcoarea cuprinde totul
pasul e domolit
până la obsesie
iluzia însă mă strigă
voi fi al clipei
ce acoperă versantul
cu schimbătoare vânturi...

Sub daltă aud

Marmora și vântul
stau înăuntru clipelor
sufletul meu mișcă un clopot
încolo și-ncoace
cât amurgul de mare
casa doarme
viscolul e amorțit
cuvintele îmi sunt reci
dar clipa s-a făcut umbră
sub aripa pietrei de încercare
sub daltă aud
cum se lovesc întâmplări
din altă lume...

IOAN RADU VĂCĂRESCU ÎNTR-„UN AN DIN LUNA SĂPTĂMÂNII DE AZI”

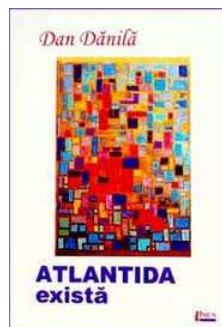

Recenta carte de poezie a lui Ioan Radu Văcărescu are un titlu care, la prima vedere, pare un simplu artificiu. Ce înseamnă „un an din luna săptămânii de azi”? E un limbaj coțcăresc plin de subînțelesuri, mi-ar fi răspuns dascălul meu de stilistică, regretatul G.I.Tohăneanu. La asta m-am gândit când am văzut cartea reputatului poet, o plachetă, ea în sine un obiect de artă. Prima copertă reproduce o pictura a lui Petru Ovidiu Dumbrăveanu și a patra copertă, o fotografie a autorului în care-și surprinde soția trecând un pod peste ape, parcă de pe malul „anului” spre malul „azi-ului”, ilustrația copertelor sugerând și ea importanța clipei, a prezentului venit din trecut. Subtitlul cărții este „versuri și arbori” ca să anunțe că avem a citi și versuri, dar avem a vedea și fotografii cu arbori. Versurile sunt ale celor douăsprezece poeme, fiecărei luni a anului dedicându-i-se un poem în care imaginarul poetic are o ireproșabilă organizare într-un discurs ce exprimă stări lirice și ideatice diverse, dar toate vizând timpul și relativitatea lui sau poetul ca „om al anului din luna săptămânii de azi” surprins în peisaje „dintr-o preautată viață” și aduse sub ochiul prezentului. Arborii sunt și ei „pozați” de autor în diferite ipostaze în funcție de (pe)trecerea anotimpurilor și de „anturajele” în care se află. Și fotografiile transmit emoții lirice și se încadrează perfect printre versuri. De altfel, poeții au găsit mereu filiații între arborii și oameni; lucru „recunoscut” de autor care alege drept moto întrebarea lui Blaga: „Cine devine tare? Copacul care se luptă cu vântul, omul care se luptă cu cerul?” O fotografie a unui copac sub umbra căruia stă o troiță, încearcă să ne sugereze un răspuns.

În cărțulia aceasta frumoasă, apărută la Editura George Coșbuc din Bistrița, poetul se întâlnește cu fotografii sub același nume: Ioan Radu Văcărescu. Recomand să o aveți în bibliotecă pentru că e o raritate bibliofilă și ca să vă convingeți, dacă mai e nevoie, că „nu aduce anul ce aduce ziua” sau că un an poate să încapă într-o zi așa cum poezia încapă într-o carte.

DAN DĂNILĂ CREDE CĂ «ATLANTIDA EXISTĂ»

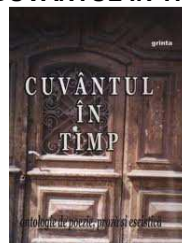
De la Platon încoace multă lume a crezut în existența Atlantidei. Dan Dănilă se numără și el printre susținători, dar într-un fel mai aparte. Pentru el Atlantida e o mefaforă. Atlantida este poezia care stă „scufundată” în oceanul lumii acesteia și în fiecare dintre noi.

Admir mai întâi dimensiunea metaforică a mesajului transmis încă din titlul acestui volum care este, cu siguranță, printre câștile de poezie cele mai bune apărute în ultima vreme. „Atlantida există” (Editura Limes, Cluj-Napoca, 2011) este a opta carte a poetului (toate scrise în limba română, deși trăiește în Germania din 1990) Ajuns la deplinătatea maturității creatoare de la volumul precedent, „50 de poeme”, după un travaliu poetic exersat și ca traducător, cu „Atlantida există”, Dan Dănilă realizează o schimbare în sintaxa discursului său poetic combinând, sub aparența unei „lejeri comunicări”, sensibilitatea poetică spontană și instinctivă cu cerebralitatea lucidă, mai mult reflexivă decât livrescă. Și-a propus transformări în „tehnologia” poetică cu poeme în proză în care lirismul străbate pe alte canale și are alte „coduri”. Imaginarul poetic e fie panoramic, fie în detaliu și fiecare „formă” a lui se completează reciproc una pe alta.

Dan Dănilă a ajuns să nu mai aibă prejudecăți prozodice sau de abordare poetică, știe să-și tempereze patetismul cu totul elegiac sau reflexiv restabilind echilibrul poetic. Nu știu ce poeme să recomand din această carte, pentru că în întregime cartea e o reușită. Cititorul se convinge cu ușurință că „Atlantida” chiar „există”.

„CUVÂNTUL ÎN TIMP”

Printre antologiile apărute în ultima perioadă și care merită să fie luate în seamă este „Cuvântul în timp” (Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2011), ea cuprinde poezie, proză și eseistică. Cuprins și valoare eterogenă, dar care cristalizează universul literar actual, volumul e deci un „cuvânt” în timpul de acum. Îmi place pledoaria lui Ștefan Doru Dăncuș, din „cuvântul de însoțire”, pentru apariția unor astfel de antologii care își au desigur importanța lor. „Cuvântul în timp” reunește peste 30 de scriitori care au „cărți de vizită” mai mult sau mai puțin apreciable. Bănuiesc că nu le-a fost ușor lui Felix Nicolau, Ioan Pavel Azap, Ștefan Doru Dăncuș și lui Gabriel Cojocaru să selecționeze și să aprobe materialele pentru publicare, chiar dacă unii dintre pretendenți la antologare sunt afirmați în viața literară. Se pot numara mai mulți scriitori consacrați care au contribuit la întărirea prestigiului „cuvântului în timp”. Câtorva dintre ei le-am urmărit demersul în literatura: Eugen Axente, Ioan Barb, Adrian Botez, Adriana Lisandru, Vasile Luțai, Menuț Maximilian, Dora Alina Romanescu, Adrian Suciu. Trebuie să recunosc că pe unii nu i-am cunoscut decât prin intermediul acestei antologii și m-au surprins plăcut Alexa Gavril Bâle, Dan Marius Drăgan, Mircea Gălățean, Adalbert Gyuris (doar cu proza), Cristi Iordache, Carmen Mărcean, Gheorghe Mizgan, Violeta Petre, Lelu Nicolae Vălăreanu, Florin C. Verdeș și Nicolae Vrăjmaș. Unii dintre acestea au publicate mai multe volume, pe unele le regret că nu le-am citit (spre exemplu, Radu Petrescu văzut de un elev al său), alții sunt în pragul debutului editorial individual (spre exemplu, Carmen Mărcean) și pot reprezenta mari promisiuni. Într-adevăr, cum se scrie în Cuvânt de întâmpinare, „vrem sau nu vrem, vedem utilitatea antologiilor literare”, dar care sunt ca aceasta.

Constantin Stancu**UN TIMP AL CĂRȚILOR / IN MEMORIAM ROMUL MUNTEANU**

În data de 02 septembrie 2011 la Casa de Cultură a Sindicatelor din Călan, de la ora 17,00 a avut loc un eveniment cultural emoționant, marcat, poate, de tristețe: „In memoriam Romul Munteanu”. Născut la Călanul Mic, omul de cultură a decedat în martie 2011, iar fiica acestuia, Ana Munteanu, a ținut să împlinească o mai veche dorință a tatălui, reîntoarcerea la vatră.

În prezența unui public destul de numeros, scriitori, profesori, reprezentanți a Primăriei orașului Călan și, mai ales, redactorii și colaboratorii revistei „Algoritm Literar”, concepută la Călan, dar cu viziune națională, au trăit momente emoționate.

Inițial, organizatorii și-au propus ca evenimentul acesta să dureze cam o oră și jumătate, dar durata a fost depășită pentru că totul s-a desfășurat sub o emoție puternică, cuvintele celor prezenți au curs cu intensitate, gândurile s-au focalizat pe cultură, cu o foame de eternitate extraordinară. Evenimentul a fost moderat de scriitorul Silviu Guga, deși Ana Munteanu a început cu bucurie să evoce pe cel care a fost criticul și istoricul literar, prof. universitar dr. Romul Munteanu, prezentând o înregistrare mai veche realizată la un post de televiziune în care s-a putut urmări omul Munteanu, cuvinte simple și pătrunzătoare, viața acceptată cu fericire, ca un dar venit de la Dumnezeu, cultura în background ca energie menită să susțină vorbele. Domnul Mircea Tomuș a susținut prin cuvinte potrivite un fragment de istorie literară din anii 1950-1960-1970, reamintind celor sală că istoria a fost totuși generoasă cu scriitorii români, provocându-i la creații surprinzătoare. A ținut să sublinieze modul în care Romul Munteanu a străbătut deceniile cu diplomație și har, punând accentul pe integrarea literaturii române în literatura europeană, cu o viziune deasupra timpului concret, un zbor peste vremuri, dovedind că lumea se poate armoniza prin literatură, cu mult înainte ca politicienii să vadă asta.

Ioan Barb a fost emoționat, reamintind tuturor că Dumnezeu a îngăduit ca pe valea Streiului cultura să fie un mod de rezistență și arta supraviețuirii...

La un moment dat Silviu Guga avea lacrimi în ochi, timp și netimp învăluia sala, memoria ca un concert simfonic modela sufletele, iar în momentul în care renumita cântăreață Mariana Anghel a început să cânte un cântec al Streiului, lumea a înțeles că valorile românești sunt cele care susțin vatra, că există un fulger albastru care marchează cerul undeva la Călan, în nopțile în care lumea urcă spre Dumnezeu pe scări nevăzute. Violeta Deminescu i s-a alăturat, două glasuri împletite au oprit timpul la marginea viselor.

Paulina Popa a rememorat în cuvinte emoționante clipele în care l-a întâlnit pe cel care a fost o personalitate importantă a Călanului...

Au fost prezentate cărțile scrise de Romul Munteanu, iar Ana Munteanu a citit emoționată din volumul de memorii „O viață trăită, o viață visată” a omului de cultură care a fost Romul Munteanu. Cuvintele s-au împletit cu timpul și fiecare a încercat să vadă cu ochii minții minunile din viața proprie. Ana citea: „M-am născut într-un cătun (Călanu Mic), în județul Hunedoara, în 18 martie 1926. Târziu am aflat că

aceasta era *anno domini* pentru generația lui Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica și alții.

Pe vremea aceea, în satul meu de baștină erau vreo 22 de familii, cele mai multe înrudite între ele. Casa părinților mei era dincolo de vale, între un deal și o pădure. Eram două familii izolate în acest capăt de sat, familia bunicului meu (Gheorghe) George Muntean și a vărului său Nicolae Muntean. Multă vreme m-am străduit să-mi aduc aminte de primele evenimente din copilărie. Țin minte că era vară...” În 02 septembrie 2011, la Călan a fost un timp al verii, cu fructe coapte și oameni care au biruit vremurile în felul lor... Am aruncat o privire spre cărțile scrise de Romul Munteanu și am înțeles că Europa era mai aproape de noi pentru că noi însemnam Europa, nu pentru că deciziile politice de un fel sau altul au hotărât asta... Fiecare participant a gândea că, uneori, nu apreciem valorile la vremea potrivită, că abia după trecerea lor în somnul celor drepte ne amintim că au trăit, au visat, au lăsat amprente în vremuri complicate.

Împlinind dorința tatălui său, Ana Munteanu a adus urna cu cenușa tatălui în cimitirul din biserica satului, un ultim gest făcut pentru a reînoda vremurile și pentru că acasă înseamnă un loc de pământ care a fost cumva sfințit de umbra părinților...

Totodată Ana Munteanu a promis că în Călan va fi un timp al cărților în fiecare an, așa cum l-a visat Romul Munteanu, pentru aceasta a înființat o fundație europeană care poartă numele celui care a marcat vremurile complicate prin cărțile pe care le-a scris...

Constantin Stancu**CĂLANU MIC**

pentru
Ana Munteanu, Mircea Tomuș, Silviu Guga,
Ioan Barb, Daniel Lăcățuș, Violeta Deminescu

Pământul cald și primitiv ca un pântec de femeie,
vrei să-ți salvezi trupul de durere,
dar te pliezi cu suferința,
cenușa cuvintelor și cenușa trupului,
o linie subțire le desparte și le apropie,
ca un afluent al Streiului!
Vorbe vechi, neînțelese, se zbat în ferestrele bisericii,
iar în iarba înaltă din sat s-au rătăcit prinții Europei.

Ceva e fragil și neînțeles în lume și
lumina locuiește pe aripile unei insecte imponderabile,
totul va trece,
va rămâne gândul fulgerând dintr-un cer în altul...

Petruț Pârvescu

de vorbă cu Aurel Sibiceanu - Scriitorul – destin și opțiune

1. Pentru un scriitor, destinul și opțiunea sunt dimensiuni existențiale fundamentale. Ce rol au jucat (joacă) acestea în viața dumneavoastră ?

Aurel Sibiceanu : Destinul, în înțelesul clasic al conceptului, este „un ansamblu de evenimente consecutive care au loc independent de voința unui om și care compun viața lui”. Deci el este implacabil și este răspunzător de opțiunile noastre, ni le conține ! Dacă după o viață trăită nu prea avem ce arăta lumii, nu prea avem ce duce la „numărătoare”, putem să ne ascundem după lucrarea destinului, pentru că el este, după cum bine spunea Papini, un „etern și abstract țap ispășitor al slăbiciunilor omenești”! Pe la douăzeci și ceva de ani m-am trezit gândind serios la destin. Aveam două cărți publicate, eram nemulțumit de ele, voiam să le depășesc, să găsesc o cale a mea, care să mă individualizeze. Libertatea de a publica literatură adevărată era din ce în ce mai restrânsă, era apanajul a doar câteva vârfuri ale lumii literare românești. Atunci m-am întrebat serios ce este destinul, cum acționează, ce se va petrece cu mine? Așa am ajuns la moiră, la tragedia greacă. Ca un făcut, am primit o explicație tot din zona literaturii. Reciteam „Noaptea de sânziene”; undeva, acolo, Eliade spune:

„Destinul este acea parte din Timp în care Istoria își imprimă voința ei asupra noastră. De aceea trebuie să-i rezistăm, să fugim de el, să ne refugiem în spectacol”.

M-am luminat, așa putea zice, mi-am dat seama că, de fapt, artele și literatura sunt spectacole, legături cu omul străvechi, care nu se gândea pe sine într-un timp istoric, ci într-un timp eroid, pendinte de voința zeilor. Din acel moment am început să trăiesc, lăuntric, spectacolul literaturii, dincolo de etica și de morala oficiale. De aici am prins și putere să mă implic civic, să mă manifest public împotriva semnelor culturale oficiale.

2. Istoria literaturii consemnează, uneori, arbitrar momentul debutului unui scriitor. Pentru dvs., când credeți că s-a produs (cu adevărat) acest eveniment? Vorbiți-ne câteva ceva despre primele încercări literare.

A.S. Primele mele adevărate încercări literare se situează cam pe la 14 ani. Citisem cu o ușurință inexplicabilă „Tristele și ponticele” lui Ovidius. Eram uluit cum o poezie și o greșală îl pot duce pe om în exil. Atunci am scris un lung poem, despre care profesoara mea de română, Adela Tican, nepoata călătorului și povestitorului Mihai Tican Roumano, spunea că trece dincolo de ceea ce se cheamă încercare literară. Poemul se intitula „Frumuseții nevăzute”, se întindea pe 10 pagini și era scris sub influența lui Ovidiu.

„Frumusețile” mele au fost găsite de tata, analizate și distruse fără milă, spunându-mi că „mă șubrezesc la minte dacă mă țin de astea”. Cred că am debutat cu adevărat abia cu a treia carte, „Cartea făpturii”, în 1987. Poetul Cezar Baltag, care îmi acordase prietenia de vreo cinci ani, m-a „înfiat” sufletește. Din păcate nu a putut publica o cronică la această carte; intrase în dizgrația oficialităților pentru că nu-l convinsese pe Mircea Eliade să facă o vizită în România, vizită care ar fi legitimat regimul Cărmaciului. Cu toate că eram urmărit de securitate și mi se restrânseseră posibilitățile de exprimare, apar două cronici elogioase

despre cartea mea, semnate de Mircea Bârsilă și Constanța Buzea.

3. Care a fost drumul până la prima carte ?

A.S. Prima carte am publicat-o la o vârstă fragedă, 22 de ani, pe cheltuielă proprie, fără a-mi fi apărut ceva în vreo publicație. Drumul până aici a fost sinuos; am început un seminar teologic, l-am abandonat, am terminat o școală profesională de chimie, un liceu seral, secția uman, am intrat în „câmpul muncii”, am citit și am scris.

4. Ce personalitate (personalități), grupare literară, prieteni, eveniment biografic etc., v-au influențat viața ca om și scriitor?

A.S. În toată această perioadă am beneficiat de îndrumarea profesorului și poetului Ion Cincă. Ei, da! Ion Cincă, apoi: poetul Virgil Diaconu, criticul Marian Barbu, poetul Aurelian Chivu, frații Gheorghe Pantelie și Ion Pantilie, ambii pictori, actorul Gigi Ionescu, pot spune că sunt oameni pe care mi i-a trimis... destinul! Sutele de întâlniri, cu cei amintiți, erau prilejuri pentru a discuta pe seama unor cărți, spectacole, expoziții; au contribuit la formarea mea, acești minunați oameni mi-au dat încrederea lor, au crezut în mine. Cu timpul, acest grup a mai sporit, s-a transformat într-o adevărată școală a dialogului, într-o celulă de rezistență la dogmatism. De la fiecare am avut de învățat, fiecare a contribuit, într-un fel sau altul, la formarea mea.

Prin 1976, poetul Virgil Diaconu, simțind că am nevoie de o confirmare, de un stimulent, m-a pus să alcătuiesc o carte de sine stătătoare. Așa că am selectat vreo 50-60 de poeme dintre cele aproape 200, câte aveam scrise pe atunci. În anul următor îmi apărea prima plachetă de versuri, „Aflările”.

5. Raportul dintre conștiință, politică și gândirea liberă, constituie o mare problemă a lumii contemporane. În aceste condiții, care este, după dvs., raportul dintre cetățean și scriitor, dintre scriitor și putere?

A.S. Înainte de anul 1989, cetățeanul vedea în scriitor partea lui liberă, marea majoritatea tăcută își găsea vocea în scriitor. Cetățeanul și scriitorul se respectau reciproc, se iubeau. Exista, din partea cetățeanului, o imensă disponibilitate de a-l respecta chiar și pe scriitorul „angajat” politic. În marea lui cumsecădenie, cetățeanul îi găsea alibiuri acestuia din urmă. După 1989, din interese politice, Puterea emanată a demonizat scriitorul, intelectualul. Pe fondul unor interese politice, trebuia să țină captivă voința cetățenilor, așa că Puterea i-a demonizat pe intelectuali, pe scriitori, adică pe singurii în stare să-l elibereze pe omul obișnuit de prejudecăți și de mrejele manipulării. Așa s-a născut „neuitata” lozincă „Moarte intelectualilor”; cred că în nici o țară din Est nu s-a auzit o așa de criminală lozincă. În ultimul deceniu, cetățeanul este captivat de televiziuni, de virtual, de căpătuială, de supraviețuire, de produse culturale mediocre, de un underground dubios.

Scriitorul și lucrarea minții lui par a fi anomizate, asta pentru că relația lui cu publicul este jugulată de cele pomenite...

Cât privește relația scriitorului cu Puterea ce să spun? Unii scriitori, nu tocmai mulți, sunt în relații clientelare cu puterea. Cei dintâi au nevoie de bunăstarea materială, pe care puterea le-o oferă în schimbul legitimării pe care o capătă asociindu-și nume grele ale culturii și literaturii. Dacă mai punem la socoteală și captivitatea economică în care se află mass-media, avem imaginea unui cetățean generic părăsit de toți și de toate. Nu cred că puterile, regimurile care s-au succedat, au dorit un parteneriat cu scriitorii, cu oamenii de cultură, în genere, pentru un proiect cultural național. Nu și-au dorit decât legitimare periodică, în anii electorali mai ales. Atitudinea asta ne face vulnerabilă identitatea culturală scrisă, mai ales că am intrat în structura U.E. înainte de a ne face literatura națională cunoscută mai bine pe plan extern. În general, Puterea, oricare ar fi ea, acționează nemărturisit în „spiritul” a ceea ce se cheamă „Paradoxul lui Orwell”: „Adaptați-va aspirațiile la scopurile noastre!”

6. *Literatura – la frontiera mileniului III. Din această perspectivă cum apare, pentru dvs., literatura română contemporană?*

A.S. Literatura română contemporană a intrat în mileniul al treilea cu aceleași probleme, pe care le avea și la sfârșitul mileniului trecut, anume : recucerirea cititorului ; pentru asta trebuie să apară impresariatul literar, acesta să fie o adevărată instituție ; critica de întâmpinare trebuie să-și reconsidere rosturile, să fie corectă, să nu facă rabat la produsele veleitarilor.

Veleitarii s-au înmulțit, pun pe piața cărții făcături influențate de un postmodernism „nerumegat”, pernicios. Mai toți nu a o identitate a scriiturii, își pot înlocui oricând numele între ei, pe plachetele de versuri sau de povestiri; avem același produs care imită optzecismul și post-optzecismul, acesta din urmă construit pe șabloane ieftine și inconsistente, ridicole. Mai nou, acest soi de pseudo-scriitori și-au mutat sfera de interes în spațiul virtual, unde captivează și manipulează potențialele energii creatoare, dornice de socializare literară și de afirmare. Fără să-și dea seama, sute, mii de tineri se încolonează într-o oaste de strânsură fără un chip definit. Prezența în „virtual” a unor scriitori veritabili este sancționată prin ignorare, marginalizare și adesea, prin invectivă „elitistă”. Mi se pare nimerit modul cum sunt prezentați noii scriitori de criticul Alex Ștefănescu: „Scriitorii de azi își lustruiesc la nesfârșit bocancii, învață să bată pasul de defilare și poartă în spate zdrăngănitore pistoale automate, având ca singură satisfacție calificativul "foarte bine" acordat de comandantul de pluton. Eficacitatea și utilitatea pregătirii lor rămân neverificate. Ei nu s-au mai confruntat de mult cu publicul, cu publicul real, nemilos în aprecieri, nu cu acela anemiât și tendențios, format din ei înșiși..”

7. *Credeți că există un timp anume pentru creație sau este vorba despre un anumit „program” al scriitorului? La ce lucrați în prezent?...Pe când o nouă carte?...*

A.S. Vorbiți de un timp al creației... Mulți sunt tentați să spună, aidoma lui Hölderlin – "La ce bun poezi în vreme de restrîște?...". Ei bine, poezia literatură, au fost posibile și la Auschwitz, și după, și în comunism... Luat individual, scriitorul în sine dispune de timpul pe care îl are, scrie fie ocazional, sub imperiul inspirației, fie programat. Mai toți scriitorii muncesc pentru a-și câștiga pâinea și creează într-un segment din timpul rămas. În ceea ce mă privește, de cinci ani sunt pensionar și-mi organizez timpul după nevoile pe care le am. De programat mi-am programat doar lecturile; citesc zilnic cel puțin 20 de pagini, de peste 40 de ani. În prezent scriu o carte despre boema piteșteană; povestesc fapte și întâmplări, fac portretele literare ale scriitorilor, actorilor, plasticienilor și ziariștilor de prin partea locului; toate se petrec pe parcursul ultimilor 15 ani de comunism. A doua parte a viitoarei cărți cuprinde comentariile mele pe marginea dosarului de urmărire informativă, pe care Securitate mi l-a întocmit, precum și fotocopia acestuia. În acest dosar apar și multe persoane din lumea boemei, despre care vorbesc în prima parte. Această carte de amintiri sper să apară prin 2011.

Cristina Ștefan

ea știe dinainte

vinovat a fost drumul cu două benzi în iubire.
aseară bolidul a lovit un porumbel
din perechea zburând razant în bătaia farurilor.
o fi fost porumbița
pentru că tristețea m-a izbit în frunte
și plângeam pescăruși
și plângeam rândunele
plângeam tot neamul meu păsăresc dintre
vremi
de ce ea? de ce eu?
cel rămas
repetă la marginea șoselei
desprinderea ei sinucigașă din ultimul dans.
porumbelul fusese iertat.
spulberată n-am mai găsit-o
dar deasupra lizierei
se legăna un cuib alb de stele
cum n-au mai văzut drumeții.
el n-o mai iubea

de dragoste, iarnă simplă

tu știi
cum uneori îți sunt ciudată
pentru că număr plopi
în anotimpuri albe
și vezi cum din ferestre
răsărituri dalbe
îți mai ating nelămurit un dor
să nu te miri
sunt degete de nor
și ce găsești sub cetini
în fiecare iarnă
cer de tăceri
sau noi plecări departe

zăpada se întâmplă
când nu mai știi
în reazemul de tâmplă
să-ți fiu ca iarna iederii.

Carl Sandburg**în românește de Dan Dănilă**

Carl August Sandburg (1878-1967) a fost un prolific scriitor american, prozator, poet, ziarist și istoric, cunoscut pentru poemele sale și pentru biografia lui Abraham Lincoln, pentru care a primit premiul Pulitzer. Sandburg a fost fiul unui emigrant suedez, tatăl său a fost fierar și muncitor la calea ferată. A crescut în Illinois, în Midwest. A părăsit școala la vârsta de 13 ani, a luptat foarte tânăr ca voluntar în Războiul hispano-american și a participat la debarcarea din Puerto Rico. În timpul celui de al doilea război mondial, Sandburg a fost corespondent de război, apoi reporter la diferite ziare. Important prin culegerile sale de folclor american (premiat cu Pulitzer), a intrat și în politică, având idei socialiste, a scris lucrări de istorie (din nou premiul Pulitzer), a fost și autorul unui roman și al unor scenarii de film și televiziune.

SPERANȚA E UN STEAG ZDRENȚUIT

Speranța e un steag zdrențuit și un vis despre timp.
Speranța e un cuvânt din fibra inimii, curcubeul,
Luceafărul de seară de neatins deasupra minelor de cărbuni,
Sclipirea aurorii boreale în noaptea geroasă de iarnă,
Colinele triste dincolo de fumul oțelărilor,
Păsările cântând mereu semenilor în pace, război, pace,
Becul de șofran de zece cenți înflorind într-o hală de mașini uzate,
Potcoava deasupra ușii, moneda norocului din buzunar,
Sărutul și râsul liniștitor, rezolvarea –
Speranța e un ecou, se formează deasupra, deasupra,
Iarba primăvărată răsarind unde te aștepti mai puțin,
Norii albi rostogoliți pe un cer schimbător,
Emisiunea concertului de corzi din Japonia, clopote din Moscova,
Vocea prim-ministrului Suediei purtată
Peste mare în sprijinul familiei de națiuni ale lumii,
Și copiii cântând colinzi despre copilul Hristos,
Și Bach transmis prin radio de la Betlehem, Pennsylvania,
Și zgârie nori înalți, practic fără locatari,
Și mâinile oamenilor puternici căutând străngeri de mâini,
Și Armata Salvării cântând Dumnezeu ne iubește...

FERICIRE

L-am întrebat pe profesorul care predă sensul vieții
ce e fericirea.
Am mers pe la multe comitete care dirijează munca
a mii de oameni.
Cu toții au clătinat capetele și mi-au zâmbit de parcă
încercam să-mi bat joc de ei.
Apoi, odată, într-o duminică după amiază m-am plimbat
de-a lungul râului Desplains
Și am văzut un grup de unguri sub copaci
cu femeile și copiii lor și un butoi de bere
și un acordeon.

CĂLĂUL LA EL ACASĂ

La ce se gândește călăul
când pleacă seara acasă de la muncă?
Când șade împreună cu nevasta

și copii la o ceașcă de cafea
și o farfurie de papară cu șuncă, oare
îl întreabă dacă a fost o zi bună de muncă
și totul a mers bine, sau poate
se feresc de anumite cuvinte și pălăvrăgesc
despre vreme, baseball, politică,
despre benzile desenate din ziare
și despre filme? Se uită oare
la mâinile lui când le întinde după cafea
sau ouă cu șuncă? Dacă cel mic
spune, tati, hai să ne jucăm de-a calul,
uite o funie – el răspunde ca în glumă:
Am văzut destulă funie astăzi?
Sau fața i se luminează de bucurie
ca de un foc de tabără și spune:
Trăim într-o lume bună și evoluată.
Iar dacă o lună cu fața albă privește
printr-o fereastră în camera unde o fetiță doarme
și mrajele lunii se amestecă în
urechile și părul copilașului –
călăul – cum reacționează el atunci?
Trebuie să fie ușor pentru el. Cred
că orice e ușor pentru un călău.

INGEBORG BACHMANN**BOTSCHAFT – MESAJ**

În românește de Constantin Dragoș

Aus der leichenwarmen Vorhalle des Himmels tritt die Sonne.
Es sind dort nicht die Unsterblichen,
sondern die Gefallenen, vernehmen wir.

Und Glanz kehrt sich nicht an Verwesung. Unsere Gottheit,
die Geschichte, hat uns ein Grab bestellt,
aus dem es keine Auferstehung gibt.

Din foaierul cald de cadavre al cerului iese soarele.
Nu sînt nemuritorii acolo,
sînt cei căzuți, după cum ne dăm seama.

Și strălucirii nu-i pasă de putrefacție. Zeitatea noastră,
istoria, ne-a pregătit o groapă
din care nu va învia nimeni.

Ricardo Juan Benítez

Gente extraña los poetas

Los poetas son
poco confiables...
no les interesan
cuestiones de horarios
ni detalles mundanos.
Los poetas tienen
por aliado al caos.
Los senderos de lluvia,
los ocasos infinitos,
los amores infortunados,
la tristeza regada con vino.
Los poetas somos
gente extraña...
nuestras vidas, metáforas
de sueños vividos
como en otras vidas.

Oameni ciudati poetii

Poeți sunt
puțin fiabili
nu-i interesează
chestiuni de orar
nici detalii lumesti.
Poeți au
un aliat în haos.
Trasee de ploaie,
apusuri fără sfârșit,
dragoste nefericită,
tristețe asociată cu vin.
Poeții suntem oamenii,
oameni ciudați...
vițile noastre, metafore
de visuri tăite
ca în alte vieți

Tisocco Gustavo

La madre

La madre juega a ser gigante
y empieza a parir.

Y le nace
un niño indefenso
como un charco en el desierto.

Y le nace una niña incrédula
como María Magdalena
ante las bestias.

La madre se va haciendo pequeña
y le surge un niño azul,
una niña que no ríe,
otros niños,
muchos más.

La madre desaparece.
Solo flores le brotan de la boca.

Mama

Mama joacă să fie monstru
și începe să dea naștere.

Și naște
un copil neajutorat
ca o baltă în deșert.

Și naște
o fată neîncrezătoare
ca Maria Magdalena
între fiare.

Mama se face mică
și rezultă un copil albstru,
o fată care nu râde,
alți copii,
mulți alții.

Mama dispăre.
Numai flori va germina din gură

Edilberto González Trejos

Abrazo

Galletas sobre la mesa.
Manos tiernas: tú.
Ojos prendidos: yo.
Muéstrame el camino a tu alma.

Îmbrățisare

Biscuiți pe masă
Mâini drăgăstoase asupra-ți
Ochi strălucind a iubire asupra-mi ațintiți:
Arată-mi drumul către sufletul tău

Roxana Arra

El mismo sol
que amanece
entre tus párpados,
sostiene en vuelo al ave-
que sospecha un cielo
en tus pupilas.

Același soare
ce se înalță
între pleoapele tale,
susținut în zbor de-o pasăre-
suspectez un cer
în ochii tăi

Traduceri în limba română de Daniel Lăcătuș

Melania Cuc

Tainicul drum al Cuvântului care zidește

(Cristina Ștefan, *Călătorie pe un ciob de stea*, poeme, Editura Fundației Culturale Cancicov, Bacău, 2010)

Una dintre poetele contemporane cu amprentă sigură pe pagina de carte, Cristina Ștefan este autorul ce-și destăinuie de bunăvoie taina prin care a ajuns să fie aproape de lumină și să „zboare”, ca o pasăre. Imaginar.

La urma urmei, fiecare dintre poemele autoarei volumului de față, vine și completează detaliul celui puzzle pe care un creator cu vocație îl poartă în minte și suflet, o viață.

Modernă în expresie, cu miezul liricii personale coagulat în roca deja stabilă a unei expresii culturale, poeta mărturisește starea-i de grație a împlinirii unui om prin vibrația interioară.

Elegante ca niste fregate caligrafiate pe orizontul oceanului, orânduite în pagină, ca un dans de nouri pe cerul de „duminică seara”, - ori, doar eferescente havuzuri ce țîșnesc din măruntaiele pământului, așa sunt poemele adunate în volumul intitulat „Călătorie pe un ciob de stea”, - o carte frumoasă, mustind de viața cuvintelor înfrățite-n sintagmă.

Cristina Ștefan este o poetă care nu rispește vocalele pentru că ar dori să se audă. Cristina Ștefan deține o discreție demulțată de mulți dintre poeții zilei de astăzi. Esența doar bănuțată sub coaja cuvântului poetic este ca o vrajă care ne atrage dincolo de forma tipografică a paginii de carte.

Visul cetății, prin care autoarea aleargă, este ca o ceață de aur. Versul, ca și viața, se iscă din tăceri fertile, iar la marginea lumii cuvintelor obișnuite, intervine puterea de seducție a talentului, prin care Cristina Ștefan ne demonstrează că nu ne pierdem vremea citindu-i cărțile.

Aliniată în primele rânduri ale poeziei feminine de astăzi, autoarea nu-și mai face probleme în ceea ce o privește ca autoare a unor detalii curajoase prin expresie.

Asociate unor drumuri mai puțin bătătorite, unor tărâmurii situate adesea între Cer și Pământ, poemele Cristinei Ștefan sunt călătorii inițiatice și fiecare imagine pare să se prindă de altă imagine, să se rotească în cerc. În întreg.

Efemeritatea este inuită și ea, este ghicită a fi suspendată în aer și în trupul poemului. Totul devine posibil, aproape palpabil. Aici, se resimte vivacitatea fiecărei sintagme cu care autoarea construiește poemul, apoi, cartea. Exsistă o perfecțiune, o austeritate autoimpusă pentru a aduce scrisul la Artă. Și poeta este conștientă de darurile sale. Nu se zgârcește cu „vopselurile”, pe care le folosește în zugrăvirea distanțelor dintre oameni și aștri, dar nici nu face risipă de argumente în susținerea unei teze evident, importante. Ea este ceea ce este, un alchimist tainic și în retortele atelierului său de Poeme, fierbe, gălgâie în curgerea-i nevăzută, Lumina. Printre cioburi cu reflexii filosofice clare, se amestecă și așchii de teamă tipic umană. Uneori, văzutul și nevăzutul sunt paralele stranie, idei care, dau semn că se vor întâlni totuși, împotriva tuturor legilor fizicii clasice.

Poezia pe care o scrie Cristina Ștefan este o vrajă și o vrajă dintre Om și Lumea înconjurătoare.

„Călătorie pe un ciob de stea”, - o plachetă cu versuri nu doar interesante și la modă astăzi, este o carte cu coperti care lasă să transpară prin ele ideea măreață de libertate spirituală.

Aici, timpul și spațiul devin doar două cotiledoane ale aceleași semințe, din care germinează călătoria Cuvântului, a Tainei ce arinde în om, focul creației autentice.

Viorica Popescu

Ninsori cu cristale sau Carmen Tania Grigore în „Minutul de sinceritate”

Carmen Tania Grigore este „Vulnerabilă la stările de așteptare” și face „Dezvăluiri de septembrie” în „Odiha degetelor arămii” cu „Parfum de îmbrățișare”. Ca „Expresii de dragoste” și „Dor peste dor” în „Gest hieratic” are „Cerul din ochii tăi” și „Conștiința percepției” în „Starea de astenie” și „Amurgul mascat”. „Doar foamea de o rodie” și „Dorul din stele” devin „Faza de certitudine”.

În „Jurnal de spital” autoarea „Sufletul îl agață cu o agrafă de un înger”, „pulsul o ia înainte și îi deschide capacul unui ultim cuvânt” înscris în „Minutul de sinceritate”.

Acest volum editat sub semnul vibrației stărilor poetice reconstituie construiește o scară către înălțimi astrale personale și personalizate.

Cu pumnii strânși de conspirația singurătății poeta ne invită cu persuasiune să-i fim alături într-o „Fuziune controlată” și „Gest hieratic” în „Ipostaze de joc”.

Ea desenează cu „Inima ruptă din zăpadă” „Insula unui dor semantic” în „Jocul absorbit de neant” din „Ordinea lui Borges” ca „O nouă provocare”.

„Copilării provocatoare”, „Clipa argintie”, „Amurgul mascat”, „Emoție trucată”, „Fără teama de insomnie” sunt „Semnul unui depărtări” în „Stropi aducători de lumină” pentru „Femeia arteziană”.

Unele „Stări de astenie” cu „Speranțe în regresie” sunt „Reacții de alarmă”.

„Dincolo de orașul lacom”, „În găurile ruinate”, călătoare spre „Plantații de cuvinte”, poeta păstrează „Momente de reculegere”.

Vorbind „Despre singurătate” în „Corespondențe lirice”, „Vulnerabilă la stările de așteptare” în „Celula de intimitate”, Carmen Tania Grigore este „Desculță în vârsta de afară” într-o „Cămașă de jar”. „Când luna sclipește în amprente” prin „Fereastra năpădită de strigăt” autoare are o „Foame dureroasă”. Ca „Invocare” în „Templul orbirii” se înalță „Rumoarea clipelor”, un „Semn și dor” extras din „Furtuna din gând” spre „Legitimarea poetului”.

Lumina arderilor sale e convertită astfel în sintagme metaforice care dezvăluie un triunghi simbolic prin care se scurg timpul, omul, trăirea.

Constantin Stancu
NELINIȘTI ÎN FAȚA MIRABILEI SĂMÂNȚE

Poetul Miron Țic ne propune volumul de versuri *Neliniștea înfloririi*, Editura „Călăuza v.b” – Deva, 2010 un semn din poemul matur în care a intrat, cândva, în tinerețe și în care rămâne captiv. Volumul reia o parte din temele sale preferate, dar aduce o briză de neliniște în vers, un fulger alb. Apărut la Editura „Călăuza v.b” – Deva, 2010, volumul este prefațat cu delicatețe de Ovidiu Vasilescu, o prefață definitivă: *Amintiri din lada cu zestre*.

Autorul își regizează volumul în mai multe părți: Neliniștea înfloririi

Între nopți lungi și metafore renăscându-se singure
De unde începe neliniștea înfloririi
Măinile cu parfum de petale

Această structură denotă sedimentarea poemelor după coordonate personale, ordonate pe liniile de forță care îi marchează lui Miron Țic perspectiva asupra vieții din trecut spre viitor, prin melancolia prezentului. Există o teamă aproape mistică față de treapta supremă, intrarea în lumea eroilor, în satul natal, în patria Mureșului.

Temele sunt calme: vatra, un pom, anotimpul, poezia ca stare și patrie, fericirea, iubirea matură, părinții trecând pe ulițele satului, ființa plâpândă a omului, timpul cu meandrele spirituale, zestrea din cuvinte, o umbră ca emblemă a prezenței, liniștea nopții, pâinea albă ca semn, mâinile mamei, cuvintele, simplu, curgător, amintirea unui alt ținut, poate viitor...

În felul său domol, scriitorul pare împăcat cu opera sa, cu sine, acceptă neliniștile tăcerii, privind spre misterul pământului, a oamenilor simpli, spre arbori, spre apele curgătoare, spre sine și spre sinele poeziei...

Pentru poet poezia se poate defini ca un cântec vechi, o amintire cu Horea frânt pe roată, istoria unui timp nedefinit, dar stabil din veac în veac, cu eroii de sub pământ, cu munții, izvoarele, miracolul... Această poezie naște datorii vechi și noi: „*N-am terminat încă poemul/Poemul pe care ți l-am promis/Mă știi dator/Și-n fiecare secundă/Mă inundă acest cântec/De dor/Al sufletului meu/Pentru tine!*” - **Poemul ce ți-l datorez**. Dar Miron Țic acceptă limitele ființei, atât poate un om, atât trăiește, scrie, visează, iubește...

Deși poezia curge lent prin câmpia memoriei, brusc, apar fulgere din vers: *să porți în palme cenușa primelor iubiri, la căderea nopții tu intri în viața mea ca o metaforă, un câmp de magnolii înflorește în ochiul meu, undeva, vântul s-a frânt într-o frunză, între noi lumea cu bățile ei de aripi, iarba ne luminează ochii...*

Miron Țic nu caută un joc de metafore în stil modern, se distanțează de experimentele moderne, de obsesiile vremurilor, de tăriile jocurilor secundare, el compune și recompune atmosfera poemelor din stări imponderabile, ieșite din timp.

*Mi-aduc aminte/ de nopțile de dragoste
Ele au rămas*

*Ca porumbeii pe cumpăna fântânii
La care necunoscuții însetați
veneau să-și astâmpere setea
Și grădina
Din care tata a plecat
la ceruri
E încărcată de rouă
Porumbeii tineri
Își astâmpără setea
Cu roua trimisă de tata. - (Porumbei pe cumpăna fântânii)*

Poetul reia un joc al timpului, aruncă curcubeul spre mama, e o întoarcere cu fața spre eternitate, mama e metafora perfectă pentru spiritul care ne străbate și ne fulgeră, e lucrarea divinului în noi, iar poemul *Măinile mamei* ne arată acest lucru... Măinile mamei trezesc amintirea, atinse de soare, de vânturi, petale de flori, cu miros de grâu din lan, mângâiate de sudoare, de dor, de tremur, de moarte și nemoarte, *poem dintr-un ochi de cocor...*

Titlul volumului este semnificativ: e vremea mari memorii, poetul e conștient, se refugiază în poezie, intră în amintire, inventează și reinventează peisajul satului.

„*Existăm/Avem umbra./Focul/Spuză cenușii./Din nimic ce rezultă/Alt nimic./De ce aș putea fi mai aproape/Decât de a ta/Ființă./Ne-nțâlim și ne despărțim/Altfel/Ne-ar ucide floarea de crin.*”

Sunt evenimente banale care trimit la adevăruri veșnice, cireșul înflorește și există în această înflorire un adevăr nupțial de care nu ne putem rupe. În mijlocul pădurii de salcâmi poetul se simte ca într-o biserică binecuvântată, iar pâinea albă e pentru poeți ca poemul dragostei...

Este un ritual pe care Miron Țic îl repetă, iubirea pentru ființa apropiată, pentru femeia sa: „*Ochii tăi/Ca izvorul limpede/Îmi spun/Ce se-ntâmplă în sufletul meu.*” – **Ochii tăi**

Ochii sunt punctul de întâlnire dintre el și ea, locul de unde începe miracolul relipirii ființelor sub frânturile clipelor... Din când în când volumul este străbătut de rugăciune, o rugăciune a celui care așteaptă la masa poeziei marea sârbătoare, mai mult decât un cântec, mai mult decât veșnicia, infinitul nu poate fi urât, el este și ne cuprinde: „*Undeva o pădure de păsări e/Gata să spele o parte a lumii/Cu aripile lor...*”

Ovidiu Vasilescu notează în prefață: „*Capitolul și totodată și întregul volum se încheie cu un dar oferit, nouă, tuturor, celor care am citit această carte: „Tot ce am visat/Se găsește în acvariul inimii mele/Această floare a sufletului/V-o dăruiesc/Ca pe luminoasă veste.*”

Miron Țic rămâne în perimetrul poeziei clasice, venind dinspre Lucian Blaga, a poeziei care salvează o mie de ani de tăcere...

Neliniștea străbate poemul ca un anotimp, vine vremea peisajului etern...

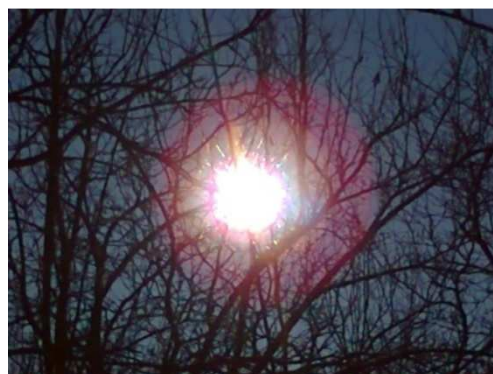

Foto Sofia Barb

SABATUL INTERIOR - IOAN BARB

Noul volum, „**Sabatul interior**”, apărut la editura *Limes*, cu o recomandare de **Ioan Moldovan**.

„Ioan Barb ne apare ca un poet cu o fire poetică. El stă cuminte, oarecum timid-temător, în scrierea poeziei sale, întreținând un monolog cu propria-i sensibilitate, dar sperând că celălalt e pe-aproape, ascultă și consimte. Ioan Barb vede în lume și vede lumea drept ceea ce lumea e învoită de el însuși a arăta: că e disponibilă a fi salvată, că e gata să aline și să alinte cu frumuseți acreditate de tradiție, că nădejdiile făcătorului ei, poetul, pot face ecou armonios. De aceea, cuvintele versurilor sale sunt mereu limpezi iar diminețile lor sunt mereu promițătoare de bucurii lirice și că, vorba cuiva mai vechi, „moartea e o amăgire”. În fond, o tângire „după siguranța din pântecul mamei”. (Ioan Moldovan)

BABILON - IOAN BARB

La editura Brumar a apărut o nouă carte de poezie semnată de Ioan Barb. Cartea, intitulată „**Babilon**”, face parte din colecția „*Poeți români contemporani*” și are o prefață semnată de criticul **Cornel Ungureanu**.

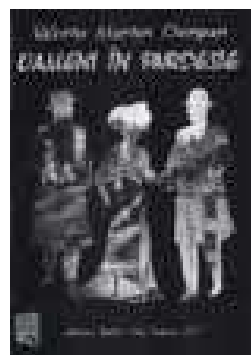
„Mi-e greu să scriu despre poezia domnului Ioan Barb fără a pune accentul pe ideea de construcție culturală în zonele absente din orice geografie a literaturii. Sau care lipsesc, dintr-un motiv sau altul, din obișnuitele istorii. Primul impuls al poetului (care trăiește visul de a realiza, aici, un Centru) este de a marca absențele, locul gol, lipsa oricărui impuls. Totul se instalează într-o paradigmă negativă, în care un NU, rostit fără energie, își desfășoară discursul. Desigur, modelele impuse de un Nu atotcuprinzător se fac resimțite; uneori autorul le așază în fața cititorului pentru a ne atrage atenția asupra unui arbore genealogic ilustru. Ceea ce nu înseamnă că poetul Ioan Barb nu își proclamă autonomia. Că originalitatea sa, în această poetică, atât de asediată azi, nu merită a fi consemnată. Ioan Barb trăiește, sub semnul numitei paradigme, buna așezare în acest timp a scrisului...”. (Cornel Ungureanu)

BIANCA DAN – TRANSPLANT DE IUBIRE

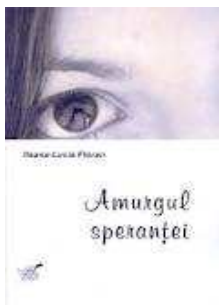
„Transplant de iubire” este cartea de debut a poetei hunedoarene Bianca Dan, carte apărută la Editura EMMA BOOKS, Sebeș, în anul 2011, O voce autentică a liricii feminine hunedorene. „Îmi strâng mai tare eșarfa la gât,/e periculos să umbli cu sufletul pe- afară/(...)/poți să mă acuzi de poezie/în lipsa oricărui martor/voi fi gândul ce-ți veghează deșertul...”(I. Barb).

VALERIU MARIUS CIUNGAN - OAMENI ÎN PARDESIE

Cu a a treia sa carte, „Oameni în paradiese”, poeme, Ed. Bioflux, Cluj Napoca, 2011, Valeriu Merius Ciungan se pare că a făcut pași însemnați spre maturitatea poetică. Discursul, uneori minimalist, al poemelor sale este natural, construit cu migală, iar versul nu suferă de încărcături inutile. „Încercam să scriu acest poem/cu uneltele vechi ale poetului/cu degetele albe, reci, prelungi/și de fecioară/cu penele căzute-n prim/și decuseară/încercam să devin un poet responsabil/și pe cât se poate profund”(În sinapse). Se pare că încercarea poetului va fi răsplătită. Cartea are o prefață semnată de prof. univ. dr. Gheorghe Manolache. (I.B).

ILEANA- LUCIA FLORAN – AMURGUL SPERANȚEI

Editura EMMA din Orăștie ne propune o nouă carte a hunedorencei Ileana Lucia Floran: "Amurgul speranței", un minroman cu inserții autobiografice în decorul ambiental al unei familii de intelectuali ardeleni, o familie cu principii înrădăcinate într-un trecut al valorilor morale tradiționale. Personajele principale Sadna și Corina se refugiază în sânul protector al acestei familii, ori de câte ori sensibilitatea lor suferă afronturi din partea unei societăți ostile. "Ileana-Lucia Floran, autoarea acestui volum – o prezență discretă în peisajul literar hunedorean – reușește să-și contureze bine personajele și să le poarte, de la copilărie până la maturitate în situații de viață dintre cele mai diverse, adoptând un limbaj simplu și firesc, ceea ce face din cartea sa o lectură agreabilă", conchide Marian Pândaru în prefața acestui volum.(I.B.)

- Am mai primit la redacție cărțile:
CĂPIȚĂ DE FLUTURI, ÎNGERII MEI, poeme, Deva, 2011, de Daniel Marian.

- POMUL CU LITERE, cronică literară, Ed. KARUNA, Bistrița, 2011, de Menuț Maximilian.

- BIOGRAFIA COAPSELOR, poeme, Ed. TRACUS ARTE, București, 2011, de Mirela Lungu.

- NELINIȘTEA ÎNFLORIRII, poeme, Ed. CĂLĂUZA, Deva, 2011, de Miron Țic.

- TREPTELE, Ed. ALBANEZUL, poeme, ediție bilingvă, București 2010, Victor Sterom.
- GIMNASTUL FĂRĂ PLĂMÂNI, poeme, Ed. CENTRUL CULTURAL DUNĂREA DE JOS, Galați, 2010, de Andrei Velea.

- HOTEL ÎN ATLANTIDA, poeme, Ed. Fundația Culturală ANTARES, Galați, 2011, Andrei Velea.

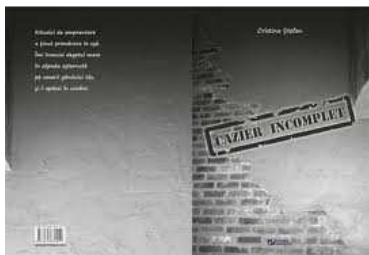
- PE MASA DE OPERAȚIE, proză, Ed. RAFET, Râmnicu Vâlcea, 2011, de Constantin Stancu.

- ZESTREA TOAMNEI, poeme, Ed. SINGUR, 2011, de Emilia Dănescu.

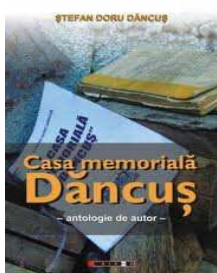
- CAZIER INCOMPLET, poeme, Ed. ROVIMED PUBLISHERS, 2011, de Cristina Ștefan.

- FRICA CIRCULĂ PRIN SUBTERAN, poeme, Ed. CASA DE PARIURI LITERARE, 2011, George Chiriac.

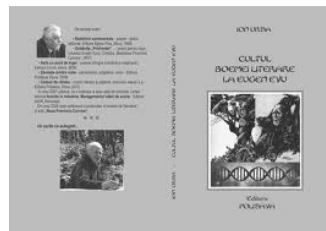
- CASA MEMORIALĂ DĂNCUȘ, antologie de autor, Ed. EIKON, Cluj Napoca 2011, de Ștefan Doru Dăncuș.

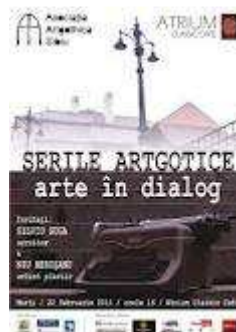
- CINDERELLA & ALTE MARȘURI FUNEBRE, poeme, Ed. ARMONII CULTURALE, Adjud, 2011, de Liviu Ofileanu.

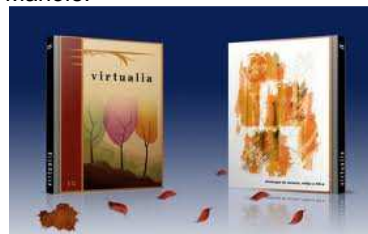
- CULTUL BOEMEII LITERARE LA EUGEN EVU, evocări, Ed. POLIDAVA, Deva, 2011, de Ion Urdă.

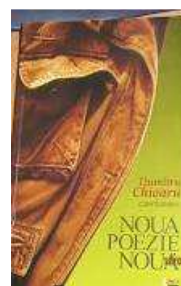
- ANTOLOGIA ARTGOTICA 2011, poezie, Ed. ATU, Sibiu, 2011, coordonator Călin Sămărghițan.

- VIRTUALIA, antologie de cenaclu, ed. a XIII-a, poezie, Ed. PIM, Iași, 2011, coordonator Alina Manole.

- NOUA POEZIE NOUĂ, antologie de poezie postmodernă, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2011, coordonator Dumitru Chioaru

Biserica Sf. Gheorghe din Streisângeorgiu se află în localitatea omonimă, în marginea orașului [Călan](#), [județul Hunedoara](#). Construită în stilul romanic, între 1313-14, pe locul unei biserici de lemn datate 1130-1140, biserica din Streisângeorgiu este una din cele mai vechi construcții medievale din Transilvania și România cunoscute până în prezent și păstrate în funcțiune. Nu numai vechimea ce și arhitectura ei bine conservată, pictura valoroasă din trei perioade diferite: 1313-14, 1409 și 1743, și nu mai puțin situl arheologic, fac din această biserică una dintre cele mai prețioase monumente de arhitectură medievală transilvană. Biserica se află pe noua listă a monumentelor istorice.

Istoric

- Săpăturile arheologice au relevat vechimea neașteptat de mare a bisericii, din anii 1313-1314.
- Pictura murală interioară se păstrează din trei etape succesive, cea inițială din 1313-1314, refăcută în 1409 și 1743.
- În secolul 18 sau 19 bisericii i s-a adăugat o tindă spre vest, care a fost demolată în urma restaurărilor din anii 1980.